

**Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

**« Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων »
επιχειρήσεων
για την Εισαγωγή Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και
Οικολογικού Ελέγχου EMAS και για την απόκτηση Οικολογικού
Σήματος προϊόντων**

Εισηγητής: Χρυσάφης Παναγιώτης
Φοιτήτρια : ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2004

API
EIS 5767

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΜΕΡΟΣ Α΄ (ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ)	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
1.1 Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	6
1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	8
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ BS 7750 ΚΑΙ ISO 14000	8
2.2 ΑΠΟ ΤΟ BS 7750 ΣΤΟ EMAS.....	9
2.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ EMAS ΜΕ ΤΟ ISO 14001	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	13
3.1 ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) ΑΡΙΘ. 1836/93	14
3.2 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 761/2001 ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	15
3.2.1 ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ.....	15
3.2.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ EMAS.....	16
3.2.4 ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΟΥ EMAS.....	18
3.2.4.1 Σκοποί του λογότυπου του EMAS	18
3.2.4.2 Απαιτήσεις που ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 76/2001 ..	19
3.2.4.3 Μορφές λογότυπου.....	20
3.2.5 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	23
3.2.5.1 Απαιτήσεις του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.....	23
3.2.5.2 Θέματα που πρέπει να εξετάζονται από τους οργανισμούς που εφαρμόζουν το EMAS.....	26
3.2.5.3 Απαιτήσεις Αναφορικά με τον Εσωτερικό Περιβαλλοντικό Έλεγχο..	27
3.2.6 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ.....	29
3.2.6.1 Απαιτήσεις για τη Περιβαλλοντική δήλωση.....	29
3.2.6.1 Δημοσιοποίηση.....	30
3.2.7 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ.....	30
3.2.8 ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ.....	32
3.2.9 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	34
4.1 ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) ΑΡΙΘ. 880/92 ΣΕ (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 1980/2000 (ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ).....	34
4.2 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 1980/2000 ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ.....	35
4.2.1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ	36
4.2.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	36
4.2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	37
4.2.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗΣ	39
4.2.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	39

4.2.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ.....	40
4.2.7 ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ.....	42
4.2.8 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ.....	42
4.2.8.1 Μορφή του οικολογικού σήματος.....	42
4.2.9 ΟΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ.....	44
4.2.10 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ.....	44
4.2.11 ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.....	44
4.2.12 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ.....	45
4.2.13 ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ.....	46
4.2.14 ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ.....	46
4.2.15 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟ.....	46
4.2.16 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	46
4.2.17 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	47
4.2.18 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ.....	47
4.3 ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ - ECO LABEL (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ DATA RESEARCH & CONSULTING).....	47
ΜΕΡΟΣ Β' (ΠΡΑΚΤΙΚΟ).....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	50
5.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΕΠ.ΑΝ.) – «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ».....	50
5.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	50
5.2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	51
5.2.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	53
5.4 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ.....	54
5.5 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	56
5.5.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ - ΚΑΤΑΤΑΞΗ.....	57
5.6 ΕΝΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	61
6.7 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	61
6.7.1 ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ.....	61
6.7.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (EMAS - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ).....	62
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	85
1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ EMAS.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	88
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	89

Τεράστιες, και πολλές φορές ανεπανόρθωτες, είναι οι καταστροφές που γίνονται καθημερινά σε βάρος της γης. Η κακοποίησή της από τους ανθρώπους είναι ένα θλιβερό γεγονός. Για τους πιο ευαισθητοποιημένους αποτελεί το εφιαλτήριο για έναν αγώνα δράσης και αντίδρασης ενάντια σ' αυτούς που δεν συνειδητοποίησαν ότι τη γη την κληρονομήσαμε από τους γονείς μας και τη δανειστήκαμε από τα παιδιά μας!

«Η Φωνή του Πλανήτη», «Επειδή» (το περιοδικό της ΟΤΟΕ), τευχ.4
Μάιος-Ιούνιος 2004, σσ.34

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πολυπλοκότητα των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν σήμερα οι επιχειρήσεις, η ένταση του ανταγωνισμού στο διεθνή χώρο και οι ενοποιήσεις των αγορών κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) καθιστούν αναγκαίο τον προγραμματισμό για την ανάπτυξη και επιβίωση των επιχειρήσεων. Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες, η αυξανόμενη δημόσια πίεση και τα ρυθμιστικά μέτρα αλλάζουν τον τρόπο που οι άνθρωποι κάνουν επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο. Οι καταναλωτές και οι μέτοχοι απαιτούν σήμερα τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και τις υπηρεσίες που παραδίδονται από τις αρμόδιες επιχειρήσεις. Γίνεται όλο και περισσότερο σημαντικό για τις οργανώσεις να καταδείξουν όχι μόνο τις φιλοσοφίες τους αλλά και ότι οι στρατηγικές διαδικασίες τους είναι βιώσιμες.

Η προστασία του περιβάλλοντος έχει αναδειχτεί σε ένα από τα κυριότερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ε.Ε.. Σήμερα, αποτελεί, κοινή πεποίθηση ότι για την εύρεση των καλύτερων δυνατών λύσεων στα προβλήματα αυτά, απαραίτητη είναι η συντονισμένη, σε ευρωπαϊκή και διεθνή κλίμακα, προσέγγιση.

Ένα μεγάλο μέρος της περιβαλλοντικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται στα Κράτη μέλη προέρχεται από ρυθμίσεις και κανόνες της Ε.Ε. Η διαμόρφωση κοινών κανόνων είναι ευεργετική για το περιβάλλον και αποτελεί προϋπόθεση για την ελεύθερη ανταλλαγή αγαθών και εμπορευμάτων στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε.

Η καταπολέμηση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και η ανάδειξη της βιώσιμης ανάπτυξης σε ζήτημα διεθνούς συνεργασίας έχουν αναδειχτεί σε βασικούς στόχους της Ε.Ε.. Η Ε.Ε. βρίσκεται, σήμερα, στη διαδικασία ολοκλήρωσης του βου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον. Το Πρόγραμμα αυτό, το οποίο καλύπτει δραστηριότητες πέραν του 2010, αποσκοπεί στις προτεινόμενες εξής γραμμές δράσης:

- βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
- συνεργασία με την αγορά (εταιρίες - οργανισμούς) και τους πολίτες

Η ολοκληρωμένη πολιτική για τα προϊόντα αποτελεί νεωτερισμό και αποσκοπεί στην ανάπτυξη μίας περισσότερο οικολογικής αγοράς προϊόντων καθώς και με την προώθηση προϊόντων με λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους.

Το Πρόγραμμα «Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων» αποτελεί μία επι μέρους παρέμβαση του Υπουργείου Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ). Είναι μια ολοκληρωμένη παρέμβαση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στους τομείς μεταποίησης – υπηρεσιών, έρευνας - τεχνολογίας, ενέργειας και τουρισμού με στόχο την ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης επιχειρηματικότητας με περίοδο εφαρμογής τα έτη 2000-2006.

Στη μελέτη αυτή αναφέρεται η ιστορική αναδρομή των προτύπων πιστοποίησης (BS 7750, ISO 14000, EMAS), όπου στη συνέχεια γίνεται αναλυτική αναφορά για την Εισαγωγή των επιχειρήσεων που μπορούν να συμμετέχουν και με ποιο τρόπο στο

Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και την καταχώρηση των Επιχειρήσεων στο EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001) ή/και για την απόκτηση Οικολογικού Σήματος προϊόντων (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000).

Στόχος του παραπάνω προγράμματος είναι να δώσει στις οργανώσεις ένα εργαλείο για τον προσδιορισμό και την επίλυση των προβλημάτων τους. Παρέχει μια μέθοδο συστηματικού διαχειρισμού των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, των προϊόντων (καθ' όλη την διάρκεια του κύκλου ζωής τους) και των υπηρεσιών τους, με στόχο την αύξηση της απόδοσής αλλά και της αποτελεσματικότητάς τους. Αφού αξιολογηθεί και βελτιωθεί η περιβαλλοντική απόδοσή τους, μπορούν να παρέχουν πληροφορίες στο κοινό και σε άλλους ενδιαφερόμενους σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επιδόσεις του. Θα έλεγε κανείς ότι αποτελεί την πιο δυνατή διαφήμιση και επικοινωνία οργανισμού με κοινό ακόμα και η δυνατότητα της χρήσης τού λογοτύπου για την πιστοποίηση κατά το EMAS κι η χρήση του Οικολογικού σήματος για την ποιότητα των προϊόντων του.

Το σχέδιο είναι εθελοντικό και βασισμένο στις κοινές αρχές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι ανοικτό στις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην Ευρωπαϊκή ένωση και τον ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Το σχέδιο αυτό επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εκπληρώσουν όλες τις νομικές υποχρεώσεις τους σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία για το περιβάλλον ή ακόμα και να διατηρεί και να αναπτύσσει παράλληλα σχέδια άλλων προτύπων.

Η μελέτη που ακολουθεί ευελπίζεται στο να παρουσιάσει, να εξηγήσει και να απαντήσει σε ερωτήματα που τυχόν υπάρχουν όπως στο πώς μπορεί να υπάρχει ένα σύστημα διαχείρισης ή πώς και με ποιο τρόπο μπορεί αυτό να αναπτυχθεί και να οργανώσει τις επιχειρήσεις (Ιδιωτικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου ή/και Δημοσίου). Η εμπειρία από την εφαρμογή των όσων προαναφέρθηκαν επιβεβαιώνουν τη χρησιμότητά τους.

ΜΕΡΟΣ Α' (Θεωρητικό)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Ο Ανταγωνισμός είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που προσδιορίζουν τις οικονομικές συνθήκες των επιχειρήσεων όπως αναφέρει και στο βιβλίο του « Επιχειρησιακή Στρατηγική » ο Π. Ευθύμογλου. Με άλλα λόγια, ο ανταγωνισμός που υπάρχει σε μία αγορά αποτελεί τη βάση για την αξιολόγηση της καταλληλότητας συγκεκριμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από την άποψη της συμβολής τους στην επίτευξη αποδοτικής λειτουργίας και αποτελεσματικής ανάπτυξης των επιχειρήσεων στην αγορά αυτή.

Ο σκοπός της στρατηγικής ανταγωνισμού που εφαρμόζει μία επιχείρηση είναι η επίτευξη μίας πλεονεκτικής θέσης στην αγορά.(Π. Ευθύμογλου., 1990,21).

Η υλοποίηση των στρατηγικών αποφάσεων της επιχείρησης επισημαίνει πως μπορεί να επηρεάσει τόσο το βαθμό ελκυστικότητας της αγοράς όσο και την ανταγωνιστική της θέση. Γι' αυτό το λόγο η επιλογή της στρατηγικής ανταγωνισμού αποτελεί κρίσιμη στρατηγική απόφαση της επιχείρησης.

Η στρατηγική ανταγωνισμού που ακολουθεί η επιχείρηση, πρέπει να προκύπτει από μια πλήρη γνώση των συνθηκών ανταγωνισμού. Ο τελικός σκοπός της ανταγωνιστικής στρατηγικής είναι από τη μια πλευρά η προσαρμογή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης προς τις συνθήκες ανταγωνισμού της αγοράς και από την άλλη, η μεταβολή των συνθηκών αυτών προς όφελος της επιχείρησης.

Είναι βασικό να προσθέσω ότι οι βασικές στρατηγικές επιλογές ενισχύσεως της ανταγωνιστικότητας για της επιχειρήσεις είναι η Διαφοροποίηση² και η μείωση του Κόστους (B.N. Σαρσέντης, 1996, 181)*.

1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Στρατηγικός Σχεδιασμός είναι η διαδικασία του μανάτζμεντ για τη δημιουργία και διατήρηση μιας βιώσιμης σχέσης ανάμεσα στους αντικειμενικούς στόχους ενός οργανισμού και τους πόρους αφενός και τις μεταβαλλόμενες ευκαιρίες της αγοράς αφετέρου. Στόχος του στρατηγικού σχεδιασμού είναι να διαμορφώσει και να αναδιαμορφώσει τις δραστηριότητες και τα προσόντα της εταιρίας, έτσι ώστε όταν συνδυαστούν να παράγουν ικανοποιητικά κέρδη και ανάπτυξη (Philip Kotler

---

*Αξίζει να σχολιάσω την σύνδεσή αυτών το δύο στοιχείων με τον απώτερο σκοπό που έχει το Σύστημα για Περιβαλλοντικής Διαχείρισης για συνεχή αξιολόγηση, σωστό προγραμματισμό και διαχείριση των επιχειρήσεων και του προσωπικού

“Μάρκετινγκ-Μάνατζμεντ, Ανάλυση, Σχεδιασμός, Υλοποίηση κ’ Έλεγχος, 1993, σελ.86).

Μία άλλη έννοια του στρατηγικού σχεδιασμού όπως αναφέρεται στο βιβλίο των Γ.Ι. Αυλωνίτη και Β.Μ. Σταθόπουλος “Αποτελεσματική Οργάνωση κ’ Διοίκηση Επιχειρήσεων”, είναι μία διαδικασία κατά την οποία τα διοικητικά στελέχη προγραμματίζουν για το μέλλον αναλύοντας τις δυνατότητες της επιχείρησης και καθορίζοντας τους τρόπους με τους οποίους η επιχείρηση θα επιτύχει τους στόχους της.

Γενικά θα λέγαμε πως η μέθοδος του επιχειρηματικού σχεδιασμού είναι σκληρή δουλειά αλλά με σίγουρα αποτελέσματα. Μπορεί να σε βοηθήσει να ξεκαθαρίσεις την σκέψη σου για τις δουλειές σου έτσι ώστε να αναπτύξεις την καλύτερη προσέγγιση σε αυτές. Βοηθά στο να σου δώσει την αυτοπεποίθηση να διοικείς καλύτερα (Danid Freemantle στο βιβλίο του The Successful Manager’s Guide to Business Planning, Chapter 2 σελ. 7)

Η στρατηγική είναι μία τεχνική, κατά την οποία μία επιχείρηση σχεδιάζει να πετύχει τους στόχους και την αποστολή της. Η στρατηγική αποτελεί βασικό στάδιο της διαδικασίας του στρατηγικού προγραμματισμού (Κιόχος Π. και Παπανικολάου Γ, 2001, 175)

Η υλοποίηση των στρατηγικών αποφάσεων της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει τόσο το βαθμό ελκυστικότητας της αγοράς όσο και την ανταγωνιστική θέση της. Γι’ αυτό το λόγο η επιλογή της στρατηγικής ανταγωνισμού αποτελεί κρίσιμη στρατηγική απόφαση (Π. Ευθήμογλου., 1990,22)

Η εφαρμογή του στρατηγικού προγραμματισμού όπως αναφέρεται στο βιβλίο των Κιόχου και Παπανικολάου «Προγραμματισμός Δράσεως Επιχειρήσεων», περιλαμβάνει εκείνες τις ενέργειες, οι οποίες είναι αναγκαίες για τη διεξαγωγή της στρατηγικής που επιλέχθηκε. Κάποιες βασικές ενέργειες είναι :

- ✓ Ανάπτυξη της κατάλληλης οργανωτικής διάρθρωσης για την προσαρμογή της επιχείρησης στις απαιτήσεις της νέας στρατηγικής.
- ✓ Κατανομή των πόρων της επιχείρησης στις διάφορες λειτουργίες ή τμήματά της.
- ✓ Ανάπτυξη στρατηγικών για τα τμήματα ή τις λειτουργίες της επιχείρησης, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της.
- ✓ Αποτελεσματική ηγεσία και υιοθέτηση κινήτρων (υλικών και ηθικών) για την παρότρυνση των εργαζομένων για καλύτερη αποδοτικότητα.
- ✓ Ανάπτυξη ενός συστήματος ελέγχου για την διαπίστωση εάν η επιλεγείσα στρατηγική που εφαρμόστηκε, επιτυγχάνει τους στόχους της επιχείρησης.

Στόχοι (objectives) είναι τα επιθυμητά αποτελέσματα, τα οποία η επιχείρηση προσπαθεί να πετύχει με μια σειρά προγραμματισμένων ενεργειών και δράσεων (στρατηγικών / πολιτικών) μέσα σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Οι στόχοι μετατρέπουν ένα ευρύ φάσμα αποστολών ή σκοπών σε ειδικές ενέργειες (δράσεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ BS 7750 ΚΑΙ ISO 14000

Στις 6 Απριλίου του 1992, ο οργανισμός BSI Παρουσίασε το δεύτερο επαναστατικό πρότυπο που συνέταξε και αφορά την Περιβαλλοντική Διαχείριση. Το Βρετανικό πρότυπο BS 7750, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, είναι το πρώτο πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης παγκοσμίως. Ήταν εκείνο που ενδιέφερε πραγματικά διότι είχε την δυνατότητα να αντεπεξέρχεται σε παραδοσιακά περιβαλλοντικά ζητήματα που αφορούσαν την υγεία και την ασφάλεια του προσωπικού, τη δημόσια ασφάλεια / ασφάλεια κατά τη διαδικασία παραγωγής και την ασφάλεια του προϊόντος.

Αν κοιτάξουμε περίπου 35 χρόνια πριν, θα βλέπαμε πως στην Βρετανία, ο οργανισμός BSI είχε μακρά σχέση με περιβαλλοντικά πρότυπα, κάτι που μπορούμε να διαπιστώσουμε με την ύπαρξη του πρωτοτύπου BS 7750. Ακριβώς πριν την κυκλοφορία του πρωτοτύπου, ο βουλευτής Michael Heseltine και τότε υπουργός περιβάλλοντος είπε:

Μια περαιτέρω σημαντική εξέλιξη, μπορεί να θεωρηθεί η εργασία του Βρετανικού ινστιτούτου τυποποίησης για την προετοιμασία ενός πρωτοτύπου περιβαλλοντικής διαχείρισης. Αυτή η πρωτοβουλία, θα παρέχει ένα λεπτομερές γενικό μοντέλο περιβαλλοντικής διαχείρισης, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιοσδήποτε οργανισμός για να αναπτύξει τα δικά του εσωτερικά συστήματα διαχείρισης. Το μοντέλο αυτό φαίνεται να συμπληρώνει το πλαίσιο το οποίο αναμένεται να παρέχει ο κανονισμός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επίσης, φαίνεται ότι οι εταιρίες που επιθυμούν να συμμετέχουν στο *σχέδιο οικολογικού ελέγχου, επιθεώρησης (EMAS) της Κοινότητας*, θα μπορούσαν να το επιτύχουν εκπληρώνοντας ορισμένες από τις απαιτήσεις του μοντέλου. Η προσέγγιση αυτή, είναι βασισμένη στην επιτυχημένη προσπάθεια του οργανισμού BSI για την ανάπτυξη του προτύπου BS 5750 που αφορά τη διασφάλιση ποιότητας. Το πρότυπο αυτό υιοθετήθηκε και αποτέλεσε στη συνέχεια τη βάση ενός διεθνούς πρωτοτύπου, του ISO 9000. Είναι προφανές ότι θα ήταν πολύ προσοδοφόρο για τις Βρετανικές επιχειρήσεις εάν το περιβαλλοντικό πρότυπο BSI μπορούσε και πάλι να χρησιμοποιηθεί ως διεθνές σημείο εκκίνησης.

Εκείνη τη στιγμή, ο Bernardo Delogu μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος DGX1, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ο οποίος φέρει την ευθύνη για την ανάπτυξη του κανονισμού EMAS δήλωσε:

Αν ιδρυθεί σύντομα ένα Βρετανικό πρότυπο, είναι εμφανές ότι αργότερα θα μπορούσε εύκολα να υιοθετηθεί ως Ευρωπαϊκό πρότυπο...θα μπορούσε ακόμη να είναι περισσότερο σημαντικό από ποτέ, αποτελώντας προφανές σημείο αναφοράς για μελλοντικές εξελίξεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πολύ σύντομα μετά από τις δύο παραπάνω δηλώσεις, ο οργανισμός BSI δήλωσε επίσης ότι το πρότυπο θα πρέπει να είναι σύμφωνο με τις Ευρωπαϊκές και διεθνείς δραστηριότητες. Η άποψη αυτή, φαίνεται να επιβεβαιώνεται από τις εξής επακόλουθες εξελίξεις τόσο στους κανονισμούς **EMAS**, όσο και στο ISO 14000. Επιπροσθέτως, το BSI δήλωσε ότι το πρότυπο είχε ως υπόδειγμα το ISO 9000.

☛ Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρω τις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται στην πορεία αυτή των πρωτοτύπων.

Καθώς οι πρώτες εταιρίες άρχισαν να υλοποιούν το πρότυπο BS 7750, έγινε φανερό ότι το ISO 9000 κατευθυνόταν στην αγορά και το πρότυπο BS 7750 κατά πρώτο λόγο προς τη συμμόρφωση. Αρκετοί ωστόσο εξεπλάγη με τη μικρή προσοχή που έδωσαν τόσο το BS 7750 όσο και οι πρώτες εκδόσεις του ISO 9000 στην υγεία και στην ασφάλεια του προσωπικού, κάτι το οποίο ήταν προαιρετικό. Δόθηκε δηλαδή χαμηλή προτεραιότητα στην ασφάλεια κατά τη διαδικασία παραγωγής και στη δημόσια ασφάλεια καθώς και στην διάθεση και ασφάλεια των προϊόντων (μόνο η χημική βιομηχανία μπορούσε να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα αυτών των ζητημάτων).

Το ISO 14000 ήταν αυτό που ήρθε να καλύψει την αδυναμία των παραδοσιακών παραπάνω περιβαλλοντικών ζητημάτων όπως η ασφάλεια κατά τη διαδικασία παραγωγής, δημόσια ασφάλεια και ασφάλεια προϊόντος καθώς και η υγεία και ασφάλεια του προσωπικού.

Αδιαμφισβήτητα έχουν υπάρξει σημεία που έχουν αλλάξει. Οι διαφορές μεταξύ του ISO 14000 και του BS 7750 είναι περισσότερο θα έλεγε κανείς *σημεία που τονίζονται παρά σημεία που έχουν αλλάξει BS 7750*.

Κάποιες από αυτές αναφέρονται παρακάτω :

- ✗ Η συχνότητα των επιθεωρήσεων, αφήνεται ελεύθερη και οι επιθεωρητές μπορεί να είναι εσωτερικοί ή εξωτερικοί
- ✗ Δίνεται έμφαση στο εγχειρίδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης
- ✗ Το ISO 14000 εισήγαγε ένα σύστημα εκτίμησης της ημερομηνίας λήξης του προϊόντος, το οποίο ενώ είχε προταθεί, δεν είχε επισημοποιηθεί στο BS 7750
- ✗ Περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών και η ανάλογη ανταπόκριση
- ✗ Τονίζεται η ανάγκη συνεχούς βελτίωσης και γίνονται προτάσεις επ' αυτού.

2.2 ΑΠΟ ΤΟ BS 7750 ΣΤΟ EMAS

Από το 1992 έως το 1993 δημιουργήθηκε ο κανονισμός του EMAS ((ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1993) . Το σχέδιο είναι διαθέσιμο για τη συμμετοχή επιχειρήσεων από το 1995 με μία πορεία προς τους μεταποιητικούς – βιομηχανικούς τομείς των επιχειρήσεων για πιστοποιήσεις διαχείρισης του περιβάλλοντος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλοντας να αξιοποιηθεί η εμπειρία η οποία αποκτήθηκε από την εφαρμογή του κανονισμού αυτού και για να ενισχυθεί η ικανότητα του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) ώστε να επιφέρει βελτίωση της συνολικής περιβαλλοντικής

επίδοσης των οργανισμών, αναθεωρεί το σχέδιο σε λιγότερα από πέντε έτη μετά από την έναρξη του ισχύοντος.

Λαμβάνοντας τα παραπάνω για την λειτουργία του EMAS, η Επιτροπή αναμενόταν να προτείνει στο Συμβούλιο τις κατάλληλες τροποποιήσεις, ιδιαίτερα σχετικά με το πεδίο του σχεδίου και την πιθανή εισαγωγή ενός λογότυπου.

Τον Μάρτιο του 2001, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσαν τον αναθεωρημένο κανονισμό EMAS που ενισχύει και επεκτείνει το πεδίο του σχεδίου.

Από το 2001 το EMAS είναι ανοικτό σε όλους τους οικονομικούς τομείς συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 2001). Επιπλέον, το EMAS ενισχύθηκε από την ολοκλήρωση του EN/ ISO 14001 ως περιβαλλοντικό σύστημα διαχείρισης που απαιτήθηκε από το EMAS με την υιοθέτηση ενός ελκυστικού λογότυπου EMAS στην εγγραφή EMAS σημάτων στον εξωτερικό κόσμο και με την εξέταση των εντονότερα έμμεσων αποτελεσμάτων όπως εκείνοι σχετικοί με τις χρηματοδοτικές υπηρεσίες ή τις διοικητικές και αποφάσεις προγραμματισμού.

2.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ EMAS ΜΕ ΤΟ ISO 14001

Ο ISO 14000 και το σχέδιο διαχείρισης περιβάλλοντος και λογιστικού ελέγχου (EMAS) είναι *Περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης (EMS)*. Ο ISO 14000 είναι ένα προϊόν της οργάνωσης διεθνών προτύπων ενώ το EMAS είναι ένα προϊόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU) όπου και ισχύει.

ISO 14000-14001

Τα πρότυπα ISO των σειρών 14000 εφαρμόζουν όλες εκείνες τις προδιαγραφές για την περιβαλλοντική διαχείριση, αναγνωρίζονται σε διεθνές επίπεδο, και αναπτύσσονται κάτω από τον διεθνή οργανισμό για την τυποποίηση ISO. Σκοπός τους είναι η *συγκριτική μέτρηση των επιδόσεων της περιβαλλοντικής ποιότητας των επιχειρήσεων στην παγκόσμια αγορά*.

Ο ISO 14001 είναι η καρδιά των προτύπων σειρών 14000. Απαριθμεί τις προδιαγραφές, και βάσει αυτών μια επιχείρηση θα εκτιμηθεί για την περιβαλλοντική εγγραφή.

EMAS

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001

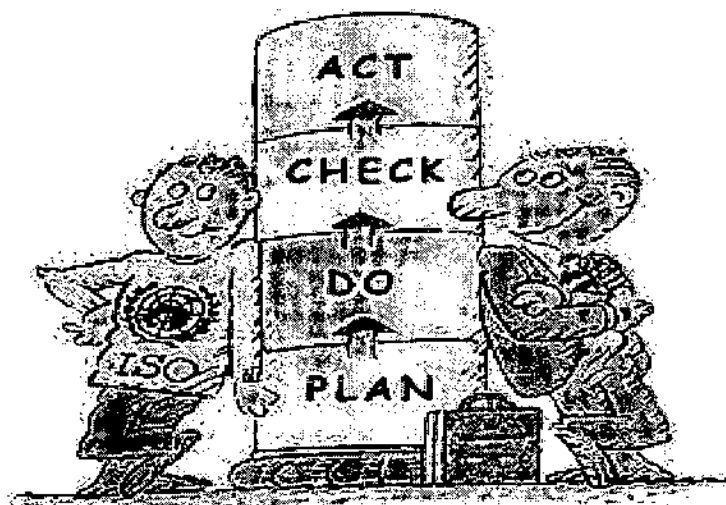
Κάθε οργάνωση με ένα επίπεδο περιβαλλοντικής παραγωγής που αντιστοιχεί τουλάχιστον στα εφαρμόσιμα νομικά πρότυπα είναι δυνατή να συμμετέχει στο σχέδιο EMAS του **κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001**, για να επιτύχει την εγγραφή στον *ευρωπαϊκό κατάλογο των περιοχών και τη χρησιμοποίηση του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού Λογότυπου*.

Το 1999 έχει υπάρξει μια αξιοπρόσεκτη πρόοδος στις εγγραφές (ιδιαίτερα στη Γερμανία). Ο κανονισμός EMAS (η ΕΟΚ αριθ. 1836/93) επιτρέπει την εθελοντική συμμετοχή στο βιομηχανικό τομέα σε ένα κοινοτικό σχέδιο διαχείρισης του περιβάλλοντος και λογιστικού ελέγχου. Οι στόχοι του EMAS είναι να προωθηθούν οι συνεχείς βελτιώσεις κατά την περιβαλλοντική εκτέλεση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων.

Εν ολίγοις, το EMAS είναι ένα περιβαλλοντικό σύστημα διαχείρισης με μια ελεγχόμενη περιβαλλοντική έκθεση για να αποκομίσει τα πλεονεκτήματα αξιοπιστίας και αγοράς στην προστασία του περιβάλλοντος.

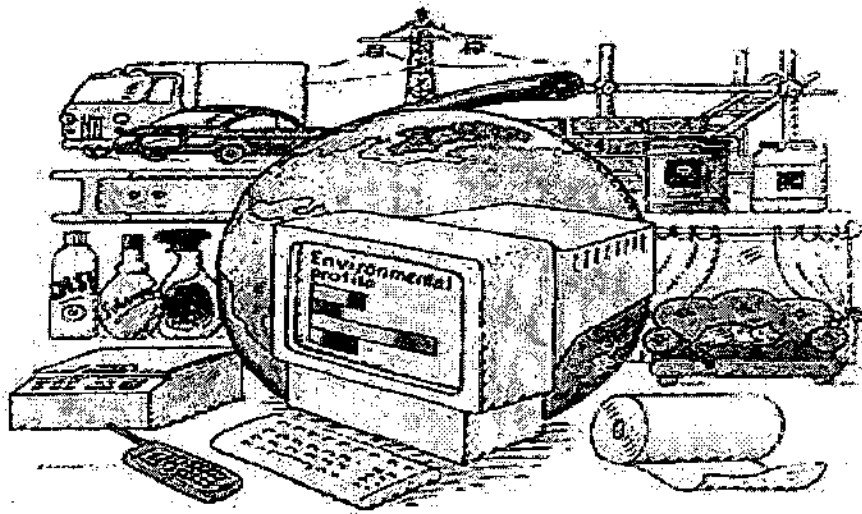
Ο ISO 14001 και το EMAS θεωρούνται εργαλεία στην επίτευξη της «καθαρότερης» παραγωγής.

Το σχέδιο προγραμματισμού όπου το EMAS μαζί με το ISO 14001 αναπτύσσεται για να υποστηρίξει και να διευκολύνει την εφαρμογή των περιβαλλοντικών συστημάτων διαχείρισης στις μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και τις οργανώσεις στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

Το ISO 14000 μαζί με τον κανονισμό EMAS συνεργάζονται για να πετύχουν τον στρατηγικό προγραμματισμό των οργανισμών (σχεδιάσε – κάνε – έλεγξε – δράσε).

Το πρότυπο ISO 14001 και ο κανονισμός EMAS ισχύουν για όλους τους τύπους δραστηριοτήτων και σε διάφορους κοινωνικούς τομείς στις διαφορετικές χώρες. Επομένως, γράφονται με έναν γενικό τρόπο να ταιριάζουν όλες οι επιχειρήσεις και οι οργανώσεις ακόμα και με διαφορετικό υπόβαθρο δυνατοτήτων αλλά με μια κοινή φιλοδοξία να γίνει η περιβαλλοντική εργασία περισσότερο οικονομική και αποδοτική με στόχο τη συνεχή βελτίωση στις διαδικασίες τους.

Συμπερασματικά μπορούμε να τονίσουμε τις ομοιότητες παρά της διαφορές που έχουν τα δύο αυτά περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης. Εκείνες οι επιχειρήσεις που έχουν εφαρμόσει είτε τον πρόσφατο ISO 14001 είτε τον EMAS έχουν αποκτήσει την επίγνωση και την εμπειρία της μεγάλης αξίας για την εσωτερική εργασία της οικολογικής διαχείρισής τους (ecological management system EMS).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Πριν γίνει η αναλυτική παρουσίαση των δύο κανονισμών του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) κατά EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001) και του Οικολογικού Σήματος (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000), κρίνω απαραίτητο να αναφερθώ πρωτίστως για το τι είναι το πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα (το οποίο και θα αναλυθεί στο κεφάλαιο 6, Μέρος Β'), ώστε να επιτευχθεί γενική κατανόηση του θέματος.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ) είναι μια ολοκληρωμένη παρέμβαση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στους τομείς μεταποίησης – υπηρεσιών, έρευνας και τεχνολογίας, ενέργειας, τουρισμού με στόχο την ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης επιχειρηματικότητας με περίοδο εφαρμογής τα έτη 2000-2006.

Για να μπορέσουν λοιπόν να επιτευχθούν οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του ΕΠΑΝ έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται κάποια μέτρα, πράξεις, έργα και παρεμβάσεις, στο πλαίσιο 8 βασικών θεμάτων προτεραιότητας που ονομάζονται οι 8 Άξονες Προτεραιότητας και είναι τα παρακάτω:

1. Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
2. Στήριξη και ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας
3. Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας
4. Τεχνολογική καινοτομία και έρευνα
5. Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος – Προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού
6. Ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και προώθηση της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας
7. Ενέργεια και αειφόρος ανάπτυξη
8. Ανθρώπινοι πόροι

Ο Άξονας Προτεραιότητας για την «Στήριξη και ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας» έχει την ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων και της Οικονομίας με βάση το τρίπτυχο Τεχνολογία - Επιχειρηματικότητα- Απασχόληση με παρεμβάσεις για :

τον τεχνολογικό / οργανωτικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων,
τη δημιουργία χρηματοπιστωτικών εργαλείων
τη διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης της οικονομίας
την αναβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων και των διαδικασιών
την προώθηση της καινοτομίας
την βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων
την αύξηση των επενδύσεων στους τομείς τεχνολογικής ένταξης γνώσης.

Στο παραπάνω Άξονα περιλαμβάνεται η Δράση 2.9.2. του Μέτρου 2.9, στην οποία προβλέπεται η ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων μεταποιητικών επιχειρήσεων σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΚ) 761/2001 και (ΕΚ) 1980/2000. Έτσι κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως του αριθμού των εγκαταστάσεών της, έχει δικαίωμα υποβολής μιας πρότασης που να αφορά:

- την εισαγωγή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) κατά EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001)

- την απόκτηση Οικολογικού Σήματος, για ένα ή περισσότερα προϊόντα (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000)
- ή και στις δύο ταυτόχρονα παραπάνω περιπτώσεις

3.1 ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας υπόψη τη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 175 παράγραφος 1, την πρόταση της Επιτροπής, τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, αφού ζήτησαν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών, καθώς και άλλα πορίσματα που ενέκρινε η επιτροπή συνδιαλλαγής, είχαν σαν συμπέρασμα να εκτιμηθούν όλα τα παρακάτω ως τα αίτια για αντικατάσταση του προϋπάρχοντα κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93:

- Η Κοινότητα έχει ως αποστολή να προάγει την αειφόρο ανάπτυξη στο σύνολο της Κοινότητας.
- Απευθύνεται στην προστασία του περιβάλλοντος με αξιοποίηση των μηχανισμών της αγοράς προκειμένου να δεσμευθούν οι οργανισμοί να υιοθετήσουν μίαν ενεργό συμμόρφωση προς όλες τις συναφείς ρυθμιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον.
- Βελτίωση στη συνολική περιβαλλοντική επίδοσή τους.
- Ενθάρρυνση των οργανισμών να συμμετάσχουν στο EMAS σε εκούσια βάση για να αποκομίσουν προστιθέμενη αξία από την άποψη του ρυθμιστικού ελέγχου, όπως και μείωση του κόστους και εξασφαλίζοντας μια βελτιωμένη δημόσια εικόνα.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το EMAS, για να αυξηθεί η συμμετοχή των οργανισμών, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Για να ενισχύεται η διαφάνεια και η αξιοπιστία των οργανισμών θα πρέπει τα προγράμματα ελέγχου και οι περιβαλλοντικές δηλώσεις τους να ανταποκρίνονται στις σχετικές απαιτήσεις του κανονισμού και η περιβαλλοντική δήλωση να επικυρώνονται από διαπιστευμένους επαληθευτές περιβάλλοντος. Πρέπει να διασφαλισθεί η επαγγελματική επάρκεια των επαληθευτών περιβάλλοντος με ένα ανεξάρτητο σύστημα διαπίστευσης, επάρκεια η οποία πρέπει διαρκώς να βελτιώνεται μέσω επιμόρφωσης και εποπτείας των δραστηριοτήτων τους, ώστε να διασφαλισθεί η συνολική αξιοπιστία του EMAS.
- Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να δημιουργήσουν κίνητρα για την ενθάρρυνση των οργανισμών στο EMAS. Τα στοιχεία που δίνονται έμφαση στο EMAS είναι: *συμμόρφωση προς τις κείμενες διατάξεις, βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης καθώς και εξωτερική επικοινωνία και συμμετοχή των εργαζομένων.* Κάτι για τα οποία πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή.

Επιτροπή θα πρέπει να προσαρμόζει τα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού, με σκοπό την συνεπή εφαρμογή των απαιτήσεων του συστήματος σε όλα τα κράτη μέλη. Συμπερασματικά ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 θα συνεχίζει και αντικαθιστά τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 ο οποίος συνεπώς καταργείται, ενώ και αυτός στη

συνέχεια θα πρέπει ενδεχομένως να αναθεωρηθεί βάσει της πείρας που θα έχει αποκτηθεί ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα λειτουργίας.

Πρέπει λοιπόν να αξιοποιηθεί η εμπειρία η οποία αποκτήθηκε από την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 για να ενισχυθεί η ικανότητα του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) ώστε να επιφέρει βελτίωση της συνολικής περιβαλλοντικής επίδοσης των οργανισμών.

3.2 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 761/2001 ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της 19ης Μαρτίου 2001 εξέδωσαν κανονισμό για την εκούσια συμμετοχή των οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου **EMAS**. Το σύστημα EMAS έχει εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η συμμετοχή των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων είναι εθελοντική. Ο κανονισμός αυτός αποτελείται από 18 άρθρα και 7 παραρτήματα. Την 7^η Σεπτεμβρίου του 2001 η Επιτροπή εξέδωσε κατευθύνσεις σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 (κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2001) 2504 και L 247).

3.2.1 ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου που έχει θεσπιστεί όπου και στο εξής θα αναφέρεται ως **EMAS**, επιτρέπει την εκούσια συμμετοχή των οργανισμών, για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης τους, καθώς και την παροχή στο κοινό και σε άλλους ενδιαφερόμενους σχετικών πληροφοριών προς ενημέρωσή τους.

Η συμμετοχή των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων στο σύστημα είναι **ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ**. Το σύστημα EMAS έχει εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στόχος του κανονισμού EMAS είναι η αξιολόγηση και αναβάθμιση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων και η μείωση στο ελάχιστο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία τους. Η πρωτοβουλία και η ευθύνη για την εφαρμογή του συστήματος ανήκουν αποκλειστικά και μόνο στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, η οποία καλείται να κινείται συνεχώς στην κατεύθυνση της βελτίωσης των περιβαλλοντικών της επιδόσεων, ενημερώνοντας το κοινό για τα σχετικά θέματα.

Η συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων μιας επιχείρησης επιτυγχάνεται στα πλαίσια μιας δημόσιας διατυπωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής και μέσω περιοδικών ελέγχων οι οποίοι αποτελούν μέρος ενός συστήματος διαχείρισης που συνεχώς προσαρμόζεται. Τελικός στόχος είναι η προετοιμασία μιας περιβαλλοντικής δήλωσης και η αξιολόγηση του συστήματος από διαπιστευμένο επιθεωρητή, ώστε η επιχείρηση να ενταχθεί στον επίσημο κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο EMAS.

Ειδικότερα είναι η προώθηση της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών

επιδόσεων των οργανισμών με:

- α) κατάρτιση και εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τους οργανισμούς, όπως περιγράφεται παρακάτω,
- β) συστηματική, αντικειμενική και περιοδική αξιολόγηση των επιδόσεων των συστημάτων αυτών,
- γ) ενημέρωση του κοινού και άλλων ενδιαφερομένων.
- δ) ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων στον οργανισμό, κατάλληλη εκπαίδευση και διαρκή επιμόρφωση οι οποίες διευκολύνουν τη συνεργασία. Εφόσον το ζητήσουν, συμμετέχουν επίσης τυχόν αντιπρόσωποι των εργαζομένων.

3.2.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ EMAS*

Δικαίωμα συμμετοχής στο EMAS έχει οποιοσδήποτε οργανισμός επιθυμεί να βελτιώσει τη συνολική περιβαλλοντική επίδοσή του.

Πέραν αυτών όμως οποιοσδήποτε οργανισμός επιθυμεί να συμμετάσχει στο σύστημα πρέπει:

- να υιοθετήσει περιβαλλοντική πολιτική προσδιορίζοντας τους στόχους και τις αρχές που διέπουν τη δράση του οργανισμού σε σχέση με το περιβάλλον·
- να πραγματοποιήσει περιβαλλοντική ανάλυση των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του (σύμφωνα με τα παραρτήματα VII και VI του κανονισμού), με εξαίρεση τους οργανισμούς που διαθέτουν ήδη πιστοποιημένο και αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης·
- να θέσει σε εφαρμογή σύστημα οικολογικής διαχείρισης (σύμφωνα με το παράρτημα I)·
- να διενεργεί τακτικά οικολογικό έλεγχο (σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περιβαλλοντικού ελέγχου του κανονισμού στο παράρτημα II) και να συντάσσει περιβαλλοντική δήλωση, η οποία περιλαμβάνει: την περιγραφή του οργανισμού, των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών του, την περιβαλλοντική πολιτική και το σύστημα οικολογικής διαχείρισης του οργανισμού, περιγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων του, τους στόχους σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού και την ημερομηνία της δήλωσης. Η εν λόγω δήλωση πρέπει να επικυρώνεται από επαληθευτή περιβάλλοντος, του οποίου το όνομα και ο αριθμός πρέπει να αναγράφονται στη δήλωση·
- να διαβιβάζει την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους να δημοσιοποιεί τη δήλωση.

Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει σύστημα διαπίστευσης των ανεξάρτητων επαληθευτών περιβάλλοντος και εποπτείας των δραστηριοτήτων τους. Τα συστήματα αυτά πρέπει να λειτουργούν πλήρως εντός 12 μηνών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του κανονισμού. Κάθε κράτος μέλος ορίζει τον αρμόδιο φορέα του εντός 3 μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού. Όλοι οι φορείς διαπίστευσης συνέρχονται σε φόρουμ, το οποίο καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές σε θέματα

* Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ παρ.1 αναφέρονται ορισμοί που χρησιμοποιούνται στον κανονισμό για την καλύτερη δυνατή κατανόηση των εννοιών αυτών.

διαπίστευσης, επάρκειας και εποπτείας των επαληθευτών. Καθιερώνεται διαδικασία αλληλοαξιολόγησης, της οποίας σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα διαπίστευσης ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του κανονισμού.

Προκειμένου να παραμείνει ένας οργανισμός καταχωρημένος στο EMAS οφείλει να:

- επαληθεύει τα στοιχεία που απαιτούνται για την καταχώρηση στο πλαίσιο του EMAS κατά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τους 36 μήνες και τα στοιχεία που περιέχει η περιβαλλοντική δήλωση κατά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τους 12 μήνες·

Οι οργανισμοί που συμμετέχουν στο σύστημα EMAS, καταχωρούνται από τους αρμόδιους φορείς με την προϋπόθεση ότι:

- έχει διαβιβασθεί στους εν λόγω φορείς επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση
- έχουν καταβληθεί τα τέλη καταχώρησης, εφόσον είναι αναγκαία
- έχει διαβιβαστεί συμπληρωμένο έντυπο που περιλαμβάνει τις πληροφορίες όπως: όνομα/ επωνυμία του οργανισμού, Διευ/ση αρμόδιος επαφών. Κωδικό δραστηριοτήτων NACE, αριθμό εργαζομένων καθώς και το όνομα του επαληθευτή Αριθμός και έκταση διαπίστευσης Ημερ/νια επόμενης περιβαλλοντικής δήλωσης.
- πληρούνται όλες οι απαιτήσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό.

Σε περίπτωση όπου ένας οργανισμός δεν τηρεί τις διατάξεις του κανονισμού, οι αρμόδιοι φορείς δύνανται να διαγράψουν, να αναστέλλουν ή να αρνούνται την καταχώρησή του.

Η Επιτροπή τηρεί και θέτει στη διάθεση του κοινού μητρώο των επαληθευτών περιβάλλοντος και μητρώο των καταχωρημένων στο πλαίσιο του EMAS οργανισμών. Καθιερώνεται λογότυπο του EMAS. Το λογότυπο αυτό μπορεί να χρησιμοποιείται από τους οργανισμούς στα επικυρωμένα στοιχεία που περιγράφονται στο κεφάλαιο 4 της Περιβαλλοντικής Δήλωσης, στις επικυρωμένες περιβαλλοντικές δηλώσεις, στα επιστολόχαρτα των οργανισμών, σε πληροφοριακό υλικό που προβάλλει τη συμμετοχή τους στο EMAS, καθώς και στις διαφημίσεις των υπηρεσιών, προϊόντων ή δραστηριοτήτων τους. Το λογότυπο δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται σε προϊόντα ή στη συσκευασία τους ούτε σε συγκριτικούς ισχυρισμούς για άλλα προϊόντα.

Για να αποφευχθεί η άσκοπη επικάλυψη εργασιών, τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα να λαμβάνεται υπόψη η συμμετοχή των οργανισμών στο EMAS κατά τον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ο κανονισμός επιβάλλει στα κράτη μέλη να προωθήσουν τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου.

Τα κράτη μέλη προβάλλουν το EMAS για να το καταστήσουν όσο το δυνατόν ευρύτερα γνωστό. Η Επιτροπή αναλαμβάνει την προώθησή του σε κοινοτικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τις κυρώσεις που πρέπει να επιβληθούν σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τον κανονισμό. Δύνανται να εφαρμόσουν σύστημα τελών για την κάλυψη των δαπανών που συνδέονται με τη λειτουργία του EMAS.

Η Επιτροπή επανεξετάζει το EMAS και το λογότυπό του και, ενδεχομένως, προτείνει τροποποιήσεις, σε χρονικό διάστημα πέντε ετών από την έναρξη ισχύος του κανονισμού.

3.2.4 ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΟΥ EMAS

3.2.4.1 Σκοποί του λογότυπου του EMAS

Ένα από τα βασικά στοιχεία του αναθεωρημένου συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου είναι η εισαγωγή διαφορετικών εναλλακτικών επιλογών για την κοινοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών στους ενδιαφερομένους. Οι οργανισμοί θα ενθαρρύνονται να εξηγούν την περιβαλλοντική τους επίδοση στο κοινό και στους πελάτες τους χρησιμοποιώντας πρόσθετες εναλλακτικές λύσεις κοινοποίησης.

Οι οργανισμοί οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιούν το λογότυπο είναι μόνο εκείνοι που τη δεδομένη στιγμή είναι καταχωρημένοι στο EMAS.

Το λογότυπο του αποτελεί σήμα κατατεθέν του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και ο σκοπός του είναι να δείχνει στο κοινό και στα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη:

- ☐ την καθιέρωση και την εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- ☐ τη συστηματική, αντικειμενική και περιοδική αξιολόγηση της επίδοσης τέτοιων συστημάτων,
- ☐ την παροχή πληροφοριών σε θέματα περιβαλλοντικής επίδοσης και έναν ανοικτό διάλογο με το ευρύ κοινό και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη,
- ☐ την ενεργό ανάμειξη και κατάρτιση των εργαζομένων,

Η λειτουργία του λογότυπου του EMAS είναι τριπλή:

- ☛ να αποδείξει την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχει ένας οργανισμός αναφορικά με την περιβαλλοντική του επίδοση,
- ☛ να αποδείξει τη δέσμευση του οργανισμού στη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης και στην ορθή διαχείριση των περιβαλλοντικών του πτυχών,
- ☛ να ευαισθητοποιήσει σχετικά με το σύστημα το κοινό, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους οργανισμούς που είναι πρόθυμοι να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

Ακόμα πρέπει να σημειωθεί η μεταξύ **σχέση του λογότυπου του EMAS και των άλλων συστημάτων οικολογικής σήμανσης.**

Το **EMAS** συμβολίζει τις προσπάθειες των οργανισμών για συνεχή βελτίωση, τους θέτει στόχους καθώς και πιστοποιεί και επικυρώνει με τους επαληθευτές τις πληροφορίες που παρέχονται.

Τα **συστήματα οικολογικής σήμανσης** είναι υποδηλώνουν ένα συγκρητισμό μεταξύ των προϊόντων, δείχνουν ότι εκπληρώνουν κριτήρια που έχει θέσει ένα τρίτο μέρος και συνεπάγεται ότι μόνο ορισμένα προϊόντα ανταποκρίνονται στην ποιότητα της αγοράς, καθώς και τα κριτήρια ορίζονται σαν μια εγκεκριμένη συμβουλευτική διαδικασία.

Γι' αυτό και η ευθύνη του επαληθευτή είναι μεγάλη για την αξιοπιστία του μηνύματος που θα αποσταλεί στον πελάτη.

3.2.4.2 Απαιτήσεις που ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 76/2001

Σχετικές νομοθετικές Διατάξεις

Το λογότυπο του EMAS μπορεί να χρησιμοποιείται από τους οργανισμούς στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) σε επικυρωμένο πληροφοριακό υλικό,
- β) σε επικυρωμένες περιβαλλοντικές δηλώσεις,
- γ) σε επιστολόχαρτα καταχωρημένων οργανισμών,
- δ) σε πληροφοριακό υλικό που προβάλλει τη συμμετοχή ενός οργανισμού στο EMAS,
- ε) σε διαφημίσεις για προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες, (μόνον υπό τον όρο ότι εξασφαλίζουν τη μη σύγχυση με σήματα περιβαλλοντικών προϊόντων).

Το λογότυπο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) σε προϊόντα ή στη συσκευασία τους,
- β) σε συνδυασμό με συγκριτικούς ισχυρισμούς αναφορικά με άλλα προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες.

Η Επιτροπή εξετάζει και αξιολογεί τη χρήση, ανάγνωση και ερμηνεία και εκτιμά την αναθεώρησή καθώς και θεσπίζει κανόνες σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 14 παράγραφος 2 * τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 8 της ίδιας απόφασης, οι οποίοι εξασφαλίζουν ότι δεν γίνεται σύγχυση με σήματα περιβαλλοντικών προϊόντων.

Κριτήρια για τη Δημοσίευση των πληροφοριών

Είναι πιθανό οι οργανισμοί να επιθυμούν να κοινοποιήσουν τις πληροφορίες που προέρχονται από τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισής τους στο κοινό και να χρησιμοποιούν μόνο επιλεγμένες πληροφορίες της περιβαλλοντικής δήλωσης. Οποιοσδήποτε περιβαλλοντικές πληροφορίες δημοσιεύονται από τους οργανισμούς μπορούν να φέρουν το λογότυπο του EMAS, υπό τον όρο ότι έχουν επικυρωθεί από επαληθευτή περιβάλλοντος ως :

- α) σαφείς και μη παραπλανητικές,
- β) τεκμηριωμένες και επαληθεύσιμες,
- γ) συναφείς και χρησιμοποιούμενες εντός του κατάλληλου πλαισίου,
- δ) αντιπροσωπευτικές της συνολικής περιβαλλοντικής επίδοσης του οργανισμού,
- ε) μη επιδεχόμενες παρερμηνεία,
- στ) σημαντικές σε σχέση με τις συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, και ότι παραπέμπουν στην τελευταία περιβαλλοντική δήλωση του οργανισμού από την οποία έχουν αντληθεί.

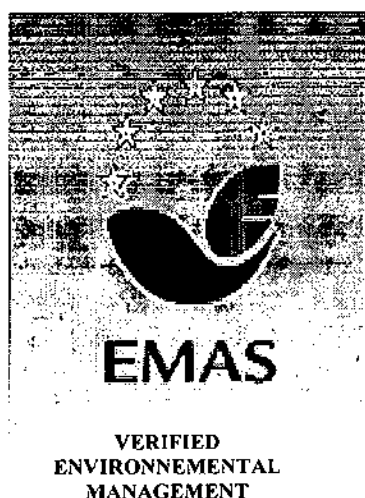
* εφαρμόζονται τα άρθρα 5 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ

3.2.4.3 Μορφές λογοτύπου

Για την προώθηση του συστήματος EMAS αναγνωρίζεται η ανάγκη να χρησιμοποιηθεί το λογότυπο

Το παράρτημα IV "Ελάχιστες απαιτήσεις για το λογότυπο" ορίζει τις δύο μορφές του λογότυπου: μία που υποδηλώνει "επαληθευμένη περιβαλλοντική διαχείριση" (Λογότυπο 1) και μια δεύτερη που υποδηλώνει "επικυρωμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες" (Λογότυπο 2). Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να αναφέρεται ο αριθμός καταχώρισης του οργανισμού.

Λογότυπο 1

Λογότυπο 2

Η μορφή του λογότυπου, σύμφωνα με τον κανονισμό που ισχύει (παράρτημα IV), επιτρέπεται να αλλάξει μόνον υπό τις συνθήκες που ορίζονται παρακάτω.

Χρήση του λογότυπου για την προώθηση του συστήματος EMAS

Σε αυτό το πλαίσιο δεν ενδείκνυται η χρήση των λέξεων "Επικυρωμένες πληροφορίες" ή "Επαληθευμένη περιβαλλοντική διαχείριση" ούτε η χρήση ενός αριθμού καταχώρισης. Συνεπώς, το λογότυπο δύναται να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση του EMAS με την ακόλουθη μορφή:

Τα λογότυπα χρησιμοποιούνται στις εξής περιπτώσεις είτε:

- σε τρία χρώματα Pantone No. 355 Πράσινο, Pantone No. 109 Κίτρινο, Pantone No. 286 Μπλε)
- σε μαύρο πάνω σε άσπρο ή
- σε άσπρο πάνω σε μαύρο

Η χρήση γίνεται για τους ακόλουθους σκοπούς π.χ.:

- διαφημιστικό υλικό (σήματα, κ.λπ.)
- δημοσιογραφικά άρθρα
- κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής
- βιβλία, δημοσιεύσεις σχετικά με το EMAS

Υπό τον όρο ότι:

- δεν χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με την επωνυμία κάποιου οργανισμού και
- δεν δίδει την εντύπωση της καταχώρισης στο σύστημα ή ότι ο χρήστης του λογότυπου με αυτή τη μορφή δεν εκφράζει κανέναν περιβαλλοντικό ισχυρισμό για τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του.

Πώς λειτουργεί το λογότυπο σε διαφορετικές κατηγορίες πληροφοριών [άρθρο 8 και παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001]

Ενώ η έκδοση 1 του λογότυπου 1 και 2 υποδεικνύει ότι ένας οργανισμός διαθέτει ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του EMAS, η έκδοση 2 υποδεικνύει πως οι συγκεκριμένες πληροφορίες στις οποίες αναφέρεται το λογότυπο έχουν επικυρωθεί στο πλαίσιο του EMAS.

Κατευθύνσεις Σχετικά με τη Χρήση του Λογότυπου

Το φάσμα πιθανών μορφών δημοσίευσης, πληροφοριών όπως:

- ενημερωτικά φυλλάδια
- φύλλα δεδομένων
- διαφημιστικά φυλλάδια
- διαφημίσεις στις εφημερίδες
- κεφάλαια με περιβαλλοντικά θέματα σε δημοσιεύσεις που δεν σχετίζονται με το περιβάλλον
- ιστοσελίδες κ.λπ.
- τηλεοπτικές.

Η γενική απαίτηση που πρέπει να πληροί κάθε χρήση του λογότυπου σε αυτές τις περιπτώσεις είναι:

Να καθίσταται προφανές σε ποιες επικυρωμένες πληροφορίες αναφέρεται το λογότυπο.

Σκοπός της χρήσης του λογότυπου είναι να ενημερώσει το κοινό και τα ενδιαφερόμενα μέλη ότι ένας οργανισμός είναι καταχωρημένος. Είναι απαραίτητο το λογότυπο να αποδίδεται σαφώς και αποκλειστικά στον καταχωρισμένο οργανισμό. Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση με οργανισμούς που δεν είναι καταχωρισμένοι στο EMAS, ενώ οι οργανισμοί και οι φορείς παροχής υπηρεσιών επικοινωνίας που δεν είναι καταχωρισμένοι και εργάζονται για λογαριασμό τους δεν θα πρέπει δημιουργούν την εντύπωση ότι οι έχουν εκπληρώσει τις απαιτήσεις του EMAS, εάν αυτό δεν αληθεύει.

Συμπερασματικά

Γενικά σκοπός του λογότυπου είναι να ενθαρρύνει τους οργανισμούς να εκδίδουν πληροφορίες σχετικά με την περιβαλλοντική τους επίδοση σε συνδυασμό με τα προϊόντα τους και να χρησιμοποιούν τα δικά τους μέσα εμπορίας προκειμένου να προαγάγουν τους στόχους του EMAS. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει το λογότυπο να χρησιμοποιείται μόνο του σε διαφημίσεις για προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες.

Η χρήση του λογότυπου EMAS επιτρέπεται προκειμένου να:

- ☒ καταδειχθεί η συμμετοχή του οργανισμού στο EMAS (έκδοση 1),
- ☒ να καταδειχθεί το γεγονός ότι ένα προϊόν, μια δραστηριότητα και μια υπηρεσία προέρχονται από έναν οργανισμό καταχωρισμένο στο EMAS (έκδοση 1) και να
- ☒ προστεθεί αξιοπιστία σε επικυρωμένες πληροφορίες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες (έκδοση 2).

Τρεις θεμελιώδεις περιορισμοί στη χρήση του λογότυπου πρέπει να τηρούνται. Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου:

- ↪ σε προϊόντα και στη συσκευασία τους,
- ↪ σε συνδυασμό με συγκριτικούς ισχυρισμούς που αφορούν ανταγωνιστικά προϊόντα, δραστηριότητες ή υπηρεσίες και
- ↪ σε διαφημίσεις για προϊόντα χωρίς σαφείς πληροφορίες/ενδείξεις των χαρακτηριστικών του οργανισμού ή του ίδιου του προϊόντος με το οποίο σχετίζεται.

Κατά συνέπεια, το λογότυπο του EMAS δεν μεταδίδει από μόνο του πληροφορίες στον καταναλωτή (όπως συμβαίνει με το οικολογικό σήμα) αλλά φανερώνει την επικυρωμένη κατάσταση των παρεχόμενων πληροφοριών. Με άλλα λόγια, "επισφραγίζει την αξιοπιστία των πληροφοριών" και όχι "την ανωτερότητα του προϊόντος".

3.2.5 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Το σύστημα διαχείρισης του περιβάλλοντος εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ακόλουθες απαιτήσεις (τμήμα 4 του EN ISO 14001:1996) :

3.2.5.1 Απαιτήσεις του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

□ *A.1. Περιβαλλοντική πολιτική*

Αφού η ανώτατη διοίκηση καθορίσει την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι:

- α) είναι κατάλληλη για τη φύση, το εύρος και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών του,
- β) περιλαμβάνει δέσμευση για συνεχή βελτίωση και πρόληψη της ρύπανσης,
- γ) περιλαμβάνει δέσμευση για συμμόρφωση προς τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία και τους κανονισμούς και προς άλλες απαιτήσεις τις οποίες ο οργανισμός έχει αποδεχτεί,
- δ) παρέχει το πλαίσιο για τον καθορισμό και την ανασκόπηση των περιβαλλοντικών αντικειμενικών σκοπών και στόχων,
- ε) είναι τεκμηριωμένη, εφαρμόζεται, τηρείται και γνωστοποιείται σε όλους τους εργαζομένους,
- στ) είναι διαθέσιμη στο κοινό.

□ *A.2. Σχεδιασμός*

▪ *A.2.1. Περιβαλλοντικές πλευρές*

Ο οργανισμός πρέπει να διατηρεί διαδικασία(-ες) για τον εντοπισμό των περιβαλλοντικών πλευρών των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του, τις οποίες μπορεί να ελέγξει και να παρέμβει, ώστε να προσδιορισθούν εκείνες που έχουν ή μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ο οργανισμός πρέπει να συνυπολογίζει όλες εκείνες τις σημαντικές επιπτώσεις κατά τον καθορισμό των περιβαλλοντικών αντικειμενικών του σκοπών.

▪ *A.2.2. Νομικές και άλλες απαιτήσεις*

Ο οργανισμός πρέπει να εντοπίζει και να έχει πρόσβαση στις νομικές και άλλες απαιτήσεις που έχει αποδεχτεί, και οι οποίες έχουν εφαρμογή στις περιβαλλοντικές πλευρές των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του.

▪ *A.2.3. Αντικειμενικοί σκοποί και στόχοι*

Ο οργανισμός πρέπει έχει τεκμηριωμένους περιβαλλοντικούς αντικειμενικούς σκοπούς και στόχους σε κάθε σχετική λειτουργία και επίπεδο εντός των πλαισίων του. Ο οργανισμός, όταν κάνει ανασκοπήσεις των αντικειμενικών του σκοπών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις νομικές, οικονομικές, λειτουργικές και επιχειρησιακές του απαιτήσεις, καθώς και τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, τις σημαντικές περιβαλλοντικές του πλευρές, τις τεχνολογικές επιλογές.

-
- (*) Η χρήση του κειμένου του εθνικού πρωτοτύπου, που αναφέρονται έχει γίνει με την άδεια της CEN (EET). Το πλήρες κείμενο διατίθεται επί πληρωμή από του εθνικούς οργανισμούς τυποποίησης μετά το τέλος της Α.5 παραγράφου.

Οι αντικειμενικοί σκοποί και στόχοι πρέπει να είναι συνεπείς με την περιβαλλοντική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης για πρόληψη ρύπανσης.

□ *A.3 Εφαρμογή και λειτουργία*

▪ *A.3.1. Δομή και ευθύνες*

Οι ρόλοι, οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες πρέπει να καθορίζονται, να τεκμηριώνονται και γνωστοποιούνται ώστε να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά την περιβαλλοντική διαχείριση.

Η διοίκηση πρέπει να παράσχει τα μέσα που είναι ουσιώδη για την εφαρμογή και τον έλεγχο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα μέσα αυτά συμπεριλαμβάνουν ανθρώπινους πόρους και εξειδικευμένες δεξιότητες, τεχνολογία και οικονομικούς πόρους.

Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού πρέπει να διορίσει ειδικό εκπρόσωπο ή εκπροσώπους της, ο οποίος ανεξάρτητα από άλλες ευθύνες, πρέπει να έχει καθορισμένους ρόλους, ευθύνες και αρμοδιότητα για

α) να εξασφαλίζει ότι οι απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης έχουν καθιερωθεί, εφαρμόζονται, και τηρούνται σύμφωνα με το προκείμενο Διεθνές Πρότυπο,

β) να δίνει αναφορά στην ανώτατη διοίκηση σχετικά με την επίδοση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, προκειμένου αυτή να προβεί σε ανασκόπηση και βελτίωσή του.

▪ *A.3.2. Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και ικανότητα*

Ο οργανισμός πρέπει να προσδιορίζει τις ανάγκες για εκπαίδευση. Να απαιτεί όπως όλο το προσωπικό, πού μπορεί να επιφέρει επίπτωση στο περιβάλλον, να εκπαιδεύεται καταλλήλως.

Πρέπει να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες για να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί τους εργαζόμενους ή τα μέλη του σε κάθε θέση και επίπεδο ως προς:

α) τη σπουδαιότητα της συμμόρφωσης τους προς τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,

β) τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, των δραστηριοτήτων τους, και τα περιβαλλοντικά οφέλη από τη βελτιωμένη ατομική επίδοση,

γ) τους ρόλους τους και τις ευθύνες τους για την επίτευξη της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική, τις διαδικασίες και τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι αναγκαίες για την ετοιμότητα και ανταπόκριση σε επείγοντα περιστατικά,

Το προσωπικό το οποίο μπορεί να εκτελεί έργο που να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις με την κατάλληλη εκπαίδευση, κατάρτιση ή/και εμπειρία μπορεί να γίνει απόλυτα ικανό.

▪ *A.3.3. Επικοινωνία*

Ο οργανισμός πρέπει να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες σε σχέση με τις περιβαλλοντικές του πλευρές και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για:

α) την εσωτερική επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων επιπέδων και λειτουργιών ,

β) τη λήψη και καταγραφή σχετικών στοιχείων από εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη ,

Ο οργανισμός πρέπει να εξετάζει τις διεργασίες για την προς τα έξω επικοινωνία επί των σημαντικών περιβαλλοντικών πλευρών και να καταγράφει σε αρχείο την απόφασή του.

▪ *A.3.4 Έλεγχος εγγράφων*

Ο οργανισμός πρέπει να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες για τον έλεγχο όλων των εγγράφων που απαιτούνται από το προκείμενο Διεθνές Πρότυπο ώστε να εξασφαλίζει ότι:

Ανασκοπούνται περιοδικά, αναθεωρούνται, τα αρχαιωμένα έγγραφα απομακρύνονται αμέσως ενώ τα απαραίτητα για νομικούς λόγους φυλάσσονται για διατήρηση γνώσεων, καθώς θα πρέπει να είναι ευανάγνωστα, χρονολογημένα και εύκολα εντοπίσιμο, να τηρείται με τάξη.

▪ *A.3.5 Επιχειρησιακός έλεγχος*

Ο σχεδιασμός των αντικειμενικών σκοπών και στόχων είναι οι δραστηριότητες αυτές, όπου ο οργανισμός πρέπει να σχεδιάσει, συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης, προκειμένου να διασφαλίσει ότι διεξάγονται κάτω από προκαθορισμένες συνθήκες, μέσω

α) της καθιέρωσης και της τήρησης τεκμηριωμένων διαδικασιών για την κάλυψη καταστάσεων όπου η απουσία τους θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποκλίσεις από την περιβαλλοντική πολιτική και τους αντικειμενικούς σκοπούς και στόχους,

β) του καθορισμού κριτηρίων λειτουργίας στις διαδικασίες,

γ) τήρησης διαδικασιών που με σημαντικές περιβαλλοντικές πλευρές εμπορευμάτων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται από τον οργανισμό καθώς και γνωστοποίηση των σχετικών διαδικασιών και απαιτήσεων στους προμηθευτές και στους συμβαλλόμενους.

▪ *A.3.7. Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε επείγοντα περιστατικά*

Ο οργανισμός πρέπει να είναι σε ετοιμότητα σε περιπτώσεις εμφάνισης ατυχημάτων και επειγουσών καταστάσεων καθώς θα πρέπει να αντιδράσει σε αυτά, όπως και να περιορίσει και να προλάβει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Ακόμα θα πρέπει να ανασκοπεί και να αναθεωρεί, όπου είναι απαραίτητο, τις διαδικασίες ετοιμότητας και αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών ή επειγουσών καταστάσεων. Ο οργανισμός, όπου είναι πρακτικά εφικτό, μπορεί να δοκιμάζει περιοδικά αυτές τις διαδικασίες.

□ *A.4. Έλεγχοι και διορθωτικές ενέργειες*

▪ *A.4.1. Παρακολούθηση και μέτρηση*

Ο οργανισμός θεσπίζει και διατηρεί τεκμηριωμένες διαδικασίες για την παρακολούθηση και μέτρηση, σε τακτική βάση, των βασικών χαρακτηριστικών των λειτουργιών και δραστηριοτήτων του, οι οποίες μπορεί να έχουν σημαντική επίπτωση στο περιβάλλον. Αυτό πρέπει να περιλαμβάνει την καταγραφή πληροφοριών ώστε να παρακολουθείται η επίδοση, καθώς και σχετικούς επιχειρησιακούς ελέγχους και συμμόρφωση προς τους αντικειμενικούς σκοπούς και στόχους του οργανισμού.

Ο εξοπλισμός παρακολούθησης πρέπει να συντηρείται, και τα αρχεία της εργασίας αυτής πρέπει να τηρούνται, σύμφωνα με τις διαδικασίες του οργανισμού.

Ο οργανισμός πρέπει να καθιερώσει και να διατηρεί τεκμηριωμένη διαδικασία για

την περιοδική αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς την σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία και τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς.

▪ *A.4.2. Μη συμμόρφωση και διορθωτική και προληπτική δράση*

Ο οργανισμός πρέπει κάνει καθορισμό των ευθυνών και των αρμοδιοτήτων για τον χειρισμό και διερεύνηση της μη συμμόρφωσης, αναλαμβάνοντας δράση για τον περιορισμό τυχόν επιπτώσεων που προκλήθηκαν, καθώς διορθωτικές και προληπτικές δράσεις.

▪ *A.4.3. Αρχεία*

Τα περιβαλλοντικά αρχεία πρέπει να είναι ευανάγνωστα, εντοπίσιμα. Τα περιβαλλοντικά αρχεία πρέπει να αποθηκεύονται και να διατηρούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εύκολα ανακτήσιμα και να προστατεύονται από ζημία, φθορά ή απώλεια. Ο χρόνος διατήρησής τους πρέπει να καθορίζεται και να καταγράφεται. Θα πρέπει να διατηρούνται όπως ταιριάζει στο σύστημα και τον οργανισμό για να αποδεικνύουν την συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του προκειμένου Διεθνούς Προτύπου.

▪ *A.4.4. Επιθεώρηση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης*

Ο οργανισμός πρέπει να καθιερώνει και να διατηρεί πρόγραμμα(τα) και διαδικασίες για τη διεξαγωγή περιοδικών επιθεωρήσεων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης προκειμένου να:

α) προσδιορίζει εάν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, πρώτων συμμορφώνεται ή όχι προς τις σχεδιασθείσες ρυθμίσεις για την περιβαλλοντική διαχείριση, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων του παρόντος Διεθνούς Προτύπου, και δεύτερων έχει εφαρμοστεί και διατηρείται σωστά ή όχι και παρέχει στη διοίκηση πληροφορίες για τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων.

□ *A.5 Ανασκόπηση από τη διοίκηση*

Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού πρέπει να ανασκοπεί, σε χρονικά διαστήματα που η ίδια αποφασίζει, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ώστε να εξασφαλίζεται η συνεχιζόμενη καταλληλότητα, επάρκεια και αποτελεσματικότητα του. Η ανασκόπηση πρέπει να εξασφαλίζει ότι έχουν συλλεχθεί οι απαραίτητες πληροφορίες που θα επιτρέψουν στη διοίκηση να προβεί στην αξιολόγηση αυτή. Η ανασκόπηση πρέπει να εξετάζει την πιθανή ανάγκη για αλλαγές στην πολιτική, στους αντικειμενικούς σκοπούς και στα άλλα στοιχεία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, υπό το φως των αποτελεσμάτων της επιθεώρησης του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, της αλλαγής των συνθηκών και της δέσμευσης για συνεχή βελτίωση.

3.2.5.2 Θέματα που πρέπει να εξετάζονται από τους οργανισμούς που εφαρμόζουν το EMAS

Τα θέματα που πρέπει να εξετάζει ο οργανισμός είναι :

1. Η **Συμμόρφωση** προς τις κείμενες διατάξεις όπου οι οργανισμοί είναι σε θέση να αποδείξουν ότι:

- α) γνωρίζουν όλη την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία, καθώς και τις συνέπειες των διατάξεών της, για τον οργανισμό,
- β) έχουν διασφαλίσει την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και
- γ) έχουν θέσει σε εφαρμογή διαδικασίες οι οποίες επιτρέπουν στον οργανισμό να ανταποκρίνεται στις σχετικές απαιτήσεις σε διαρκή βάση.

2. Η **Επίδοση** που πρέπει ο οργανισμός να είναι σε θέση να αποδείξει ότι το σύστημα διαχείρισης και οι διαδικασίες ελέγχου καλύπτουν την πραγματική περιβαλλοντική επίδοση του. Η επίδοση του οργανισμού όσον αφορά τους σκοπούς και στόχους του αξιολογείται ως τμήμα της διεργασίας επανεξέτασης της διαχείρισης. Για τη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσής του ο οργανισμός μπορεί να βασίζεται τη δράση του σε τοπικά, περιφερειακά και εθνικά περιβαλλοντικά προγράμματα.

Τα μέσα προς επίτευξη των σκοπών και στόχων δεν μπορούν να είναι περιβαλλοντικοί στόχοι. Εάν ο οργανισμός διαθέτει έναν ή περισσότερους χώρους δραστηριοτήτων, κάθε χώρος δραστηριοτήτων στον οποίον εφαρμόζεται το EMAS συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις του EMAS, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς βελτίωσης της περιβαλλοντικής επίδοσης όπως ορίζεται παρακάτω για τους σκοπούς του παρόντα κανονισμού για την συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων

3. Η **Εξωτερική επικοινωνία** που μπορεί για τον οργανισμό να αποδείξει την ύπαρξη ανοικτού διαλόγου με το κοινό και τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κοινοτήτων και των πελατών, αναφορικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του προκειμένου να προσδιορισθούν τα προβλήματα του κοινού και των ενδιαφερομένων μερών.

4. Η **Συμμετοχή των υπαλλήλων** πέραν των απαιτήσεων που προαναφέρθηκαν στο τμήμα Α, οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στη διεργασία που αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης του Οργανισμού. Για το σκοπό αυτό θα μπορούσαν να αξιοποιούνται οι κατάλληλες μορφές συμμετοχής, όπως το σύστημα του βιβλίου εισηγήσεων, οι εργασίες ομάδων επί τη βάσει σχεδίων ή οι περιβαλλοντικές επιτροπές. Ο οργανισμός κατευθύνεται από την Επιτροπή για την ορθή πρακτική σ' αυτόν τον τομέα. Εφόσον το ζητήσουν, συμμετέχουν επίσης τυχόν αντιπρόσωποι των εργαζομένων.

3.2.5.3 Απαιτήσεις Αναφορικά με τον Εσωτερικό Περιβαλλοντικό Έλεγχο

Με τον εσωτερικό περιβαλλοντικό έλεγχο διασφαλίζεται ότι διενεργούνται διαδικασίες σύμφωνα με κάποιες προδιαγραφές. Ο έλεγχος μίας απλής διαδικασίας ή ο έλεγχος σύνθετων δραστηριοτήτων μπορεί να αποκαλύπτει οποιαδήποτε προβλήματα συνδέονται με τις καθορισμένες διαδικασίες ή τυχόν δυνατότητες βελτίωσής τους. Η χρονική περίοδος η οποία απαιτείται για την ολοκλήρωση των ελέγχων όλων των δραστηριοτήτων είναι γνωστή ως κύκλος ελέγχου. Στην περίπτωση μικρών μη σύνθετων οργανισμών, όλες οι δραστηριότητες είναι δυνατόν να ελέγχονται ταυτόχρονα.

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από άτομα αρκούντως ανεξάρτητα από την ελεγχόμενη δραστηριότητα προκειμένου να διασφαλίζεται αμερόληπτη κρίση

(προσωπικό άλλων οργανισμών, προσωπικό από άλλα τμήματα του ίδιου οργανισμού ή συμβούλους).

Στόχοι Περιβαλλοντικού Ελέγχου

Στο πρόγραμμα περιβαλλοντικού ελέγχου οι στόχοι των οργανισμών καθορίζονται εγγράφως, συμπεριλαμβανομένης της συχνότητας των ελέγχων για κάθε δραστηριότητα.

Οι στόχοι περιλαμβάνουν, την αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων συστημάτων διαχείρισης και την εξακρίβωση της συμμόρφωσής τους προς την πολιτική και το πρόγραμμα του οργανισμού.

Προγραμματισμός και προετοιμασία του ελέγχου

Κάθε έλεγχος προγραμματίζεται και προετοιμάζεται με τους εξής στόχους:

- τη διασφάλιση της διάθεσης κατάλληλων πόρων,
- τη διασφάλιση της κατανόησης, από κάθε άτομο που μετέχει στη διεργασία ελέγχου (συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτών, της διοίκησης και του προσωπικού), του ρόλου και των ευθυνών του.

Δραστηριότητες ελέγχου

Η διεργασία ελέγχου περιλαμβάνει, τα ακόλουθα στάδια:

- α) την κατανόηση των συστημάτων διαχείρισης,
- β) την εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών των συστημάτων διαχείρισης,
- γ) την συγκέντρωση σχετικών στοιχείων,
- δ) την αξιολόγηση των ευρημάτων του ελέγχου,
- ε) την σύνταξη των συμπερασμάτων του ελέγχου,
- στ) και την έκθεση των ευρημάτων και πορισμάτων του ελέγχου.

Έκθεση των ευρημάτων και πορισμάτων του ελέγχου

Στο τέλος κάθε ελέγχου και κύκλου ελέγχου, οι ελεγκτές συντάσσουν γραπτή έκθεση ελέγχου, με κατάλληλη μορφή και περιεχόμενο τα οποία και ανακοινώνονται επισήμως στα ανώτατα διοικητικά στελέχη του οργανισμού. Οι σκοποί της γραπτής έκθεσης ελέγχου είναι:

- α) η απόδειξη της έκτασης του ελέγχου,
- β) ο βαθμός συμμόρφωσης του οργανισμού και η περιβαλλοντική πρόοδος του,
- γ) η αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία των μέτρων παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του οργανισμού,
- δ) και ενδεχομένως, η απόδειξη της ανάγκης για διορθωτική δράση.

Η διεργασία ελέγχου ολοκληρώνεται με την εφαρμογή ενός κατάλληλου σχεδίου διορθωτικής δράσης.

Πρέπει να λειτουργούν κατάλληλοι μηχανισμοί, ώστε να δίνεται συνεχώς τα αποτελέσματα του ελέγχου.

Συχνότητα των ελέγχων

Ο έλεγχος ή ο κύκλος ελέγχων πρέπει να ολοκληρώνεται σε διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα 3 χρόνια, ενώ η συχνότητα του ελέγχου οποιασδήποτε δραστηριότητας εξαρτάται από:

- α) τη φύση, έκταση και πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων,
- β) τη σημασία των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- γ) τη σημασία και αμεσότητα των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν από προηγούμενους ελέγχους,
- δ) το ιστορικό των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Σε περισσότερο σύνθετες δραστηριότητες με σοβαρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις γίνεται πιο συχνά ο έλεγχος. Οι οργανισμοί όμως καθορίζουν οι ίδιοι το πρόγραμμα ελέγχου και τη συχνότητα των ελέγχων, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής.

3.2.6 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η περιβαλλοντική δήλωση αποσκοπεί στην παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών στο κοινό και σε άλλους ενδιαφερόμενους σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επιδόσεις, καθώς και στη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού.

Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες θα πρέπει να υποβάλλονται με σαφήνεια και συνοχή σε έντυπη μορφή, ώστε να είναι προσιτές και κατανοητές για όσους δεν διαθέτουν άλλα μέσα πρόσβασης σε αυτές στις πληροφορίες. Κατά την πρώτη καταχώρηση και στη συνέχεια κάθε τρία χρόνια, ο οργανισμός υποχρεούται να διαθέτει τις λεπτομερείς πληροφορίες σε ενοποιημένη έντυπη μορφή. Ο οργανισμός θα πρέπει να μεριμνά για την ετήσια επικύρωση κάθε αλλαγής από τον επαληθευτή περιβάλλοντος.

3.2.6.1 Απαιτήσεις για τη Περιβαλλοντική δήλωση

Κατά την πρώτη καταχώρησή του, ο οργανισμός λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια περί Δημοσίευση των πληροφοριών στη πιο κάτω παραγραφο 3.6.2, παρέχει περιβαλλοντικές πληροφορίες, καλούμενες "περιβαλλοντική δήλωση", οι οποίες επικυρώνονται από τον επαληθευτή περιβάλλοντος. Αυτές πληροφορίες υποβάλλονται στον αρμόδιο φορέα μετά την επικύρωση και στη συνέχεια δημοσιοποιούνται. Η περιβαλλοντική δήλωση αποτελεί εργαλείο επικοινωνίας και διαλόγου με τους ενδιαφερομένους όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις. Κατά την κατάρτιση και το σχεδιασμό της περιβαλλοντικής δήλωσης ο οργανισμός λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες ενημέρωσης του κοινού και των άλλων ενδιαφερομένων. Οι απαιτήσεις που χρειάζονται τουλάχιστον τις εν λόγω πληροφορίες είναι οι εξής:

- α) κατανοητή και σαφής περιγραφή του οργανισμού που καταχωρίζεται στο EMAS

και σύνοψη των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του καθώς και, κατά περίπτωση, των σχέσεών του με τυχόν μητρικό οργανισμό,

β) η περιβαλλοντική πολιτική και μια σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού,

γ) περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών του οργανισμού οι οποίες έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επεξήγηση της φύσης της επίπτωσης που σχετίζεται με αυτές τις πτυχές,

δ) περιγραφή των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων σε σχέση με τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις,

ε) σύνοψη των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με την επίδοση του οργανισμού σε σύγκριση προς τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τη σημαντική περιβαλλοντική επίπτωσή του,

στ) παράγοντες που αφορούν την περιβαλλοντική επίδοση συμπεριλαμβανομένης της επίδοσης σε σχέση με τις νομοθετικές διατάξεις,

ζ) ονοματεπώνυμο και αριθμός διαπίστευσης του επαληθευτή περιβάλλοντος και ημερομηνία επικύρωσης.

3.2.6.1 Δημοσιοποίηση

Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 3.6.1 στοιχεία α) έως ζ) αποτελούν την περιβαλλοντική δήλωση του οργανισμού, καθώς και όλες οι ενημερωμένες πληροφορίες, διατίθενται στο κοινό και σε πάντα ενδιαφερόμενο. Για τον σκοπό αυτό, συνιστάται στους οργανισμούς να χρησιμοποιούν όλες τις διαθέσιμες μεθόδους (ηλεκτρονική δημοσίευση, βιβλιοθήκες, κ.λπ.). Οι οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στον επαληθευτή περιβάλλοντος ότι σε πάντα ενδιαφερόμενο για την περιβαλλοντική επίδοση του οργανισμού δίδεται εύκολη και ελεύθερη πρόσβαση

Τέλος, οι οργανισμοί οι οποίοι είναι καταχωρημένοι στο EMAS και βρίσκονται σε ένα κοινό τοπικό επίπεδο, πιθανόν να επιθυμούν να συντάσσουν ενιαία περιβαλλοντική δήλωση, η οποία καλύπτει διαφορετικούς χώρους δραστηριοτήτων. Αποστολή του συστήματος είναι να καταστήσει τους οργανισμούς σε τοπικό επίπεδο και να μεριμνούν ώστε οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε χώρου δραστηριοτήτων να προσδιορίζονται επακριβώς και να εξετάζονται στην ενιαία δήλωση.

3.2.7 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗΣ

Το κάθε κράτος μέλος θεσπίζει σύστημα για τη διαπίστευση των ανεξάρτητων επαληθευτών περιβάλλοντος και την εποπτεία των δραστηριοτήτων τους. Γι' αυτό, τα κράτη μέλη είτε χρησιμοποιούν τα υφιστάμενα ιδρύματα διαπίστευσης, ή τους αρμόδιους φορείς, είτε ορίζουν ή ιδρύουν οποιοδήποτε άλλο φορέα με το κατάλληλο νομικό καθεστώς. Οι φορείς διαπίστευσης μπορούν να προβούν στη διαπίστευση φυσικών προσώπων ή/και οργανισμών, ως επαληθευτών περιβάλλοντος.

Τα ακόλουθα προσόντα αποτελούν τις ελάχιστες απαιτήσεις στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνεται ένας επαληθευτής, άτομο ή οργανισμός:

- α) Γνώση και κατανόηση του κανονισμού, της γενικής λειτουργίας των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, των σχετικών προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, που εκδίδει η Επιτροπή,
- β) Γνώση και κατανόηση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών απαιτήσεων που καλύπτουν τη δραστηριότητα η οποία υπόκειται σε επαλήθευση,
- γ) Γνώση και κατανόηση των περιβαλλοντικών θεμάτων, περιλαμβανομένης της περιβαλλοντικής διάστασης της βιώσιμης ανάπτυξης,
- δ) Γνώση και κατανόηση των τεχνικών πτυχών, των σχετικών με περιβαλλοντικά θέματα, της δραστηριότητας η οποία υπόκειται σε επαλήθευση,
- ε) Κατανόηση της γενικής λειτουργίας της δραστηριότητας η οποία υπόκειται σε επαλήθευση με σκοπό την εκτίμηση της καταλληλότητας του συστήματος διαχείρισης,
- στ) Γνώση και κατανόηση των απαιτήσεων και της μεθοδολογίας περιβαλλοντικού ελέγχου,
- ζ) Γνώση του περιβαλλοντικού ελέγχου (περιβαλλοντική δήλωση).

Επιπροσθέτως, ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να είναι ανεξάρτητος, ιδίως έναντι του ελεγκτή ή συμβούλου του οργανισμού, αμερόληπτος και αντικειμενικός κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Ακόμα ο επαληθευτής περιβάλλοντος ή οργανισμός επαλήθευσης εξασφαλίζει ότι ο επαληθευτής ή ο οργανισμός και το προσωπικό του δεν ασκούνται καμία εμπορική, οικονομική ή άλλη πίεση, η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει την κρίση τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία της κρίσης τους και την ακεραιότητά τους όσον αφορά τις δραστηριότητές τους, και ότι συμμορφώνονται προς τους τυχόν ισχύοντες σχετικούς κανόνες.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος τηρεί μεθόδους και διαδικασίες καθώς και μηχανισμούς ποιοτικού ελέγχου για την εξασφάλιση του εμπιστευτικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επαλήθευση.

Οι φορείς διαπίστευσης εποπτεύουν τους επαληθευτές περιβάλλοντος, ανά τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τους 24 μήνες, ώστε να διασφαλίζεται ότι αυτοί εξακολουθούν να πληρούν τις απαιτήσεις διαπίστευσης καθώς ελέγχεται και η ποιότητα των επαληθεύσεων που έχουν διενεργήσει. Η εποπτεία μπορεί να συνίσταται σε έλεγχο εκτελούμενο στο γραφείο, συγκέντρωση μαρτυριών από οργανισμούς, ερωτηματολόγια, εξέταση περιβαλλοντικών δηλώσεων που επικυρώθηκαν από τους επαληθευτές και εξέταση εκθέσεων επαλήθευσης. Θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν οι επαληθευτές. Οποιαδήποτε απόφαση του φορέα διαπίστευσης για παύση ή αναστολή διαπίστευσης ή για περιορισμό της έκτασής της, λαμβάνεται μόνον κατόπιν ακροάσεως του διαπιστευμένου επαληθευτή περιβάλλοντος.

Όταν ένας επαληθευτής περιβάλλοντος διαπιστευμένος σε ένα κράτος μέλος πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητες επαλήθευσης σε άλλο κράτος μέλος, οφείλει να κοινοποιήσει στο φορέα διαπίστευσης του τελευταίου, τουλάχιστον 4 εβδομάδες προηγουμένως:

- τις λεπτομέρειες της διαπίστευσής του και, κατά περίπτωση, τα προσόντα και τη σύνθεση της ομάδας,

- το χρόνο και τον τόπο της επαλήθευσης: διεύθυνση και στοιχεία επαφής του οργανισμού, μέτρα που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση προβλημάτων σχετικών με νομικές και γλωσσικές γνώσεις, εφόσον χρειάζονται.

Καθήκοντα των επαληθευτών περιβάλλοντος

Καθήκον του επαληθευτή περιβάλλοντος είναι να ελέγχει:

- α) τη συμμόρφωση προς όλες τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- β) την ακρίβεια, αξιοπιστία και ορθότητα των δεδομένων και των πληροφοριών:
  - της περιβαλλοντικής δήλωσης,
  - των περιβαλλοντικών πληροφοριών που πρέπει να επικυρώνονται.

3.2.8 ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

Τα κράτη μέλη καθορίζουν την επιβολή συστήματος τελών, για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών που συνδέονται με τη διαδικασία καταχώρησης των οργανισμών και τη διαπίστευση και εποπτεία των επαληθευτών περιβάλλοντος καθώς και των συναφών δαπανών λειτουργίας του EMAS.

3.2.9 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

Ο οργανισμός εξετάζει να καθορίσει τους περιβαλλοντικούς στόχους πρέπει να καθορίσει ποιες περιβαλλοντικές πτυχές έχουν σημαντικές επιπτώσεις.

Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές στις δραστηριότητες, στα προϊόντα και στις υπηρεσίες ενός οργανισμού.

Άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές

Αυτές καλύπτουν τις δραστηριότητες των οργανισμών που βρίσκονται υπό το διαχειριστικό έλεγχό τους και περιλαμβάνουν τα εξής:

- α) εκπομπές στην ατμόσφαιρα,
- β) απορρίψεις στα ύδατα,
- γ) αποφυγή, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση στερεών και άλλων αποβλήτων, ιδίως επικίνδυνων,
- δ) χρήση και μόλυνση του εδάφους,
- ε) χρήση φυσικών πόρων και πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας),
- στ) τοπικά θέματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές, σκόνη, οπτική εμφάνιση, κ.λπ.),
- ζ) θέματα μεταφορών (τόσο προϊόντων και υπηρεσιών όσο και εργαζομένων),
- η) κίνδυνοι περιβαλλοντικών ατυχημάτων και επιπτώσεις ή ενδεχόμενες επιπτώσεις από συμβάντα, ατυχήματα και πιθανές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης,
- θ) συνέπειες για τη βιολογική ποικιλότητα.

Έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές

Στις δραστηριότητες, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες εκείνες που οι οργανισμοί πιθανόν να μην έχουν πλήρη διαχειριστικό έλεγχο συγκαταλέγονται ενδεικτικά οι παρακάτω

επιπτώσεις:

- α) θέματα που σχετίζονται με τα προϊόντα (σχεδιασμός, ανάπτυξη, συσκευασία, μεταφορά, χρήση και ανάκτηση / διάθεση αποβλήτων),
- β) οι επενδύσεις κεφαλαίου, η χορήγηση δανείων και οι ασφαλιστικές υπηρεσίες,
- γ) οι νέες αγορές,
- δ) η επιλογή και σύνθεση των υπηρεσιών (π.χ., μεταφορές ή τροφοδοσία),
- ε) οι διοικητικές αποφάσεις και οι αποφάσεις προγραμματισμού,
- στ) η σύνθεση της κλίμακας των προϊόντων,
- ζ) η περιβαλλοντική επίδοση και οι πρακτικές των εργολάβων, υπεργολάβων και προμηθευτών.

Οι οργανισμοί θα πρέπει να γνωρίζουν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθώς και οι προμηθευτές τους να συμμορφώνονται με την πολιτική που ακολουθεί ο οργανισμός. Σε αντίθετη εφαρμογή αυτών, ο οργανισμός θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα προς την αντιμετώπιση του θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 ΣΕ (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 (ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 175 παράγραφος 1, την πρόταση της Επιτροπής, τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και αφού ζήτησαν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών εκτίμησαν πως υπάρχουν ουσιώδη θέματα, προβληματισμοί, στόχοι και διευκρινίσεις που απασχολούν για αναθεωρήσεις και αντικαταστάσεις. Τα βασικά από αυτά αναφέρονται παρακάτω.

1^ο, ότι ο στόχος του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1992, σχετικά με κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, ήταν να θεσπιστεί ένα προαιρετικό κοινοτικό σύστημα οικολογικής σήμανσης με σκοπό την προώθηση προϊόντων με μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και την παροχή στους καταναλωτές ακριβών, μη παραπλανητικών και επιστημονικά τεκμηριωμένων πληροφοριών για τις επιπτώσεις των προϊόντων στο περιβάλλον.

2^ο, ότι στο άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 προβλέφθηκε ότι το αργότερο πέντε έτη μετά την έναρξη της ισχύος του, η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει το σύστημα με βάση του ότι αποκτήθηκε πείρα κατά την εφαρμογή του και, ενδεχομένως, να προτείνει κάποιες τροποποιήσεις του κανονισμού περισσότερες κατάλληλες από τις υπάρχουσες.

3^ο, πως με την πείρα που δημιουργήθηκε από την εφαρμογή του κανονισμού έδειξε ότι υπάρχει είναι ανάγκη να τροποποιηθεί το σύστημα, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά του, να βελτιωθεί ο προγραμματισμός του και να απλουστευθεί η λειτουργία του.

4^ο, οι βασικοί στόχοι που επιδιώκονται πλέον είναι πως ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να προσανατολίζει τους καταναλωτές πρώτον προς προϊόντα που παρέχουν προοπτικές περιορισμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο σύνολο του κύκλου ζωής τους και δεύτερον να δίδει πληροφορίες σχετικά με τα οικολογικά χαρακτηριστικά των προϊόντων που φέρουν το σήμα.

5^ο, πως είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί στους καταναλωτές ότι το οικολογικό σήμα εκπροσωπεί προϊόντα που, σε σύγκριση με άλλα προϊόντα της ίδιας κατηγορίας, μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό ορισμένων αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με την επιφύλαξη των κανονιστικών απαιτήσεων που έχουν εφαρμογή στα προϊόντα σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο (και από πλευράς προστασίας του περιβάλλοντος για τους στόχους του παρόντος κανονισμού, στα προϊόντα περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες).

6^ο, η των προσέγγιση του καθορισμού των κριτηρίων οικολογικής σήμανσης θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί με βάση την επιστημονική και τεχνική πρόοδο ώστε να εξασφαλιστεί η συνέπεια προς τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα που εκπονούνται στο συγκεκριμένο τομέα.

7^ο, το οικολογικό σήμα θα πρέπει να περιλαμβάνει απλές, ακριβείς, μη παραπλανητικές και επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τις καθοριστικές οικολογικές παραμέτρους που ελήφθησαν υπόψη για την απονομή του,

ώστε να επιτρέπει στους καταναλωτές να είναι πλήρως ενημερωμένοι όταν κάνουν την επιλογή τους.

8^ο, στα διάφορα στάδια απονομής οικολογικού σήματος θα πρέπει να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση των πόρων και ένα υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας.

9^ο, είναι απαραίτητο να δίδονται περισσότερες πληροφορίες επί του σήματος, σχετικά με τους λόγους της απονομής του, ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να καταλάβουν τη σημασία της απονομής του.

10^ο, το σύστημα οικολογικού σήματος θα πρέπει μακροπρόθεσμα να είναι κυρίως αυτοχρηματοδοτούμενο οι χρηματοδοτικές συνεισφορές των κρατών μελών δεν θα πρέπει να αυξηθούν.

11^ο, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η συνεργασία, συνέπεια και ο συντονισμός του κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος με τις τα υπόλοιπα κοινοτικά συστήματα επισήμανσης ή πιστοποίησης της ποιότητας, όπως για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων των οικιακών συσκευών, για το βιολογικό τρόπο παραγωγής γεωργικών προϊόντων και τις σχετικές ενδείξεις στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής.

12^ο, το υφιστάμενο συστήματα όπως και νέα συστήματα οικολογικού σήματος μπορούν να συνυπάρξουν στα κράτη μέλη, ενώ θα πρέπει να θεσπιστούν διατάξεις συντονισμού μεταξύ του κοινοτικού συστήματος οικολογικού σήματος και των υπολοίπων συστημάτων οικολογικής σήμανσης που υπάρχουν στην Κοινότητα ώστε να προωθηθούν οι κοινοί στόχοι της βιώσιμης κατανάλωσης.

13^ο, να εξασφαλιστεί η διαφάνεια ως προς την εφαρμογή του συστήματος και η συμβατότητά του προς τα σχετικά με την οικολογική σήμανση διεθνή πρότυπα, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση και η συμμετοχή στο σύστημα των κατασκευαστών και των εξαγωγέων που εδρεύουν σε χώρες εκτός της Κοινότητας.

Είναι λογικό λοιπόν προκειμένου να εισαχθούν με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο οι αναθεωρημένες διατάξεις που είναι απαραίτητες για όλους του παραπάνω τους λόγους που αναφέρθηκαν, ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 θα έπρεπε να αντικατασταθεί από τον παρόντα κανονισμό, ενώ κατάλληλες μεταβατικές διατάξεις θα πρέπει να εξασφαλίζουν μια γενική ομαλότητα στη μεταξύ των δύο κανονισμών μετάβαση.

4.2 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Η Χώρα μας, στην πρόκληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση μιας πολιτικής παραγωγής και κατανάλωσης οικοπροϊόντων μέσα από ένα σύστημα απονομής Οικολογικού Σήματος ανταποκρίθηκε θετικά, με μια σειρά από δράσεις. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ένας Φορέας επιφορτισμένος με την λήψη μέτρων, για την εφαρμογή του Κοινοτικού Συστήματος απονομής Οικολογικού Σήματος. Ο Φορέας αυτός, φέρει την επωνυμία «Ανώτατο Συμβούλιο Απονομής Οικολογικού Σήματος» και τον διακριτικό τίτλο «ΑΣΑΟΣ».

Το κλειδί της επιτυχίας του έργου και της πολιτικής του ΑΣΑΟΣ έγκειται κυρίως στην ευαισθητοποίηση και ανταπόκριση των επιχειρήσεων και καταναλωτών για την παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων που θα φέρουν το Οικολογικό Σήμα.

Σημειώνοντας όλα τα παραπάνω το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσαν τον παρόντα κανονισμό αριθ. 1980/2000 που αποτελείται από εικοσιένα (21) Άρθρα και συμπληρώνεται από πέντε (5) Παραρτήματα.

4.2.1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ

Ο κεντρικός Στόχος του κοινοτικού συστήματος απονομής του οικολογικού σήματος (που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως "το σύστημα") αποσκοπεί στην προώθηση των προϊόντων τα οποία, σε σύγκριση με άλλα προϊόντα της ίδιας κατηγορίας, **μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, συνεισφέροντας έτσι στην αποδοτική χρήση των πόρων και σε ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος.** Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την καθοδήγηση και την ενημέρωση των καταναλωτών με ακριβείς, μη παραπλανητικές και επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα αυτά.

Να διευκρινιστεί ότι όταν αναφέρεται ο όρος "προϊόν" περιλαμβάνει κάθε εμπόρευμα ή υπηρεσία, ενώ με τον ο όρο "καταναλωτής" περιλαμβάνει τους επαγγελματίες αγοραστής.

Όλες εκείνες οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις μπορούν να προσδιορισθούν μετά από εξέταση των αλληλεπιδράσεων των προϊόντων με το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ενέργειας και φυσικών πόρων, κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του προϊόντος.

Η εφαρμογή του συστήματος γίνεται τηρουμένων των διατάξεων των συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της προληπτικής δράσης, συντονίζεται με άλλες διατάξεις περί επισήμανσης ή πιστοποίησης της ποιότητας καθώς και με συστήματα όπως το κοινοτικό σύστημα ενεργειακής επισήμανσης που θεσπίστηκε με την οδηγία 92/75/ΕΟΚ και το σύστημα βιολογικών καλλιεργειών που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91.

4.2.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Τα προϊόντα που έχει τη δυνατότητα το κοινοτικό οικολογικό σήμα να απονέμει διαθέσιμα στην Κοινότητα, είναι εκείνα τα οποία τηρούν τις βασικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις και στα κριτήρια οικολογικής σήμανσης που αναφέρονται παρακάτω. Τα κριτήρια αυτά καθορίζονται ανά κατηγορία προϊόντων, που ως κατηγορία προϊόντων νοούνται τα εμπορεύματα ή οι υπηρεσίες που εξυπηρετούν ανάλογους σκοπούς και είναι ισοδύναμα όσον αφορά τη χρήση και τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτά από τους καταναλωτές.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μια κατηγορία προϊόντων για να περιληφθεί στο σύστημα αυτό είναι :

1) να αντιπροσωπεύει **σημαντικό όγκο πωλήσεων** και εμπορίου στην εσωτερική αγορά·

2) να συνεπάγεται **σε μία ή σε περισσότερες φάσεις του κύκλου ζωής του προϊόντος**, σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε παγκόσμια ή σε περιφερειακή κλίμακα ή/και επιπτώσεις γενικής φύσεως·

3) να διαθέτει σημαντικές δυνατότητες προκειμένου να επιφέρει περιβαλλοντικές βελτιώσεις μέσω της παροχής επιλογών στους καταναλωτές και να ωθεί τους κατασκευαστές ή τους φορείς παροχής υπηρεσιών να αναζητήσουν **ανταγωνιστικό πλεονέκτημα** προσφέροντας προϊόντα τα οποία συγκεντρώνουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την απονομή του οικολογικού σήματος, και

4) ένα σημαντικό μερίδιο των πωλήσεων να προορίζεται για **τελική κατανάλωση** ή χρήση.

Μια κατηγορία προϊόντων μπορεί να υποδιαιρείται σε υποκατηγορίες, με αντίστοιχη προσαρμογή των κριτηρίων οικολογικού σήματος, όταν αυτό απαιτείται λόγω των χαρακτηριστικών των προϊόντων και με σκοπό τη μέγιστη αξιοποίηση του δυναμικού του οικολογικού σήματος για τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Τα κριτήρια οικολογικής σήμανσης που αφορούν τις διάφορες υποκατηγορίες μιας ενιαίας κατηγορίας προϊόντων αρχίζουν να ισχύουν ταυτόχρονα

Δεν επιτρέπεται η απονομή οικολογικού σήματος σε ουσίες ή παρασκευάσματα τα οποία ταξινομούνται ως *πολύ τοξικά, τοξικά, επικίνδυνα για το περιβάλλον, καρκινογόνα, τοξικά για αναπαραγωγή ή μεταλλαξιογόνα*, σύμφωνα με την οδηγία 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ή την οδηγία 1999/45/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ούτε σε προϊόντα τα οποία κατασκευάζονται με διαδικασίες που ενδέχεται να προκαλέσουν σοβαρή βλάβη στον άνθρωπο ή/και στο περιβάλλον, ή τα οποία κατά την κανονική χρήση τους θα μπορούσαν να βλάψουν τον καταναλωτή.

Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται στα τρόφιμα, τα ποτά και τα φαρμακευτικά προϊόντα, ούτε στα ιατρικά βοηθήματα, όπως ορίζονται στην οδηγία 93/42/ΕΟΚ(11) του Συμβουλίου, τα οποία ιατρικά βοηθήματα προορίζονται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση ή λαμβάνονται μόνο με ιατρική συνταγή ή παρακολούθηση.

4.2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Ένα προϊόν για να λάβει το οικολογικό σήμα πρέπει να διαθέτει χαρακτηριστικά που του επιτρέπουν να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση καθοριστικών οικολογικών παραμέτρων που συνδέονται με τους στόχους και τις αρχές του κανονισμού για την απόκτηση του σήματος.

Οι παράμετροι αυτές προσδιορίζονται 1^{ov} με βάση την ενδεικτική κλείδα αξιολόγησης και 2^{ov} να πληρούν τις μεθοδολογικές απαιτήσεις που προβλέπονται για τη θέσπιση κριτηρίων οικολογικής σήμανσης.

1^{ov} Η ενδεικτική κλείδα αξιολόγησης

Είναι η παρατήρηση – καταγραφή σε κάποιο πίνακα σε όλο τον Κύκλο Ζωής των Προϊόντων συμπληρώνοντας σε κάθε έναν από τους **οικολογικούς παράγοντες** (Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, ποιότητα των υδάτων, προστασία του εδάφους, μείωση αποβλήτων, εξοικονόμηση ενέργειας, διαχείριση των φυσικών πόρων, πρόληψη της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη, προστασία του στρώματος του όζοντος, ασφάλεια για το περιβάλλον, θόρυβος, βιοποικιλότητα) σε σχέση με τον κύκλο του **Εμπορεύματος** ή της **Υπηρεσίας** (προ της παραγωγής / πρώτες ύλες – παραγωγή – διανομή / συσκευασία – χρήση – επαναχρησιμοποίησης / ανακύκλωση / τελική διάθεση αποβλήτων) ή (απόκτηση εμπορευμάτων για την απόδοση των υπηρεσιών - απόδοση των υπηρεσιών – διαχείριση αποβλήτων) αντίστοιχα.

2^{9v} Οι μεθοδολογικές απαιτήσεις για τη θέσπιση κριτηρίων οικολογικής σήμανσης

Η διαδικασία εντοπισμού και επιλογής των καθοριστικών περιβαλλοντικών παραμέτρων καθώς και θέσπισης κριτηρίων οικολογικής σήμανσης περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

- μελέτη σκοπιμότητας και αγοράς
- συνεκτίμηση του κύκλου ζωής
- ανάλυση των βελτιώσεων
- πρόταση των κριτηρίων

Μελέτη σκοπιμότητας και αγοράς

Εδώ εξετάζονται οι διάφοροι τύποι της εκάστοτε ομάδας προϊόντων που κυκλοφορούν στην αγορά της Κοινότητας, οι παραγόμενες, παρεχόμενες, εισαγόμενες και πωλούμενες ποσότητες και η διάρθρωση της αγοράς στα κράτη μέλη. Εξετάζονται επίσης οι εσωτερικές και οι εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές. Αξιολογούνται η αντίληψη των καταναλωτών για τα προϊόντα, οι λειτουργικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων τύπων προϊόντων και η ανάγκη χωρισμού σε υποκατηγορίες. Γίνεται δηλαδή διερεύνηση αγοράς.

Συνεκτίμηση του κύκλου ζωής

Οι ζωτικές περιβαλλοντικές παράμετροι για τις οποίες θα πρέπει να θεσπιστούν κριτήρια θα καθοριστούν με συνεκτίμηση του κύκλου ζωής και θα υλοποιηθούν σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένες μεθόδους και πρότυπα. Όπου χρειάζεται, θα ληφθούν υπόψη και οι αρχές που περιλαμβάνονται στο *EN ISO 14040* και *ISO 14024*.

Ανάλυση των βελτιώσεων

Στην ανάλυση των προοπτικών βελτίωσης λαμβάνονται κυρίως υπόψη τα εξής:

- οι θεωρητικές δυνατότητες βελτίωσης του περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με τις πιθανές αλλαγές στις δομές της αγοράς. Όπου βασίζεται στην αξιολόγηση των βελτιώσεων κατά τη συνεκτίμηση του κύκλου ζωής,
- η τεχνική, βιομηχανική και οικονομική σκοπιμότητα και οι μεταβολές στην αγορά.
- η στάση, οι αντιλήψεις και οι προτιμήσεις των καταναλωτών που ενδέχεται να επηρεάσουν τη αποτελεσματικότητα του οικολογικού σήματος.

Πρόταση των κριτηρίων

Η τελική πρόταση οικολογικών κριτηρίων θα λάβει υπόψη τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που αφορούν την ομάδα προϊόντων.

Ακόμα κάποιες επιπλέον περιβαλλοντικές απαιτήσεις είναι οι ακόλουθες διατάξεις:

α) κατά την αξιολόγηση των συγκριτικών βελτιώσεων, εξετάζεται το καθαρό οικολογικό ισοζύγιο των θετικών και αρνητικών συνεπειών για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων υγείας και ασφάλειας, οι οποίες συνδέονται με τις προσαρμογές κατά τις διάφορες φάσεις του κύκλου ζωής των συγκεκριμένων προϊόντων. Στην αξιολόγηση λαμβάνονται επίσης υπόψη τα πιθανά οφέλη για το περιβάλλον από τη χρήση των υπό κρίση προϊόντων.

β) στο σύνολο του κύκλου ζωής του προϊόντος οι περιβαλλοντικές συνέπειες έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο. Οι οικολογικοί παράμετροι που πρέπει να προσδιορίζονται σε εκείνες τις συνέπειες για τις οποίες υπάρχουν σημαντικές προοπτικές βελτίωσης.

γ) η λήψη ή η παραγωγή καθώς και η επεξεργασία των πρώτων υλών και η παραγωγή ενέργειας (διαδικασίες στην προ της παραγωγής φάση του κύκλου ζωής των προϊόντων) είναι πτυχές που θα ληφθούν υπόψη εφόσον είναι τεχνικά εφικτό.

4.2.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗΣ

Η διάρκεια ισχύος των Οικολογικών Κριτηρίων για κάθε κατηγορία προϊόντων, αυτή τη περίοδο περίπου στα τρία (3) χρόνια από την ημερομηνία ψήφισης των σχετικών κριτηρίων

Ένα προϊόν για να λάβει οικολογικό σήμα πρέπει να ανταποκρίνεται στις οικολογικές παραμέτρους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται απαιτήσεις που αφορούν την ικανότητα του προϊόντος να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις των καταναλωτών.

Με αυτά τα κριτήρια επιδιώκεται να εξασφαλιστεί ότι η επιλογή γίνεται με βάση τις ακόλουθες αρχές:

α) οι προοπτικές διείσδυσης των προϊόντων στην κοινοτική αγορά, πρέπει να είναι επαρκείς, ώστε τα προϊόντα να προκαλέσουν βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω των επιλογών των καταναλωτών.

β) κατά την επιλογή των κριτηρίων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η τεχνολογική και οικονομική προσαρμογή και συμμόρφωση προς αυτά σε εύλογο χρονικό διάστημα.

γ) για την επιλογή των κριτηρίων χρησιμοποιείται ως γνώμονας η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων βελτίωσης του περιβάλλοντος.

δ) περίοδος ισχύος των κριτηρίων και οι απαιτήσεις εκτίμησης και εξακρίβωσης, προσδιορίζονται σε κάθε σειρά κριτηρίων οικολογικής σήμανσης ανά κατηγορία προϊόντων.

4.2.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Θεσπίζεται από την Επιτροπή, εντός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, πρόγραμμα εργασίας για το κοινοτικό οικολογικό σήμα, αφού προηγουμένως γίνουν διαβουλεύσεις με το συμβούλιο οικολογικής σήμανσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης **EUEB**, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 5.2.17 (που αναφέρεται παρακάτω), το οποίο αποτελείται από τα αρμόδια όργανα και από το φόρουμ διαβούλευσης και συμβάλει στον καθορισμό και την αναθεώρηση κριτηρίων οικολογικής σήμανσης καθώς και των απαιτήσεων εκτίμησης και εξακρίβωσης (αναφέρεται παρακάτω).

Το πρόγραμμα εργασίας περιλαμβάνει στρατηγική για την ανάπτυξη του συστήματος, η οποία θα πρέπει να καθορίσει για την επόμενη τριετία:

- στόχους για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και για τη διείσδυση στην αγορά, τους οποίους θα επιδιώξει το σύστημα,
- μη εξαντλητικό κατάλογο των κατηγοριών προϊόντων για τις οποίες θα αναληφθεί κοινοτική δράση κατά προτεραιότητα,
- σχέδια για το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ του κοινοτικού συστήματος και άλλων συστημάτων των κρατών μελών για την απονομή οικολογικού σήματος.

Το πρόγραμμα εργασίας λαμβάνει κυρίως υπόψη την εξέλιξη κοινών δράσεων για την προώθηση προϊόντων στα οποία έχει απονεμηθεί το οικολογικό σήμα καθώς και τη δημιουργία μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις υπάρχουσες και τις μελλοντικές κατηγορίες προϊόντων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το πρόγραμμα προβλέπει επίσης μέτρα για την υλοποίηση της στρατηγικής και εκθέτει το σχέδιο χρηματοδότησης του συστήματος.

Περιγράφει, εξάλλου, τις υπηρεσίες στις οποίες δεν εφαρμόζεται το σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (**EMAS**).

Το πρόγραμμα εργασίας υπόκειται σε περιοδική αναθεώρηση. Η πρώτη αναθεώρηση του προγράμματος εργασίας περιλαμβάνει έκθεση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμοσθεί τα σχέδια συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ του κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος και των αντιστοίχων εθνικών συστημάτων.

4.2.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Οι όροι απονομής του οικολογικού σήματος καθορίζονται ανάλογα με την κατηγορία προϊόντων.

Τα συγκεκριμένα οικολογικά κριτήρια για κάθε κατηγορία προϊόντων και η αντίστοιχη διάρκεια ισχύος τους καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 5.2.17 και μετά από συνεννόηση με το **EUEB**.

Αναθέτει στο **EUEB** την εντολή να καθορίζει και να επανεξετάζει κατά περιόδους τα κριτήρια οικολογικής σήμανσης καθώς και τις συνδεδεμένες με τα κριτήρια αυτά απαιτήσεις εκτίμησης και εξακρίβωσης για τις κατηγορίες προϊόντων που εμπίπτουν

στον παρόντα κανονισμό. Στην εν λόγω εντολή προβλέπεται προθεσμία για την ολοκλήρωση των εργασιών.

Η Επιτροπή, στην εντολή της, λαμβάνει δεόντως υπόψη:

- το πρόγραμμα εργασίας που αναφέρεται παραπάνω,
- τις μεθοδολογικές απαιτήσεις (αναφέρονται στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις).

Με βάση την εντολή της Επιτροπής το καταρτίζει σχέδιο κριτηρίων οικολογικής σήμανσης για κάθε κατηγορία προϊόντων καθώς και τις απαιτήσεις εκτίμησης και εξακρίβωσης που συνδέονται με αυτά τα κριτήρια, όπως περιγράφονται στη παράγραφο 4, καθώς επίσης και με βάση τις Διαδικαστικές Αρχές για τον καθορισμό των Κριτηρίων της Οικολογικής Σήμανσης όπου και είναι τα παρακάτω:

1. Συμμετοχή των ενδιαφερομένων

- α) Για τον καθορισμό των κριτηρίων οικολογικής σήμανσης συγκροτείται στο πλαίσιο του **ΕUΕΒ** ειδική ομάδα εργασίας για κάθε κατηγορία προϊόντων, στην οποία μετέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι αρμόδιες αρχές
- β) Τα ενδιαφερόμενα μέρη συμμετέχουν στη διαδικασία εντοπισμού και επιλογής των καθοριστικών περιβαλλοντικών παραμέτρων και ειδικότερα στις εξής φάσεις:

**μελέτη σκοπιμότητας και αγοράς
συνεκτίμηση του κύκλου ζωής
ανάλυση των βελτιώσεων
πρόταση των κριτηρίων**

Καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη συναίνεσης σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας σε συνδυασμό με την επιδίωξη υψηλών επιπέδων προστασίας του περιβάλλοντος.

Πριν από τις συνεδριάσεις της ειδικής ομάδας εργασίας, συντάσσεται και διανέμεται εγκαίρως στα μέλη της έγγραφο εργασίας, στο οποίο συνοψίζονται τα κυριότερα αποτελέσματα κάθε φάσης.

2. Ανοικτές διαβουλεύσεις και διαφάνεια

- α) Συντάσσεται και δημοσιεύεται τελική έκθεση με τα κυριότερα αποτελέσματα. Στη διάθεση των ενδιαφερομένων τίθενται προσωρινά έγγραφα, που παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των διαφόρων φάσεων των εργασιών, και λαμβάνονται υπόψη οι παρατηρήσεις τους επί των εγγράφων αυτών.
- β) Διεξάγονται ανοικτές διαβουλεύσεις σχετικά με το περιεχόμενο της έκθεσης. Πριν από την υποβολή των κριτηρίων στην επιτροπή (ΕUΕΒ), διατίθεται χρόνος τουλάχιστον 60 ημερών για τη διατύπωση παρατηρήσεων επί του σχεδίου των κριτηρίων. Οι τυχόν παρατηρήσεις λαμβάνονται υπόψη και, εφόσον ζητηθεί, παρέχονται πληροφορίες για τη συνέχεια που δόθηκε στις παρατηρήσεις.
- γ) Η έκθεση περιλαμβάνει περίληψη των κυριότερων σημείων και παραρτήματα με τους λεπτομερείς υπολογισμούς που χρησιμοποιήθηκαν στην απογραφή.

3. Εμπιστευτικότητα

Εξασφαλίζεται η προστασία των εμπιστευτικών στοιχείων που προέρχονται από φυσικά πρόσωπα, δημόσιους οργανισμούς, ιδιωτικές επιχειρήσεις, ομάδες ενδιαφερομένων, ενδιαφερόμενους κύκλους ή άλλες πηγές.

Επιπροσθέτως η Επιτροπή δημοσιεύει τα κριτήρια οικολογικής σήμανσης, και τις αναθεωρήσεις τους στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (σειρά L)

4.2.7 ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Αιτήσεις για την απονομή του οικολογικού σήματος μπορούν να υποβάλλουν: οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς, οι φορείς παροχής υπηρεσιών, οι χονδρέμποροι και οι έμποροι λιανικής πώλησεως. Οι δύο τελευταίοι μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις μόνο για προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά υπό τη δική τους εμπορική επωνυμία.

Η απόφαση περί **απονομής του οικολογικού σήματός** λαμβάνεται από τον αρμόδιο φορέα που παραλαμβάνει την αίτηση, αφού:

- α) ελέγξει ότι το προϊόν **πληροί τα κριτήρια** που η Επιτροπή δημοσιεύει καθώς και τις αναθεωρήσεις τους στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (σειρά L),
- β) εξακριβώσει ότι η αίτηση είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις εκτίμησης και συμμόρφωσης,
- γ) συνεννοηθεί με τους αρμόδιους φορείς, όσου απαιτείται, σύμφωνα με όσα αναφέρονται παραπάνω για αυτούς.

Σύμφωνα με τα κριτήρια οικολογικής σήμανσης, οι εγκαταστάσεις παραγωγής πρέπει να πληρούν ορισμένες προδιαγραφές και φυσικά πρέπει να πληρούνται σε όλες τις εγκαταστάσεις όπου παράγεται το προϊόν.

4.2.8 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ

Την τελευταία δεκαετία το «Λουλούδι» έγινε πανευρωπαϊκό σύμβολο για προϊόντα, παρέχοντας απλές και ακριβείς οδηγίες στους καταναλωτές. Όλα τα προϊόντα που φέρουν το «Λουλούδι» έχουν ελεγχθεί από ανεξάρτητους φορείς ως προς τη συμμόρφωσή τους με αυστηρά οικολογικά κριτήρια και κριτήρια επίδοσης.

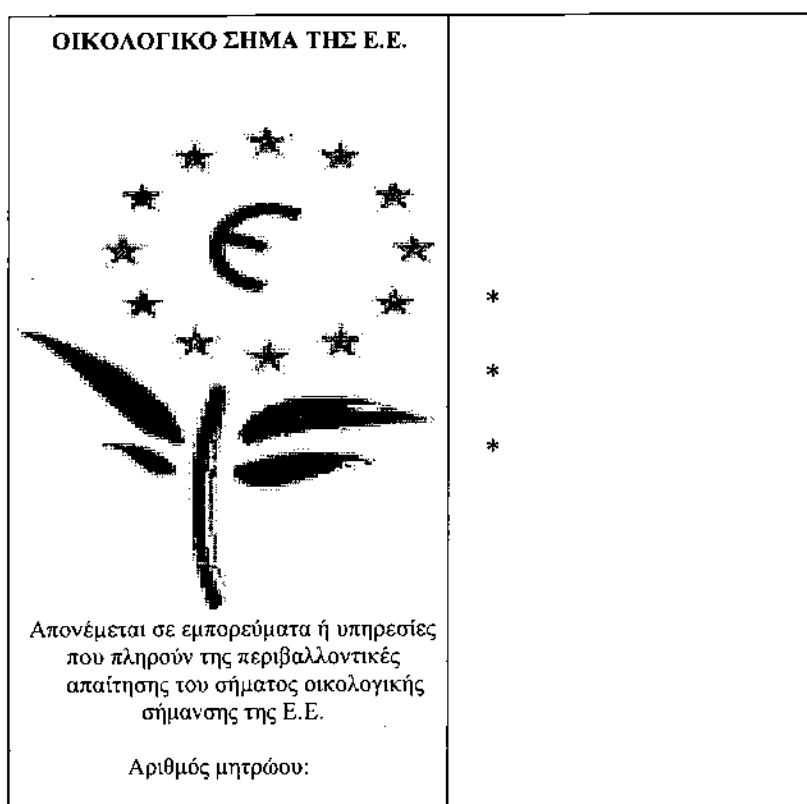
21 διαφορετικές ομάδες προϊόντων έχουν πιστοποιηθεί έως τώρα και έχουν ήδη χορηγηθεί περισσότερες από 160 άδειες για πολλές εκατοντάδες προϊόντα.

Το οικολογικό σήμα της Ε.Ε. απονέμεται από το Συμβούλιο Οικολογικής Σήμανσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUEB) και υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Στο Συμβούλιο Οικολογικής Σήμανσης συμμετέχουν εκπρόσωποι της βιομηχανίας, περιβαλλοντικών οργανώσεων και οργανώσεων καταναλωτών.

4.2.8.1 Μορφή του οικολογικού σήματος

Η μορφή του οικολογικού σήματος είναι όπως στο παρακάτω σχήμα. Πριν από την 24η Σεπτεμβρίου 2005, η Επιτροπή διαβουλεύεται με τις εθνικές οργανώσεις καταναλωτών που εκπροσωπούνται στην επιτροπή καταναλωτών, η οποία έχει συσταθεί βάσει της απόφασης 95/260/ΕΚ της Επιτροπής, για να εκτιμήσει κατά πόσον το οικολογικό σήμα και τα συμπληρωματικά στοιχεία καλύπτουν αποτελεσματικά τις ανάγκες ενημέρωσης των καταναλωτών. Με βάση αυτή την εκτίμηση, η Κανονιστική Επιτροπή επιφέρει, κατάλληλες τροποποιήσεις όσον αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο οικολογικό σήμα.

Το οικολογικό σήμα απονέμεται σε προϊόντα που πληρούν τα κριτήρια για όλες τις επιλεγείσες καθοριστικές περιβαλλοντικές παραμέτρους. Περιλαμβάνει πληροφορίες για τους καταναλωτές σύμφωνα με το άρθρο 8 και με το ακόλουθο σχήμα. Το σήμα αποτελείται από δύο ορθογώνια: ορθογώνιο 1 και ορθογώνιο 2, ως εξής:

Ορθογώνιο1

Ορθογώνιο2

Το ορθογώνιο 2 περιέχει πληροφορίες για τους λόγους απονομής του οικολογικού σήματος. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να αφορούν τουλάχιστον μια και όχι περισσότερες από τρεις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι πληροφορίες θα είναι υπό μορφή σύντομης λεκτικής περιγραφής.

Τα ορθογώνια 1 και 2 θα χρησιμοποιούνται μαζί όταν υπάρχει πρακτικός λόγος αλλά, όταν ο χώρος είναι σημαντικός παράγοντας όσον αφορά εμπορεύματα, το ορθογώνιο 2 μπορεί να παραλείπεται σε μερικές εφαρμογές, υπό τον όρο ότι το πλήρες σήμα

χρησιμοποιείται σε άλλες εφαρμογές του ίδιου εμπορεύματος. Παραδείγματος χάριν, το ορθογώνιο I μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο του επί του ίδιου του προϊόντος εάν το πλήρες σήμα εμφανίζεται κάπου στη συσκευασία, στα ενημερωτικά σημειώματα ή σε άλλο υλικό του σημείου πώλησης.

4.2.9 ΟΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Καταρχήν, συνάπτετε μία σύμβαση ανάμεσα του αρμόδιους φορέα και με τον αιτούντα, η οποία καλύπτει τους όρους χρήσης του σήματος. Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν διατάξεις για την ανάκληση της άδειας χρήσης του σήματος. Μετά από οποιαδήποτε αναθεώρηση των κριτηρίων απονομής οικολογικού σήματος για συγκεκριμένο προϊόν, η άδεια επανεξετάζεται και η σύμβαση αναθεωρείται ή ενδεχομένως λύεται. Η σύμβαση προβλέπει ότι η συμμετοχή στο σύστημα δεν θίγει τις περιβαλλοντικές ή άλλες κανονιστικές απαιτήσεις του κοινοτικού ή εθνικού δικαίου που ισχύει στις διάφορες φάσεις του κύκλου ζωής των προϊόντων, και ενδεχομένως, υπηρεσιών.

Επιπλέον, πριν απονεμηθεί το οικολογικό σήμα σε ένα προϊόν, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ούτε να αναφέρεται στις διαφημίσεις του προϊόντος, μετά όμως την απονομή του επιτρέπεται να χρησιμοποιείται μόνο για το συγκεκριμένο προϊόν.

Απαγορεύεται κάθε αναληθής ή παραπλανητική διαφήμιση ή η χρήση σημάτων ή λογοτύπων, τα οποία θα μπορούσαν να προκαλέσουν σύγχυση με το κοινοτικό οικολογικό σήμα όπως θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό.

4.2.10 ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα μέλη του Συμβουλίου Οικολογικής Σήμανσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελούμενο από τα αρμόδια όργανα και από το φόρουμ (αναφέρονται παραπάνω), συμβάλλει ειδικότερα στον καθορισμό και την αναθεώρηση κριτηρίων οικολογικής σήμανσης καθώς και των απαιτήσεων εκτίμησης και εξακρίβωσης. Το ΕΥΕΒ προωθούν τη χρήση του κοινοτικού οικολογικού σήματος με εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης που απευθύνονται στους καταναλωτές, τους παραγωγούς, τους χονδρεμπόρους, στους εμπόρους λιανικής πώλησης και το ευρύ κοινό, ενισχύοντας έτσι την ανάπτυξη του συστήματος.

Για να ενθαρρύνουν τη χρησιμοποίηση προϊόντων που φέρουν οικολογικό σήμα, η Επιτροπή και άλλα κοινοτικά θεσμικά όργανα, καθώς και άλλες δημόσιες αρχές σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει, με την επιφύλαξη του κοινοτικού δικαίου, να δίδουν το παράδειγμα κατά τον καθορισμό των απαιτήσεών τους για τα προϊόντα.

4.2.11 ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τον απαραίτητο συντονισμό μεταξύ του παρόντος κοινοτικού συστήματος και των εθνικών συστημάτων στα κράτη μέλη,

ιδίως στην επιλογή των ομάδων προϊόντων καθώς και στην επεξεργασία και αναθεώρηση κριτηρίων σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.

Προς το σκοπό αυτό, θεσπίζονται μέτρα συνεργασίας και συντονισμού σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στη παράγραφο 5.2.17, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, εκείνων που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασίας που συντάσσεται σύμφωνα με τη παράγραφο 5.2.5.

Εάν ένα προϊόν φέρει τόσο το κοινοτικό όσο και το εθνικό οικολογικό σήμα, οι δύο λογότυποι εικονίζονται παραπλεύρως επί του προϊόντος.

Από αυτή την άποψη, τα υπάρχοντα καθώς και τα νέα συστήματα οικολογικής σήμανσης στα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να συνυπάρχουν με το σύστημα.

4.2.12 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ

Κάθε αίτηση οικολογικής σήμανσης προϋποθέτει την καταβολή ενός τέλους σχετικού με τα έξοδα διεκπεραίωσης της αίτησης.

Η χρήση του οικολογικού σήματος συνεπάγεται την καταβολή ετήσιου τέλους από τον αιτούντα.

Το κόστος υποβολής της αίτησης και το ύψος των ετήσιων τελών καθορίζονται βάσει της διαδικασίας της παρακάτω παραγράφου 5.2.17 και σύμφωνα με επιβαρύνσεις (τέλη) που επιβαρύνεται ο αιτών. Τα Τέλη είναι:

1. Τέλη αίτησης

Για κάθε αίτηση απονομής οικολογικού σήματος, ο αιτών επιβαρύνεται με τέλος σχετικό με τα έξοδα διεκπεραίωσης της αίτησης. Θα καθοριστούν ελάχιστο και ανώτατο τέλος. Για τα ΜΜΕ και τους κατασκευαστές καθώς και τους παρέχοντες υπηρεσίες από αναπτυσσόμενες χώρες, το τέλος αίτησης θα είναι μειωμένο τουλάχιστον κατά 25 %. Κοιτώντας βαθύτερα θα μπορούσαμε να καταλάβουμε και τους λόγους της μείωσης π.χ. από τα ΜΜΕ είναι η διαφήμιση.

2. Ετήσια τέλη

Ο αιτών στον οποίο έχει απονεμηθεί το οικολογικό σήμα, καταβάλλει ετήσια τέλη χρήσης του σήματος στον αρμόδιο φορέα που έχει απονεμίσει το σήμα.

Η περίοδος που καλύπτεται από το τέλος αρχίζει την ημερομηνία απονομής του οικολογικού σήματος στον αιτούντα.

Τα ετήσια τέλη υπολογίζονται σε συνάρτηση με τον ετήσιο όγκο πωλήσεων, εντός της Κοινότητας, του προϊόντος στο οποίο έχει απονεμηθεί οικολογικό σήμα. Θα καθοριστούν ελάχιστο και ανώτατο τέλος.

Για τα ΜΜΕ και τους κατασκευαστές καθώς και τους παρέχοντες υπηρεσίες από αναπτυσσόμενες χώρες, το ετήσιο τέλος θα είναι μειωμένο τουλάχιστον κατά 25 %.

Για αιτούντες που έχουν ήδη πιστοποιηθεί σύμφωνα με το σύστημα **EMAS** ή **ISO 14001** μπορούν να χορηγηθούν πρόσθετες μειώσεις στα ετήσια τέλη. Περαιτέρω μειώσεις τελών μπορούν - εφόσον ενδείκνυται - να χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων που αναφέρονται στη παράγραφο 5.2.17.

3. Δαπάνες δοκιμών και επαληθεύσεων

Ούτε το τέλος αίτησης ούτε τα ετήσια τέλη χρήσης περιλαμβάνουν δαπάνες για τις τυχόν απαιτούμενες δοκιμές και επαληθεύσεις για προϊόντα για τα οποία έχουν υποβληθεί αιτήσεις. Οι δαπάνες για τις παραπάνω δοκιμές και επαληθεύσεις βαρύνουν τους ίδιους τους αιτούντες.

Κατά τη θέσπιση των απαιτήσεων αξιολόγησης και επαλήθευσης πρέπει να τηρείται ο στόχος της συγκράτησης του κόστους στο κατώτερο δυνατό επίπεδο. Αυτό ισχύει ειδικότερα προκειμένου να διευκολύνεται η συμμετοχή των ΜΜΕ στο κοινοτικό σύστημα οικολογικού σήματος, ούτως ώστε να επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή διάδοση του σήματος.

4.2.13 ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το κάθε κράτος μέλος πρέπει να φροντίζει ώστε το ή τα όργανα ("αρμόδιο όργανο" ή "αρμόδια όργανα") που είναι υπεύθυνα για την άσκηση των προβλεπόμενων καθηκόντων, να διορίζονται και να λειτουργούν εύρυθμα. Όταν διορίζονται περισσότερα από ένα αρμόδια όργανα, τα κράτη μέλη καθορίζουν τις αντίστοιχες εξουσίες των οργάνων αυτών και τις απαιτήσεις συντονισμού τους.

Τα κράτη μέλη πρέπει μεριμνούν ώστε:

- α) η σύνθεση των αρμόδιων οργάνων να εγγυάται την ανεξαρτησία και ουδετερότητά τους·
- β) οι εσωτερικοί κανονισμοί των αρμόδιων οργάνων να εξασφαλίζουν, σε εθνικό επίπεδο, την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών καθώς και επαρκή διαφάνεια·
- γ) τα αρμόδια όργανα να εφαρμόζουν ορθώς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

4.2.14 ΦΟΡΟΥΜ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Η Επιτροπή εξασφαλίζει ότι, κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του, το **EUEB** φροντίζει, σε σχέση με κάθε ομάδα προϊόντων, για την ισόρροπη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων, όπως η βιομηχανία και οι φορείς παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, των βιοτεχνιών και των επαγγελματικών οργανώσεών τους, των συνδικάτων, των χονδρεμπόρων και των εμπόρων λιανικής πώλησης, των εισαγωγέων, των ομάδων προστασίας του περιβάλλοντος και των οργανώσεων καταναλωτών. Τα μέρη αυτά συναντώνται στο πλαίσιο ενός φόρουμ διαβούλευσης. Ο εσωτερικός κανονισμός του φόρουμ συντάσσεται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων που περιγράφονται στη παράγραφο 17 του κανονισμού.

4.2.15 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟ

Τα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού μπορούν να προσαρμόζονται στην τεχνική πρόοδο, συμπεριλαμβανομένης της προόδου των σχετικών δραστηριοτήτων διεθνούς τυποποίησης.

4.2.16 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Η Επιτροπή επικουρείται από μια κανονιστική επιτροπή.
2. Στις περιπτώσεις όπου γίνεται μνεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζονται τα άρθρα 5 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 8 της εν λόγω απόφασης.
Η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 6 της απόφασης 1999/468/ΕΚ ορίζεται σε τρεις μήνες.

3. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

4.2.17 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Μπορούμε να δούμε λοιπόν εδώ ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 καταργείται. Εξακολουθεί, ωστόσο, να εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού. Οι αποφάσεις που ελήφθησαν βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 παραμένουν εν ισχύ εφόσον δεν έχουν αναθεωρηθεί ή λήξει.

4.2.18 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

Πριν από τις 24 Σεπτεμβρίου 2005 η Επιτροπή επανεξετάζει το σύστημα με βάση την πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή του.

Η Επιτροπή προτείνει κατάλληλες τροποποιήσεις του παρόντος κανονισμού. Σε αυτό το σημείο μπορούμε σίγουρα να προβλέψουμε την πορεία αν όχι την κατάληξη και αυτού του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1980/2000.

4.3 ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ - ECO LABEL (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ DATA RESEARCH & CONSULTING)

Η εταιρία **DATA RESEARCH & CONSULTING** κάτω από τα πλαίσια της έρευνα που διεξάγει στις βιομηχανίες της δυτικής Ελλάδας τον Ιούλιο του 1996, ένα χρόνο μετά την διαθεσιμότητα του σχεδίου με μικρό το χρονικό διάστημα για την διάδοση του προγράμματος, εκθέτει τα ερωτήματα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι αρμόδιοι του κλάδου. Κάποια από αυτά είναι οι εξής :

☛ Πιστεύεται, ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση του περιβάλλοντος;

- Ναι αλλά όχι άμεσα 3,1%
- Ναι άμεσα 96,9%

Οι επιχειρήσεις είναι συμμετοχοί στον προβληματισμό σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και θεωρούν ότι στο χώρο τους και στον χώρο της βιομηχανίας πρέπει να ληφθούν μέτρα όπως το Eco Label. Όποτε συμπεραίνουμε οι επιχειρηματίες αντιλαμβάνονται την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Διαπιστώνετε ανάγκη για πληροφόρηση που θα αποσαφηνιστούν οι όροι, οι προϋποθέσεις καθώς και η χρησιμότητα των ενεργειών για την παραγωγή προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον.

☛ Εάν ορισθούν προδιαγραφές για την παραγωγή των προϊόντων, έτσι ώστε να έχουν λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον, πιστεύεται ότι:

- Θα ήταν αρνητικό 16,7%
- Θα ήταν θετικό 83,3%

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων αποδέχεται τον ορισμό προδιαγραφών στην παραγωγή των προϊόντων τους, έτσι ώστε να έχουν λιγότερες αρνητικές

επιπτώσεις στο περιβάλλον. Παρ' ότι είναι σχεδόν άγνωστα ακόμα περισσότερο την χρονιά εκείνη για τις αλλαγές που θα επιφέρουν στην παραγωγική διαδικασίες και άλλες θετικές επιπτώσεις, οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα μπορούν να θεωρηθούν περισσότερο διάθεση καλής θέλησης και προσαρμογής στα «νέα δεδομένα» παρά ως άκριτη αποδοχή.

¶ Γνωρίζεται, έχετε ακούσει, τι είναι το Eco Label;

Σε αυτή τη ερώτηση, όπως αναφέρω και παραπάνω, αν και δεν είχαν γίνει οι κατάλληλες ενέργειες για την ευρύτετη γνωστοποίηση του Eco Label υπάρχει ένα σημαντικό τμήμα επιχειρήσεων της τάξεως του 21,9% που γνωρίζει τι είναι και ένα 78,1 πως δεν γνωρίζει. Αυτές είναι κυρίως μεγάλες επιχειρήσεις που διαθέτουν εξειδικευμένα στελέχη με αποκλειστική απασχόληση περί των θεμάτων.

¶ Το Eco Label είναι ένα κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, που δίνεται μετά από εθελοντική αίτησή στους παραγωγούς των προϊόντων. Το ειδικό σήμα θα απονέμεται από έγκυρο κρατικό συμβούλιο, σε προϊόντα τα οποία, καθ' όλο τον 'κύκλο ζωής τους', έχουν λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον. Θα λέγατε, ότι:

- σας αφήνει αδιάφορους 37,5%
- δεν χρειάζεται / δεν έχει ωφελιμότητα 3,1%
- είναι απαραίτητο και θα έχει θετικές επιδράσεις 59,4%

Παρατηρούμε πως στη συγκεκριμένη περίπτωση η πλειοψηφία των επιχειρήσεων περίπου το 60% έχει θετική στάση κάτι που γεννά προσδοκίες προς το Eco Label ακόμα και όταν μαθαίνουν περισσότερα γι' αυτό. Ένα 38% των επιχειρήσεων κρατά ουδέτερη στάση, όχι αρνητική κυρίως διότι θεωρούν ότι τα προϊόντα τους ήδη κατάλληλα και φιλικά προς το περιβάλλον οπότε κατά την άποψή τους πιστεύουν ότι δεν τους αφορά το Eco Label. Αν στη περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις ενημερωθούν καταλλήλως θα φέρει σημαντικά αποτελέσματα. Βασικό στοιχείο αυτόν είναι ότι η διαδικασία του Eco Label είναι μη υποχρεωτική, οπότε αν οι επιχειρηματίες το υιοθετήσουν, ίσως επέλθουν πολύ σοβαρά αποτελέσματα στην ανταγωνιστικότητα τους.

¶ Τα προϊόντα σας σήμερα έχουν κάποιο σήμα ή προδιαγραφές που τα κάνουν φιλικά προς το περιβάλλον;

- Ναι 43,8%
- Όχι 56,2%

Ένα μεγάλο τμήμα θεωρεί ότι τα προϊόντα τους, έτσι όπως βγαίνουν στην παραγωγή, έχουν κάποιο σήμα ή προδιαγραφές που τα κάνουν φιλικά προς το περιβάλλον. Κατά την άποψη όμως των ερευνητών, η αποσαφήνιση και η πληροφόρηση για το πότε ένα προϊόν και υπό ποιες προϋποθέσεις θεωρείται φιλικό προς το περιβάλλον. Να επισημάνουμε το όσο ποιο μικρή είναι μία επιχείρηση τόσο ποιο λανθασμένη εικόνα έχει.

¶ Υπάρχει σήμερα στην επιχείρησή έρευνα και ή προσπάθεια για ανάπτυξη περιβαλλοντικών "καθαρών" τεχνολογιών;

- Ναι 18,8%
- Όχι 81,3%

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ένα πολύ μικρό τμήμα έως τότε είχε ενεργοποιηθεί και κυρίως αυτές που έχουν σημαντικό μέγεθος με συμμετοχή στην προσπάθεια για περιορισμό των χημικών είτε σε ερευνητικά προγράμματα.

☞ Θεωρείται, ότι επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αφού προτιμούνται από τους καταναλωτές.

- Ναι 68,8%
- Όχι 31,3%

Η κατοχή και η χρήση πιστοποίησης παραγωγής προϊόντων “φιλικών” προς το περιβάλλον θεωρείται, από τις περισσότερες επιχειρήσεις, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

☞ Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για το Eco Label;

- Ναι 80,6%
- Όχι 19,4%

Η στάση των επιχειρήσεων είναι θετική απέναντι στο *Eco Label* και επιθυμεί να μάθει περισσότερα.

Συμπερασματικά το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος συνιστά αναμφισβήτητα ένα μεγάλο βήμα προς τον συντονισμό των ευρωπαϊκών προσπαθειών για την προστασία του περιβάλλοντος. Χάρη στο οικολογικό σήμα, το ευρωπαϊκό κοινό θα είναι επιτέλους σε θέση να αναγνωρίζει τα προϊόντα που σέβονται το περιβάλλον σ' ολόκληρο τον Κόσμο, ανεξάρτητα από τη χώρα κατασκευής τους. Εξάλλου, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αποδεικνύουν στους ευρωπαίους καταναλωτές ότι τα προϊόντα τους ανταποκρίνονται στα αυστηρά οικολογικά πρότυπα που καθορίζονται για το οικολογικό σήμα.

ΜΕΡΟΣ Β' (Πρακτικό)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΕΠ.ΑΝ.) – «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ»

Το Πρόγραμμα «Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων», στο πλαίσιο του Μέτρου 2.9, του Άξονα Προτεραιότητας 2, αποτελεί μια επί μέρους παρέμβαση του Υπουργείου Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα».

Σκοπό έχει την ενίσχυση των μεταποιητικών επιχειρήσεων για την εισαγωγή και πιστοποίηση Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001) ή / και την απόκτηση Οικολογικού Σήματος προϊόντων (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000). Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από τη Δράση 2.9.2 του Άξονα Προτεραιότητας 2 του ΕΠΑΝ του Υπουργείου Ανάπτυξης, εφαρμόζεται σε όλη τη χώρα και υλοποιείται κατά την χρονική περίοδο 2000-2006. Η Δράση 2.9.2 έχει ήδη προκηρυχθεί μία φορά τον Φεβρουάριο του 2003. Ο Α' Κύκλος ολοκληρώθηκε ήδη με την ένταξη των προτάσεων που πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια.

Ο προϋπολογισμός της Δράσης 2.9.2, για όλη την περίοδο εφαρμογής της 2000 – 2006, ανέρχεται σε 41.085.840 € (ευρώ) και αναλύεται σε 20.542.920 € (50%) Δημόσια Δαπάνη και σε 20.542.920 € (50%) Ιδιωτική Συμμετοχή.

Η Δημόσια Δαπάνη αναλύεται σε 13.352.898 € (65%) Κοινοτική Συμμετοχή από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και σε 7.190.022 € (35%) Εθνική Συμμετοχή.

Όπως αναφέρεται και παραπάνω στο κεφάλαιο 3 οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως του αριθμού των εγκαταστάσεών της, έχει δικαίωμα υποβολής μιας πρότασης που να αφορά την εισαγωγή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) κατά EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001), την απόκτηση Οικολογικού Σήματος, για ένα ή περισσότερα προϊόντα (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000) ή και στις δύο ταυτόχρονα παραπάνω περιπτώσεις

Σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις ο συνολικός επιλέξιμος για επιχορήγηση προϋπολογισμός της πρότασης δεν θα ξεπερνά το χρηματικό όριο των 176.000 €.

5.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Δικαίωμα συμμετοχής στην Δράση 2.9.2 έχουν υφιστάμενες μεταποιητικές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα τον αριθμό των απασχολουμένων, που βρίσκονται εγκατεστημένες στην ελληνική επικράτεια.

Μια άλλη προϋπόθεση για να θεωρηθεί μεταποιητική μια επιχείρηση, για τις ανάγκες του Προγράμματος, είναι ο κύκλος εργασιών των μεταποιητικών δραστηριοτήτων της τελευταίας τριετίας ή των ετών για τα οποία η επιχείρηση έχει διαχειριστικές χρήσεις κατά μέσο όρο να υπερβαίνει τα 200.000 €.

5.2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Για την εισαγωγή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) κατά EMAS η κύρια δραστηριότητα εμπίπτει σε κάποιον από τους κλάδους του παρακάτω Πίνακα 1. Για την απόκτηση του Οικολογικού Σήματος τα προτεινόμενα προϊόντα θα πρέπει να ανήκουν σε κάποια από τις ομάδες των προϊόντων του Πίνακα 2*.

Πίνακας 1. Μεταποιητικές Επιχειρήσεις που μπορούν να υποβάλλουν Περιβαλλοντικά Σχέδια κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 761/2001 (EMAS)

	Τίτλος Κλάδου Επιχειρήσεων
11	Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, βοηθητικές δραστηριότητες συναφείς με την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, με εξαίρεση τις μελέτες
12	Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου
13	Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων
14	Λοιπά ορυχεία και λατομεία
155.2	Παρασκευή παγωτών
158.1	Αρτοποιία, παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής
158.2	Παραγωγή φρυγανιών και μπισκότων, παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
158.4	Παραγωγή κακάο, σοκολάτας και ζαχαρωτών
158.5	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
158.6	Παραγωγή υποκατάστατων καφέ. Παραγωγή συμπυκνωμάτων και εκχυλισμάτων καφέ και τσαγιού. Παραγωγή αφεισημάτων βοτάνων.
158.7	Παραγωγή αρτυμάτων και καρυκευμάτων
158.8	Παραγωγή ομογενοποιημένων παρασκευασμάτων διατροφής και διαιτητικών τροφών
158.9	Παραγωγή σουπών, ζωμών και σαλατών
158.6	Αποστάγματα, ηδύποτα, άλλα αλκοολούχα ποτά και άλλα σύνθετα αλκοολούχα παρασκευάσματα (συμπυκνωμένα εκχυλίσματα) για την παρασκευή ποτών
159.8	Ζυθοποιία
160.0	Παραγωγή μεταλλικών νερών και αναψυκτικών (Εξαιρείται η παραγωγή χυμών φρούτων και λαχανικών)
17	Παραγωγή προϊόντων καπνού
18	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών (πλην των επιχειρήσεων συνθετικών ινών)
19	Κατεργασία ειδών ένδυσης, κατεργασία και βαφή γουναρικών
20	Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών Σαγματοποιίας και υποδημάτων
21	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής

* Τα κριτήρια για τα προϊόντα που αναφέρονται στους Πίνακες 1-2 αναθεωρούνται με νέες αποφάσεις της Ε.Ε. Ο κάθε ενδιαφερόμενος να λάβει υπόψη την τρέχουσα αναθεώρηση των κριτηρίων ή και στη διεύθυνση διαδικτύου της Ε.Ε.

	Τίτλος Κλάδου Επιχειρήσεων
22	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί
232	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής
24	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό και πλαστικές ύλες
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά
273	Άλλες πρωτογενείς κατεργασίες του σιδήρου του χάλυβα και παραγωγή κραμάτων σιδήρου εκτός πρώην ΕΚΑΧ
274	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
28.51	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων και γενικές μηχανολογικές εργασίες
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους
34	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών πλην 351.1 (ναυπήγηση και επισκευή σκαφών και πλοίων εκτός των σκαφών αναψυχής και των αθλητικών σκαφών)
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.
37	Ανακύκλωση

ΠΗΓΗ: ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ, ΔΡΑΣΗ 2.9.2. : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ» ΣΕΛ 6

Να διευκρινιστεί επίσης ότι γενικά δεν είναι επιλέξιμες οι επιχειρήσεις των παρακάτω τομέων:

- Μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Συνθήκης ΕΚ
- Τομέας Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας
- Χαλυβουργικός τομέας, όπως προσδιορίζεται στο Παράρτημα Β του Πολυτομεακού Πλαισίου C (2002) 315
- Ναυπηγική βιομηχανία (ενισχύσεις στον τομέα αυτό διέπονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1540/1998 του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 περί των νέων κανόνων ενισχύσεως της ναυπηγικής βιομηχανίας)
- Συνθετικές ίνες

Πίνακας 2. Ομάδες προϊόντων για τα οποία μπορούν να υποβληθούν Περιβαλλοντικά Σχέδια από Μεταποιητικές Επιχειρήσεις κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1980/2000 (Οικολογικό Σήμα - Ecolabel)

Τίτλος Ομάδας Προϊόντων
Πλυντήρια Ρούχων
Πλυντήρια Πιάτων
Βελτιωτικά Εδάφους
Λεπτό Απορροφητικό Χαρτί (Tissue paper)
Απορρυπαντικό Πλυντηρίων Ρούχων
Απορρυπαντικό Πλυντηρίων πιάτων
Ηλεκτρικοί Λαμπτήρες
Χρώματα και βερνίκια εσωτερικού χώρου
Φωτοαντιγραφικό Χαρτί
Ψυγεία
Στρώματα κρεβατιών
Προσωπικοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Φορητοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας
Είδη υπόδησης
Προϊόντα καθαρισμού γενικής χρήσης & προϊόντα καθαρισμού εγκαταστάσεων υγιεινής
Απορρυπαντικά πιάτων για πλύσιμο στο χέρι
Σκληρές πλάκες – επικάλυψη δαπέδου
Τηλεοπτικοί Δέκτες

ΠΗΓΗ: ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ, ΔΡΑΣΗ 2.9.2. : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ» ΣΕΛ 9

5.2.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι επιχειρήσεις που πρόκειται να υποβάλουν πρόταση θα πρέπει να ικανοποιούν στο σύνολο τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να έχουν υπογράψει σύμβαση στο πλαίσιο του Α' Κύκλου της Δράσης 2.9.2.
2. Θα πρέπει να υποβάλλουν μία μόνο πρόταση έργου σύμφωνα με το «Έντυπο Υποβολής Πρότασης» και τις Οδηγίες Οδηγού Προγράμματος και ο προϋπολογισμός του έργου να περιλαμβάνει επιλέξιμες δαπάνες έως 176.000 €.
3. Να έχουν κλείσει τουλάχιστον μία διαχειριστική χρήση.
4. Να συνεργασθούν με εξωτερικό συνεργάτη / εμπειρογνώμονα για την προετοιμασία, ανάπτυξη και εφαρμογή του Σ.Π.Δ. κατά EMAS ή να αναλάβουν την προετοιμασία με προσωπικό της επιχείρησής τους, όπου και οι δαπάνες είναι μη επιλέξιμες.
  - Στην περίπτωση που ο εξωτερικός συνεργάτης / εμπειρογνώμονας είναι ένα φυσικό πρόσωπο, θα πρέπει να έχει την απαραίτητη εμπειρία και να πλήρη τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να θεωρηθεί κατάλληλο εφόσον:

A. Διαθέτει τίτλο σπουδών ΑΕΙ ή ΤΕΙ και έχει παρακολουθήσει επιτυχώς σεμινάριο τουλάχιστον 40 ωρών, σε Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.

B. Πληροί τουλάχιστον μία από τις παρακάτω απαιτήσεις:

- Διαθέτει μεταπτυχιακό τίτλο στην Περιβαλλοντική Διαχείριση ή σε γνωστικό αντικείμενο σχετικό με την προστασία περιβάλλοντος.
- Έχει υπάρξει υπεύθυνος Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε επιχείρηση για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους.
- Έχει υπάρξει σύμβουλος Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε μία τουλάχιστον επιχείρηση, η οποία στη συνέχεια πιστοποιήθηκε κατά ISO 14001 ή EMAS.
- Έχει εγκριθεί σαν Σύμβουλος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε επιχείρηση που έχει ενταχθεί στον Α΄ Κύκλο του της Δράσης 292 «Ενίσχυση Περιβαλλοντικών Σχεδίων»
- Έχει υπάρξει Σύμβουλος Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας σε μία τουλάχιστον επιχείρηση η οποία στη συνέχεια πιστοποιήθηκε κατά ISO 9001:2000 και είναι κάτοχος Πτυχίου Μελετητή στην Κατηγορία 27 (Ν. 716/77, ΠΔ 256/98)

Ακόμα έχει την δυνατότητα να αναλαμβάνει μέχρι 3 προτάσεις σε κάθε κύκλο ένταξης (προκήρυξη) του προγράμματος.

- Στην περίπτωση που ο εξωτερικός συνεργάτης / εμπειρογνώμονας είναι νομικό πρόσωπο οφείλει να ορίζει το φυσικό πρόσωπο υπεύθυνο του έργου του που θα αξιολογηθεί με βάση των κριτηρίων. Ο υπεύθυνος έργου έχει την δυνατότητα να αναλάβει για λογαριασμό του νομικού προσώπου έως 3 προτάσεις.
- Επιτρέπεται σχήμα συνεργασίας μεταξύ φυσικών προσώπων ή μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων ή και μεταξύ νομικών προσώπων. Στην περίπτωση συνεργασίας, ορίζεται ένα και μόνο φυσικό πρόσωπο ως υπεύθυνος έργου του εξωτερικού συνεργάτη-εμπειρογνώμονα.
- Κάθε εξωτερικός συνεργάτης/ εμπειρογνώμονας φυσικό πρόσωπο, είτε συμμετέχει σε συνεργασία με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα είτε συνεργάζεται με την επιχείρηση μόνος του, δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής σε περισσότερες από 3 προτάσεις σε κάθε κύκλο προκήρυξης της Δράσης 2.9.2 του ΕΠΑΝ. Αντίστοιχα το Νομικό Πρόσωπο δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής σε περισσότερες από 6 προτάσεις.

5. Το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) που έχουν χορηγηθεί στην επιχείρηση την τελευταία τριετία από την υποβολή της πρότασης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 100.000 ευρώ. Βάσει του κανονισμού αυτού, μια επιχείρηση δεν μπορεί μέσα σε κάθε τριετία να λάβει δημόσια χρηματοδότηση άνω των 100.000 ευρώ, εκτός αν έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα που έχει κοινοποιηθεί και εγκριθεί σαν καθεστώς ενίσχυσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή έχει γνωστοποιηθεί βάσει άλλου κανονισμού περί εξαιρέσεων κατά κατηγορίες.

5.4 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Η κάθε επιχείρηση που επιθυμεί την εισαγωγή και εφαρμογή Σ.Π.Δ. κατά EMAS, καθώς και για την απονομή Κοινοτικού Οικολογικού Σήματος -ECOLABEL, ενισχύονται έργα επιχορηγούμενου προϋπολογισμού έως και 176.000 €. Οι επιλέξιμες δαπάνες που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό της ενίσχυσης της πρότασης δίνονται στον Πίνακα 3.

Διευκρινίζεται ότι τα αναγραφόμενα ποσά:

× δεν συμπεριλαμβάνουν το Φ.Π.Α., δεδομένης της μη επιλεξιμότητας του φόρου αυτού (επιβαρύνει εξ' ολοκλήρου την επιχείρηση)

× αφορούν το σύνολο της δαπάνης που συνίσταται σε δημόσια δαπάνη (50%) και ιδιωτική συμμετοχή (50%). Η χρηματοδότηση των έργων γίνεται από πόρους ΠΔΕ κατά 50% (65% Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ – 35% Εθνική Συμμετοχή) και από ίδιους πόρους των επιχειρήσεων που θα ενταχθούν και θα επωφεληθούν από το πρόγραμμα κατά 50% (ιδιωτική συμμετοχή).

Η Ιδιωτική Συμμετοχή των επιχειρήσεων μπορεί να καλυφθεί είτε με ίδια κεφάλαια (Ίδια Συμμετοχή), είτε με ίδια κεφάλαια και Τραπεζικό Δανεισμό. Ο τραπεζικός δανεισμός δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού του έργου.

Η καταβολή της ίδιας συμμετοχής ελέγχεται από την εξόφληση των σχετικών παραστατικών.

Να σημειωθεί ότι κάθε επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιήσει επενδυτική πρόταση με προϋπολογισμό μεγαλύτερο των 176.000 €. Στην περίπτωση αυτή οι υπερβάλλουσες δαπάνες δεν επιχορηγούνται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Επιλέξιμες δαπάνες που περιλαμβάνονται στην υποβαλλόμενη πρόταση Περιβαλλοντικού Σχεδίου EMAS / ECO LABEL

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΟΣΟ ΣΤΟΝ ΠΡΟΥ/ΣΜΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ EMAS	ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΟΣΟ ΣΤΟΝ ΠΡΟΥ/ΣΜΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ECO LABEL	ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΟΣΟ ΠΡΟΥ/ΣΜΟΥ EMAS & ECO LABEL
Αμοιβές/εμπειρογνομόνων			
Δαπάνες παροχής υπηρεσιών για τον σχεδιασμό, ανάπτυξη και εφαρμογή του Σ.Π.Δ. κατά EMAS	24.000 €	---	30.000 €
Δαπάνες σχετικές με την σύνταξη του φακέλου του προς εξέταση προϊόντος, πραγματογνωμοσύνη και τέλη αίτησης στο ΑΣΑΟΣ	---	6.000 €	
Δαπάνες/Επαλήθευσης & Δοκιμών			
Δαπάνες επαλήθευσης του Σ.Π.Δ. και επικύρωσης της Περιβαλλοντικής Δήλωσης της Επιχείρησης κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 761/2001	6.000 €	---	18.000 €
Δαπάνες για την πραγματοποίηση των απαραίτητων δοκιμών και επαληθεύσεων από διαπιστευμένα εργαστήρια, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμβατότητα των προϊόντων με τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1980/2000 και των σχετικών αποφάσεων	---	12.000 €	
Προμήθειες Η/Μ & λοιπού εξοπλισμού			
Δαπάνες προμήθειας & εγκατάστασης μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που τεκμηριωμένα συμβάλλουν στην βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 761/2001 ή/και στην ικανοποίηση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων των προϊόντων κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 1980/2000	164.000 €	164.000 €	164.000 €

ΠΗΓΗ: ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ, ΔΡΑΣΗ 2.9.2. : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ» ΣΕΛ 14

Αξίζει να σημειωθεί ότι:

1. Στην περίπτωση που η επιχείρηση έχει ήδη αποκτήσει Σ.Π.Δ. κατά το πρότυπο ΕΛΟΤ-EN-ISO-14001, δικαιούνται της ενίσχυσης για απόκτηση EMAS με προϋπόθεση ότι οι δαπάνες των εμπειρογνώμων δεν θα ξεπεράσουν το ποσό των 6.000 €. Σε κάθε περίπτωση ο συνολικός επιχορηγούμενος προϋπολογισμός δεν μπορεί να ξεπερνά τα 176.000 €.
2. Η προμήθεια Η/Μ και λοιπού εξοπλισμού δεν αποτελεί προϋπόθεση υποβολής πρότασης. Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή όταν η πρόταση δεν περιλαμβάνει προμήθεια Η/Μ και λοιπού εξοπλισμού, ο σχετικός επιλέξιμος προϋπολογισμός της πρότασης δεν μπορεί να υπερβαίνει το άθροισμα των κατηγοριών 1 και 2 του Πίνακα 3.

Ο εξοπλισμός που θα προμηθευτεί η επιχείρηση πρέπει να είναι νέος και σύγχρονος.

Εξοφλήσεις άνω των 1500 € πρέπει να γίνονται με επιταγές ή μέσω τραπεζικών λογαριασμών. Δεν είναι επιτρεπτή, για τις ανάγκες του προγράμματος, η εξόφληση δαπανών με επιταγές τρίτων.

Ειδικότερα οι πιθανές δαπάνες ταξιδιών των εξωτερικών συνεργατών - εμπειρογνώμων και οι δαπάνες που σχετίζονται με τη μεταφορά τεχνογνωσίας στο προσωπικό της επιχείρησης για την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, θα είναι επιλέξιμες μόνο εφόσον ενσωματώνονται στη συνολική αμοιβή του εξωτερικού συνεργάτη - εμπειρογνώμονα.

5.5 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η προτάσεις θα αξιολογηθούν από την Επιτροπή Αξιολόγησης που θα ορισθεί με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης (σύμφωνα με την παράγραφο 4, του άρθρου 10, του Π.Δ. 98/96). Η επιτροπή θα αποτελείται από αξιολογητές που επίσης θα ορισθούν με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.

Η διαδικασία της αξιολόγησης θα περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

1. Έλεγχος πληρότητας προτάσεων και Έλεγχος τήρησης γενικών και ειδικών προϋποθέσεων συμμετοχής
2. Έλεγχος καταλληλότητας του υπευθύνου έργου του εξωτερικού συνεργάτη / εμπειρογνώμονα
3. Αξιολόγηση - Βαθμολογία προτάσεων - Κατάταξη

Έλεγχος πληρότητας προτάσεων & Έλεγχος τήρησης γενικών και ειδικών προϋποθέσεων συμμετοχής

Για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στο στάδιο της εφαρμογής της πρόσκλησης, πραγματοποιείται από τον ΕΦΔ στον οποίο κατατέθηκε η πρόταση, έλεγχος της πληρότητας των προτάσεων (Εντύπου Υποβολής Πρότασης, Δικαιολογητικών) και της τήρησης των γενικών και ειδικών προϋποθέσεων συμμετοχής (επιλεξιμότητα φορέα, στοιχεία De minimis κλπ). Οποιαδήποτε έλλειψη δικαιολογητικού χαρακτηρίζεται ως ουσιώδης, με συνέπεια την μη περαιτέρω αξιολόγηση του προτεινόμενου έργου ή την παράταση 10 ημερολογιακών ημερών μετά από έγγραφη έγκριση από το Υπουργείο Ανάπτυξης προς την επιχείρηση για την προσκόμισή του. Σε περίπτωση μη υποβολής, η πρόταση δεν αξιολογείται και ενημερώνεται εγγράφως η επιχείρηση.

Έλεγχος καταλληλότητας Υπευθύνου Έργου του εξωτερικού συνεργάτη / εμπειρογνώμονα

Ο Υπεύθυνος Έργου του Εξωτερικού συνεργάτη / Εμπειρογνώμονα αξιολογείται μόνο εφόσον κριθεί κατάλληλος σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται αλλιώς η πρόταση απορρίπτεται.

Σε περίπτωση που η επιχείρηση πρόκειται να υλοποιήσει την πρόταση EMAS με επιστήμονα από το προσωπικό της, αυτός θα πρέπει να κριθεί κατάλληλος σύμφωνα με τις απαιτήσεις. Ακολούθως αξιολογείται όπως ο Υπεύθυνος Έργου του Εξωτερικού συνεργάτη / Εμπειρογνώμονα. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος επιστήμονας ορίζεται από την επιχείρηση ως Υπεύθυνος Έργου για την υλοποίηση της πρότασης που υποβάλλει.

Στην περίπτωση προτάσεων για το ECO LABEL η συμμετοχή εξωτερικού συνεργάτη – εμπειρογνώμονα δεν είναι υποχρεωτική και δεν αξιολογείται.

5.5.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ - ΚΑΤΑΤΑΞΗ

Οι προτάσεις που δεν απορρίπτονται στα παραπάνω δύο στάδια ελέγχου, αξιολογούνται και βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια και τους συντελεστές βαρύτητας. Οι συντελεστές βαρύτητας στις παρενθέσεις αφορούν στην περίπτωση επιχειρήσεων οι οποίες έχουν κλείσει μόνο μία διαχειριστική χρήση (όπου είναι και η ελάχιστη). Για τις επιχειρήσεις αυτές, τα οικονομικά αποτελέσματα δεν συμμετέχουν στα κριτήρια αξιολόγησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Κριτήρια αξιολόγησης και αντίστοιχοι συντελεστές βαρύτητας

Α/Α	Κριτήριο αξιολόγησης	Συντελεστής Βαρύτητας %	
		EMAS	ECO LABEL
A.	Ικανότητα της επιχείρησης	40	60
A.1	Πολιτική και εμπειρία του φορέα σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος (συμμόρφωση με τις κείμενες περιβαλλοντικές διατάξεις, χρήση καθαρών τεχνολογιών, στελέχωση με επιστημονικό ή τεχνικό προσωπικό με κατάλληλη εμπειρία και εξειδίκευση για την υλοποίηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της πρότασης, κλπ.)	10 (15)	20 (30)
A.2	Οικονομικά αποτελέσματα επιχείρησης (για τα τελευταία τρία έτη 2000, 2001, 2002)	10 (0)	15 (0)
A.3	Επιδόσεις σε περιβαλλοντικά ή συναφή θέματα (προηγούμενες παρεμβάσεις στην παραγωγική διαδικασία για περιορισμό της ρύπανσης, μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, χρήση συστημάτων ανάκτησης / ανακύκλωσης καταλοίπων και αποβλήτων, καταγραφή και παρακολούθηση ρύπων κλπ.	10 (15)	20 (25)
A.4	Πιστοποιητικά που έχει λάβει η επιχείρηση και αναφέρονται σε σχετικά με συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, υγιεινής & ασφάλειας	5	5
A.5	Βαθμός όγχισης της επιχείρησης, συμμόρφωση ή μη στην Οδηγία IPPC, υποχρέωση πιστοποίησης κατά EMAS	5	0
B.	Σκοπιμότητα Έργου – Αριότητα, ποιότητα, πληρότητα, επάρκεια Πρότασης	40	40
B.1	Μεθοδολογία υλοποίησης του έργου – προτεινόμενες ενέργειες (προσαρμογή της πρότασης στις συγκεκριμένες απαιτήσεις και αρχές του Σ.Π.Δ. κατά EMAS ή της διαδικασίας απόκτησης ECOLABEL, συσχέτιση	10	10

		Συντελεστής Βαρύτητας%	
	αναγκών και προβλεπομένων αποτελεσμάτων με τα τεχνικά στοιχεία του έργου κλπ.)		
B.2	Ποιοτικός και ποσοτικός χαρακτήρας της πρότασης (σαφήνεια περιβαλλοντικού στόχου, ποσοτικοποίηση αναμενόμενων αποτελεσμάτων, ικανότητα και δυνατότητα παρακολούθησης αποτελεσμάτων)	15	15
B.3	Αναμενόμενα οφέλη από την υλοποίηση του έργου (τεκμηρίωση της συμβολής του Η/Μ και λοιπού εξοπλισμού στην προστασία του περιβάλλοντος ως σύνολο - ατμόσφαιρα, νερό, έδαφος - και ιδιαίτερα στην πρόληψη και μείωση των εκπομπών στην πηγή, κόστος εξοπλισμού ανά μονάδα βάρους καταλοίπων και ρύπων που μειώνονται μετά τις παρεμβάσεις, καθαρό οικολογικό ισοζύγιο αρνητικών και θετικών συνεπειών πριν και μετά την παρέμβαση, τεκμηρίωση της φιλικότητας των προτεινομένων προϊόντων στο περιβάλλον, βελτίωση των καθοριστικών οικολογικών παραμέτρων των προϊόντων που συνδέονται με τους στόχους του Κανονισμού ΕΚ 1980/2000 μετά τις παρεμβάσεις στην παραγωγική διαδικασία κλπ.)	15	15
Γ.	Επιλογή του Υπευθύνου Έργου του Εξωτερικού Συνεργάτη/ Εμπειρογνώμονα	20	0
Γ.1	Ειδική εμπειρία	7	
Γ.2	Γενική εμπειρία και κατάρτιση	7	
Γ.3	Μόρφωση	6	

ΠΗΓΗ: ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ, ΔΡΑΣΗ 2.9.2 : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ, ΣΕΛ 21

Όλα τα κριτήρια βαθμολογούνται σε ακέραια κλίμακα από 1 έως και 10.

Η τελική βαθμολογία της κάθε πρότασης προκύπτει από το άθροισμα της βαθμολογίας των επιμέρους κριτηρίων, που προκύπτει από το γινόμενο του βαθμού κάθε κριτηρίου με τον αντίστοιχο συντελεστή βαρύτητας. Σε όλες τις επιμέρους πράξεις διατηρείται ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων. Η μέγιστη βαθμολογία μιας πρότασης είναι το 10,00. Προτάσεις που συγκεντρώνουν βαθμολογία μικρότερη από 5,00 θεωρούνται τεχνοοικονομικά ανεφάρμοστες και δεν επιλέγονται για χρηματοδότηση.

Σε περίπτωση μικτής πρότασης (EMAS & ECOLABEL) τα κριτήρια του πίνακα 4 εφαρμόζονται χωριστά και σαν βαθμολογία της πρότασης λαμβάνεται ο μέσος όρος, π.χ.:

Βαθμολογία πρότασης = (Βαθμολογία για EMAS + Βαθμολογία για ECOLABEL) / 2

Η τελική βαθμολογία των προτάσεων καθορίζει και τη σειρά κατάταξης των προτάσεων που αξιολογήθηκαν, σε σύνολο χώρας.

Σε περίπτωση που χρειαστεί αντικατάσταση του υπευθύνου έργου του εξωτερικού συνεργάτη-εμπειρογνώμονα (ή και του ίδιου του εμπειρογνώμονα φυσικού ή νομικού προσώπου) μετά την υποβολή της πρότασης δεν επιτρέπεται. Σε περιπτώσεις που η αντικατάσταση είναι αναπόφευκτη, η επιχείρηση θα πρέπει να καταθέσει σχετικό αίτημα προς τον φορέα που υπέβαλε την πρόταση με πλήρη αιτιολόγηση των λόγων που οδηγούν στην αντικατάσταση. Ο νέος διορισμένος εμπειρογνώμονας θα πρέπει να είναι ισάξιος προσόντων βάση κριτηρίων με τον προηγούμενο ανατιθέμενο έργο.

5.6 ΕΝΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Το Υπουργού Ανάπτυξης, κατόπιν σχετικής γνωμοδότησης της Επιτροπής Αξιολόγησης εντάσσει στο Πρόγραμμα τα έργα καθώς δίνει και την έγκριση της χρηματοδότησης τους.

Οι επιχειρήσεις που δεν εντάσσονται στο πρόγραμμα ενημερώνονται εγγράφως με συστημένη επιστολή από τον ΕΦΔ (Ενδιάμεσος Φορέας Διαπίστευσης) στον οποίο υπέβαλαν την πρόταση με αναφορά στους λόγους απόρριψης.

Μεταξύ του Ενδιάμεσου Φορέα και του ενδιαφερόμενου του οποίου η πρόταση εγκρίθηκε υπογράφεται σύμβαση, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Π.Δ. 98/96. Στη σύμβαση, καθορίζεται το έργο σε φάσεις, το χρονοδιάγραμμα, ο συνολικός επιλέξιμος προϋπολογισμός και η ανάλυσή του σύμφωνα με τις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, τα παραδοτέα (μελέτες, μηχανήματα κλπ), ο τρόπος και οι πηγές χρηματοδότησης, ο τρόπος παρακολούθησης της υλοποίησης και ο τρόπος ελέγχου και πιστοποίησης του έργου από τον Ενδιάμεσο Φορέα, οι σχετικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για τον αποτελεσματικό έλεγχο του έργου, οι προϋποθέσεις, οι όροι και οι περιορισμοί για την χορήγηση της ενίσχυσης, οι κυρώσεις, οι όροι τήρησης των δικαιολογητικών και παραστατικών στοιχείων της υπαγχθείσας επένδυσης καθώς και κάθε αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

Στην περίπτωση που γίνει κάποιο αίτημα για τροποποίηση της σύμβασης, σχετικά με μείωση του φυσικού αντικείμενου της εγκεκριμένης επένδυσης ή με σταθερό το οικονομικό αντικείμενο αυτής, μπορεί να υποβληθεί, υπό την προϋπόθεση ότι εξακολουθούν να *εξυπηρετούνται οι αρχικοί στόχοι της επένδυσης και διατηρείται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της*. Το αίτημα υποβάλλεται στον ΕΦΔ και εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μετά από εισήγηση του ΕΦΔ ή της Αναθέτουσας Υπηρεσίας ή και αρμόδιας Επιτροπής. Αν κάποιο αιτήματα είναι μικρής τροποποίησης είναι δυνατό να εγκρίνονται άμεσα από τον ΕΦΔ.

Η δημόσια χρηματοδότηση που θα εγκριθεί καταβάλλεται στους δικαιούχους από τον Ενδιάμεσο Φορέα, μετά την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, ως εξής:

- Ποσό ίσο με το **40%** της συνολικής δημόσιας χρηματοδότησης ως προκαταβολή μετά την υπογραφή της σχετικής σύμβασης και κατόπιν προσκομίσεως ισόποσης αξίας εγγυητικής επιστολής, που επιστρέφεται μετά την ολοκλήρωση του έργου. Η προκαταβολή θα καταβληθεί μόνο εφόσον αυτό έχει προβλεφθεί στην απόφαση ένταξης του έργου.
- Το υπόλοιπο ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης (**60%**) καταβάλλεται απολογιστικά (ήτοι για πραγματοποιηθείσες δαπάνες από την επιχείρηση) μετά την κατάθεση αίτησης με επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση από την επιχείρηση στον αρμόδιο φορέα EMAS προς καταχώρηση ή θετική εισήγηση του αρμόδιου φορέα για το Οικολογικό Σήμα το Ανώτατο Συμβούλιο Απονομής Οικολογικού Σήματος (ΑΣΑΟΣ) καθώς και για την απονομή οικολογικού σήματος, την εξόφληση των σχετικών δαπανών από την επιχείρηση και κατόπιν ελέγχου, πιστοποίησης και παραλαβής του εκτελεσθέντος έργου από τον Ενδιάμεσο Φορέα.

Το έργο δεν μπορεί να επιχορηγηθεί σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας (καταχώρηση σύμφωνα με τον Κανονισμό EMAS, ή κατάθεση αίτησης της επιχείρησης στον αρμόδιο φορέα EMAS προς καταχώρηση συνοδευόμενη από επικυρωμένη έκθεση από διαπιστευμένο επαληθευτή ή θετική εισήγηση του ΑΣΑΟΣ για την απόκτηση οικολογικού σήματος). Στην περίπτωση αυτή η τυχόν ληφθείσα προκαταβολή επιστρέφεται εντόκως στον ΕΔΦ και σε περίπτωση που αυτό δεν συμβεί η εγγυητική καταπίπτει υπέρ του Ενδιάμεσου Φορέα για λογαριασμό του Δημοσίου.

Οι συνολικές δαπάνες του έργου, ο δικαιούχος θα πρέπει να τηρεί βιβλία και στοιχεία σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 11 του Π.Δ.98/96. Τα επιχορηγούμενα πάγια περιουσιακά στοιχεία από τη Δράση 2.9.2 που θα αποκτηθούν από τον δικαιούχο δεν θα πρέπει να μεταβιβασθούν τουλάχιστον επί 5ετία μετά την παραλαβή της επένδυσης από τον ΕΦΔ. Στην περίπτωση που μεταβιβαστούν, η υπουργική απόφαση ένταξης θεωρείται αυτοδικαίως ως ουδέποτε εκδοθείσα και η επιχορήγηση που είχε καταβληθεί καθίσταται αμέσως απαιτητή στο σύνολό της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.7 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

6.7.1 ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Σύμφωνα με τις οδηγίες συμπλήρωσης του εντύπου υποβολής πρότασης θα πρέπει η ενδιαφερόμενη εταιρία να συμπληρώνει τα στοιχεία της επιχείρησης καθώς και τα στοιχεία του εξωτερικού συνεργάτη-εμπειρογνώμονα (αυτά ορίζονται ως πεδία του εντύπου E1, E2, E3, E4).

Για την εισαγωγή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και την καταχώρηση των Επιχειρήσεων στο EMAS (Κανονισμός (ΕΚ) 761/2001) ή/και για την απόκτηση Οικολογικού Σήματος προϊόντων (Κανονισμός (ΕΚ) 1980/2000) των επιχειρήσεων χρειάζεται οι εν λόγω επιχειρήσεις να συμπληρώσουν ένα έντυπο υποβολής πρότασης σύμφωνα με τις οδηγίες συμπλήρωσης που ορίζονται για την πρόταση. Το έντυπο αυτό αποτελείται από έξι υπο-ενότητες που θα τα ονομάσουμε Έντυπα από E1 έως E6.

Έντυπο E1: Στοιχεία προτεινόμενου έργου

1. Αναφέρεται ο τίτλος του έργου (ως 20 λέξεις)
2. Αναφέρεται η κατηγορία υποβολής π.χ. EMAS, ECOLABEL, EMAS & ECO LABEL.
3. Αναφέρετε το αντικείμενο του έργου (έως πενήντα λέξεις) με ιδιαίτερη αναφορά στο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS ή στο προτεινόμενο προϊόν για την απόκτηση οικολογικού σήματος.
4. Αναφέρετε στον συνολικό επιλέξιμο προϋπολογισμό του έργου, όπως προκύπτει από το σύνολο του Εντύπου E3 και στη συνέχεια το χρηματοδοτικό σχήμα, στην κατηγορία υποβολής. Σε περίπτωση συνολικού προϋπολογισμού του έργου με μη επιλέξιμο για επιχορήγηση μέρος, συμπληρώνεται και το μη ενισχυόμενο ύψος του προϋπολογισμού.

Περιγραφή πρότασης

Ακολουθεί την προτεινόμενη δομή των έξι ενοτήτων και δεν πρέπει να περιλαμβάνονται διαφημιστικά φυλλάδια.

1. Παρουσίαση της ικανότητας της επιχείρησης (1/2 σελ.)
2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης (1/2 σελ.)
3. Τεχνικό-παραγωγικά στοιχεία της επιχείρησης (2 σελ.)
4. Σκοπιμότητα του προτεινόμενου έργου (1-2 σελ.)
5. Αναμενόμενα αποτελέσματα του προτεινόμενου έργου (1 σελ.)
6. Μεθοδολογία υλοποίησης του προτεινόμενου έργου (5 σελ.)

Συμπλήρωση του Εντύπων E2, E3, E4

Κατά τη συμπλήρωση των Εντύπων E2 και E3, πρέπει οι περιγραφόμενες ενέργειες να παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά και σε συσχέτιση με τη μεθοδολογία υλοποίησης του προτεινόμενου έργου και την αιτιολόγηση των επιμέρους δαπανών που περιγράφεται στην έκτη ενότητα της περιγραφής της πρότασης.

Για την συμπλήρωση του Εντύπου E4 δεν απαιτούνται οδηγίες συμπλήρωσης

Δικαιολογητικά

1. Καταγράφονται σε πίνακα όλα τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν το Έντυπο Υποβολής Πρότασης.
2. Στο ένα από τα δύο αντίγραφα της πρότασης που φέρει την ένδειξη «ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ» τοποθετούνται όλα τα πρωτότυπα ή τα νόμιμα επικυρωμένα αντίγραφα των παραστατικών που ζητούνται. Στο δεύτερο αντίγραφο μπορεί να τοποθετείται πιστό φωτοαντίγραφο αυτών.

6.7.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (EMAS - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ)

Για την εφαρμογή του συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης επέλεξε την κατά όνομα υποθετική βιομηχανία ηλεκτροστατικής βαφής αλουμινίου **ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε.**

Πολλά από τα στοιχεία στο έντυπο δεν μπορούν να αναφερθούν (όπως η αληθινή της επωνυμία τον κωδικό πρόσβασης) λόγω του ότι το πρόγραμμα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη και οι εγκρίσεις είναι δύσκολο να παρθούν. Η εταιρία αυτή αποσκοπεί την πιστοποίηση του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS μόνο και όχι για το Οικολογικό σήμα. Για να δοθεί όμως και μία πρακτική εικόνα και για την κατά το Οικολογικό σήμα πιστοποίηση, θα αναφερθώ στο τέλος της παρούσας συντόμως για την εταιρία **ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.**

Ξεκινώντας λοιπόν από την συμπλήρωση των στοιχείων του Ενδιάμεσου Φορέα Διαπίστευσης (ΕΦΔ) το όνομα, τον Κωδικό Πρότασης, τον Αριθμό πρωτοκόλλου της αίτησης και την Ημερομηνία παραλαβής τα παρακάτω πεδία συμπληρώνονται από την επιχείρηση:

Χρονική Διάρκεια υλοποίησης Έργου (ημ/μην/έτος):			
Από (*):	01/08/03	Εως:	01/07/04

(*) Η έναρξη του έργου ξεκινά μετά την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ του ΕΦΔ και της επιχείρησης. Με αποκλειστική ευθύνη όμως της επιχείρησης, η έναρξη του έργου μπορεί να ξεκινά και από την ημέρα υποβολής της πρότασης από την επιχείρηση προς τον ΕΦΔ. Σημειώνεται ότι η διάρκεια του έργου δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους 18 μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης υλοποίησης του έργου μεταξύ του ΕΦΔ και της επιχείρησης.

Η επιχείρηση συμπληρώνει στον παρακάτω πίνακα τα στοιχεία της (εδώ είναι υποθετικά για τους προαναφερθέντες λόγους).

Α.1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΛΙΚΟΥ ΑΠΟΔΕΚΤΗ (ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ)	
Πλήρης Επωνυμία	ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε.
Διακριτικός Τίτλος	ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε
Νομική Μορφή	Α.Β.Ε.Τ.Ε.
ΑΦΜ	0875623140
Όνοματεπώνυμο, ειδικότητα, θέση στην επιχείρηση του Νομίμου Εκπροσώπου	
Σφραγίδα & Υπογραφή Νομίμου Εκπροσώπου Επιχείρησης	

Έτος Ίδρυσης	1995		
Πλήρης Διεύθυνση Έδρας Επιχείρησης	Β.Ι.Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		
Αντικείμενο Δραστηριότητας	ΗΛΕΚΤΡΟΣΤΑΤΙΚΗΣ ΒΑΦΗΣ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ		
Κατηγορία NACE	<u>Σημείωση:</u> Εφόσον ο κωδικός NACE δεν είναι γνωστός ή υπάρχει αμφιβολία θα συμπληρωθεί από τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης		
Λειτουργία Μονάδας	Συνεχής	Εποχιακή	Βάρδιες
Μέσος Κύκλος Εργασιών για τις διαχειριστικές χρήσεις της τελευταίας τριετίας (2000, 2001 και 2002)	(2000) 83.8954,57 (2001) 76.1491,58 (2002) 80.1912,72		
Εκδότης και Αριθμός Άδειας Λειτουργίας			
Εγκατεστημένη Ισχύς υφιστάμενου ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού			
ΕΚΤΙΜΗΜΕΝΟ ΜΕΣΟΝ ΑΡΙΘΜΟΝ ΜΟΝΙΜΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ (2000, 2001 ΚΑΙ 2002)	Επιστημονικό διοικητικό προσωπικό	2	
	Λοιπό διοικητικό προσωπικό	4	
	Επιστημονικό τεχνικό προσωπικό με εμπειρία σε θέματα περιβάλλοντος και ιδιαίτερα σε ΣΠΔ EMAS ή ISO 14001 ή σε θέματα Ecolabel και ανάλυσης κύκλου ζωής προϊόντων	2	
	Λοιπό επιστημονικό τεχνικό προσωπικό	12	
	Εργατοτεχνικό προσωπικό (ειδικευμένο)	5	
	ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟ)	5	
	Λοιπό προσωπικό	10	
	ΣΥΝΟΛΟ:	30	
Πιστοποιητικά που έχει λάβει η Επιχείρηση μέχρι σήμερα (σχετικά με διασφάλιση ποιότητας, περιβαλλοντική διαχείριση, υγιεινή και ασφάλεια)	1. ISO9001:2000(περιβαλλοντική διαχείριση) 2.QUALICOAT(διασφάλιση ποιότητας)		

Στη συνέχεια η επιχείρηση θα πρέπει να αναφέρει τα στοιχεία του υπευθύνου του έργου καθώς και τα στοιχεία του εξωτερικού συνεργάτη – εμπειρογνώμονα αν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. (ΕΝΤΥΠΟ Ε1)

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

B. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου : Εγκατάσταση μονάδος επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, Σχεδιασμός Ανάπτυξη τεκμηρίωσης και Πιστοποίηση συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS

Κατηγορία Έργου (ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΜΕ ✓)	ECO LABEL	☐	EMAS	☒	ECO LABEL και EMAS	☐
-------------------------------------	-----------	--------------------------	------	-------------------------------------	--------------------	--------------------------

Σε περίπτωση που η πρόταση περιλαμβάνει την κατηγορία ECO LABEL, αναφέρατε το είδος και τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου προϊόντος καθώς και την κατάταξη στην ομάδα προϊόντων του πίνακα 2 του Οδηγού Προγράμματος:

Αντικείμενο του Έργου (έως 50 λέξεις)

Το προτεινόμενο έργο για την βιομηχανία ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε. αφορά την εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης των νερών μέσο απιονιστού στα τελευταία μπάνια της ηλεκτροστατικής βαφής, εγκατάσταση Φίλτρων άμμου και ενεργού Άνθρακα και μιας πλήρους μονάδα διαχείρισης των υγρών αποβλήτων για τα υγρά από τα μπάνια της ηλεκτροστατικής βαφής. Επίσης Συμπεριλαμβάνεται και η ανάπτυξη, τεκμηρίωση και πιστοποίηση συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS .

Βάση των κλάδων που προϋποθέτουν να ανήκει η όποια μεταποιητική επιχείρηση να καταχωρηθεί στο ΣΠΔ κατά EMAS ή/και την απόκτηση του οικολογικού σήματος, η προκείμενη εταιρία ανήκει στον κλάδο Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων 28 του πίνακα και με τα πρόσφατα δεδομένα των 28.51 Κατεργασία και επικάλυψη Μέταλλων και γενικές μηχανολογικές Εργασίες.

I	Συνολικός Επιλέξιμος Προϋπολογισμός Έργου (€):	123.000,00
II	Μη ενισχυόμενος Προϋπολογισμός Έργου (€):	0
III (= I + II)	Συνολικός Προϋπολογισμός Έργου (€):	123.000,00

Στον προϋπολογισμό δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ, καθότι δεν είναι επιλέξιμος και καταβάλλεται εξ' ολοκλήρου από την επιχείρηση. Ο επιλέξιμος προϋπολογισμός του έργου (χωρίς ΦΠΑ) δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 176.000 €.

Σημείωση: Κάθε δυνητικός τελικός αποδέκτης (επιχείρηση) μπορεί να πραγματοποιήσει επενδυτική πρόταση με προϋπολογισμό μεγαλύτερο των 176.000 €. Στην περίπτωση αυτή οι

υπερβάλλουσες δαπάνες δεν επιχορηγούνται. Μπορεί όμως να γίνει αναφορά στο συνολικό σχέδιο κατά την περιγραφή της πρότασης.

Χρηματοδότηση Επιλέξιμου Προϋπολογισμού Έργου (ποσά σε ευρώ, χωρίς ΦΠΑ)						
	ECO LABEL		EMAS		ECO LABEL και EMAS	
	(ευρώ)	%	(ευρώ)	%	(ευρώ)	%
Α. Ίδια Συμμετοχή (εισφορά μετρητών ή υφιστάμενα φορολογηθέντα αποθεματικά)			36.900,00	30		
Β. Τραπεζικός Δανεισμός			24.600,00	20		
Γ. Αιτούμενη Επιχορήγηση			61.500,00	50		
Συνολικός Επιλέξιμος Προϋπολογισμός του Έργου :		100%	123.000,00	100%		100%

Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (1/2 ΣΕΛ.)*

Η βιομηχανία ηλεκτροστατικής βαφής αλουμινίου **ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε.** λειτουργεί από το 1995 στην ΒΙ.ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ .

Η επιχείρηση είναι ευθύς εξαρχής εφοδιασμένη με όλες τις απαιτούμενες από την νομοθεσία άδειες όπως άδεια λειτουργίας , περιβαλλοντικές άδειες κ.λ.π.

Η πολιτική της εταιρίας σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος είναι εμφανέστατη αφού έχει συμμορφωθεί πλήρως με τις κείμενες περιβαλλοντικές διατάξεις όπως ορίζονται από της κείμενες διατάξεις περί διάθεσης των αποβλήτων ΦΕΚ 582/2-7-79 Αρ. ΥΓ 179182/656 και ΦΕΚ 678/25-10-90 αλλά και η εμπειρία που έχει αποκτήσει πλέων η επιχείρηση είναι πλέων σημαντική αφού ήδη χρησιμοποιεί ένα σύστημα τοιμεντένιων δεξαμενών σχηματισμού λάσπης των υδροξειδίων των μετάλλων, προκειμένου να διαχειρίζεται τα υγρά απόβλητά της και να γίνεται η περαιτέρω διάθεσή του στον βιολογικό της Β.Ι.Π.Ε. Ηρακλείου.

Επιπλέον η **ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε.** είναι στελεχωμένη με κατάλληλο εκπαιδευμένο προσωπικό, με εμπειρία για την εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, ενώ ήδη βρίσκεται στο στάδιο πιστοποίησης Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας κατά ISO 9001:2000. Ακόμα εισάγει το σύστημα ποιότητας QUALICOAT για της παραγωγικές διαδικασίες της και τις μετρήσεις του εργαστηρίου, όπου και προδιαγράφει την ποιότητα της μετρούμενης αγωγιμότητας για το απιονισμένο νερό του μπάνιου τελευταίου ξεπλύματος πριν το στέγνωμα των προφίλ αλουμινίου ώστε να την υπολογίζουν και να την κρατούν σε πολύ υψηλό ποιοτικά χαρακτηριστικό των 30 μs/cm.

* Σε κάθε παρένθεση δίνεται η μέγιστη έκταση κάθε ενότητας που πρέπει να αναπτύσσεται κάθε παράγραφος.

Η εταιρία με την παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην εφαρμογή και πιο αποτελεσματικών τεχνικών μεθόδων στην διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων μέσω εγκατάστασης μονάδας φυσικοχημικής επεξεργασίας η οποία θα προκαλέσει σοβαρή μείωση των ρυπαντών που εμπεριέχονται στα απόβλητα της σε σχέση με το ήδη υπάρχον σύστημα διαχείρισης, την συστηματοποίηση των μετρήσεων και την εφαρμογή συστήματος Περιβαλλοντικής διαχείρισης κατά EMAS ώστε να τεκμηριώσει την βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών της.

2. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (1/2 ΣΕΛ.)

Εδώ παρουσιάζονται τα ποσά και οι ρυθμοί ανάπτυξης (μεταβολή %) του Κύκλου Εργασιών (πωλήσεις) της επιχείρησης για την τελευταία τριετία 2000, 2001, 2002, της κερδοφορίας (Καθαρά Κέρδη προ Φόρων) και των Δανειακών υποχρεώσεων της*. Αυτά είναι τα παρακάτω:

	ΕΤΗ		
	ΕΥΡΩ (€)		
	2000	2001	2002
1. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	838.954,57	761.491,58	801.912,72
Μείον: Κόστος Πωληθέντων	739.200,00	630.574,62	708.556,73
2. ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	99.754,57	130.916,96	93.55,99
3. ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	18.374,94	42.282,31	6.243,40
4. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	548.588,58	574.457,16	552.728,33
5. ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	16.926,79	37.695,72	30.062,48
6. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	12.228.877,49	418.545,54	610.114,26
7. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	397.584,87	546.086,35	686.443,50

Από τον παραπάνω πίνακα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η επιχείρηση παρουσιάζει σταθερή πορεία στα κέρδη της σημειώνοντας σημαντικούς κύκλους εργασιών και κερδών.

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων = (Καθαρά κέρδη προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια) x 100

Δείκτης Γενικής Ρευστότητας = (Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)

Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης = (Ίδια Κεφάλαια / Δάνεια)

	2000	2001	2002
<i>Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων</i>	3,35%	7,36%	11,20%
<i>Δείκτης Γενικής Ρευστότητας</i>	0,325%	1,31%	1,12%
<i>Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης</i>	32,41%	15,24%	18,38%

* Όταν η επιχείρηση λειτουργεί λιγότερο από τρία έτη, προσκομίζονται στοιχεία για όσα έτη αυτή λειτουργεί. Εφόσον δεν υπάρχουν οριστικά στοιχεία για το έτος 2002, παρουσιάζονται εκτιμήσεις. Στην περίπτωση αυτή υποβάλλονται συμπληρωματικά τα οριστικά στοιχεία εντός 20ημέρου από την λήξη της προθεσμίας σύνταξης των Ισολογισμών

3. ΤΕΧΝΙΚΟ-ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (2 ΣΕΛ.)

Η Βιομηχανία Ηλεκτροστατικής βαφής Αλουμινίου ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Π.Ε. δραστηριοποιείται στην βαφή προφίλ και εξαρτημάτων στο εργοστάσιο της.

Προκειμένου το τμήμα ηλεκτροστατικής βαφής να επιτυγχάνει τους παραγωγικούς του στόχους έχει εγκατεστημένη μονάδα οριζόντια ηλεκτροστατικής βαφής όπου σε 9 λουτρά – μπάνια χημικής επιφανειακής προκατεργασίας, η εργασία θα εξελίσσεται σε μία δωρη βάρδια, ενώ η παραγωγή του εργοστασίου θα είναι περίπου δύο την ημέρα βαμμένων προφίλ Αλουμινίου και εξαρτημάτων Αλουμινίου.

Περιγράφοντας παρακάτω την αντιρρυπαντική επεξεργασία των υγρών αποβλήτων για να σταλθούν μετά στις ενδιάμεσες συσκευές και μηχανήματα όπου η μονάδα αντιρρύπανσης επιτυγχάνει τον καθαρισμό των νερών του εργοστασίου, στόχων αυτών είναι να γίνεται κατά τις εγκεκριμένες αποφάσεις των περιβαλλοντικών όρων του εργοστασίου και των αδειών διάθεσης προς τον κεντρικό βιολογικό σταθμό της ΒΙ.ΠΕ Ηρακλείου.

Προϋπόθεση της παραπάνω αντιρρυπαντικής διαδικασίας είναι άριστη λειτουργία της υπο εγκατάσταση νέας τεχνολογίας μονάδος αποβλήτων , ενώ τα δε καθαρά νερά να πληρούν άριστα υψηλά χαρακτηριστικά για τον κεντρικό βιολογικό καθαρισμό στη ΒΙ.ΠΕ.

Τα αραιά απόβλητα υγρά ξεπλύματα προέρχονται από τα 9 μπάνια- λουτήρες και ανανεώνονται (όπου Λ νοείται το Λουτρό) :

- ➔ **Λ1 αλκαλική απολίπανση [ανανέωση σε 12 μήνες] (Μετάγγιση – καθαρισμός), ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΜΕ ΥΔΡΟΞΕΙΔΙΟ ΤΟΥ ΝΑΤΡΙΟΥ**
- ➔ **Λ2 ξέπλυμα [ανανέωση σε 8 εβδομάδες] (Υπερχείλιση) 1/2 m³/h, ΠΛΕΝΟΝΤΑΙ**
- ➔ **Λ3 ξέπλυμα από μετάγγιση του Μ2 [8 εβδομάδες], ΕΚΛΥΣΗ ΜΕ ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ**
- ➔ **Λ4 ενεργοποίηση [ανανέωση σε 6 μήνες], (Μετάγγιση – καθαρισμός), ΑΠΟΞΕΙΔΩΤΙΚΟ ΔΙΑΛΥΜΑ ΓΙΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΑΙ₂Ο₃**
- ➔ **Λ5 ξέπλυμα [ανανέωση σε 8 εβδομάδες] (Υπερχείλιση) 1/2 m³/h, ΠΛΕΝΟΝΤΑΙ**
- ➔ **Λ6 ξέπλυμα [ανανέωση σε 8 εβδομάδες], ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΛΥΣΗ ΜΕ ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ**
- ➔ **Λ7 χρωμάτωση [ανανέωση σε 36 μήνες], (Μετάγγιση – καθαρισμός), ΧΡΩΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ**
- ➔ **Λ8 ξέπλυμα [ανανέωση σε 8 εβδομάδες] (Υπερχείλιση) 1 m³/h, ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΛΥΣΙΜΑΤΟΣ ΜΕ ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ**
- ➔ **Λ9 ξέπλυμα απιονισμένου νερού [ανανέωση σε 8 εβδομάδες]**

Τα μπάνια της χημικής προεπεξεργασίας έχουν περίπου όγκο 7m³ κατά την οριζόντια ηλεκτροστατική βαφή ώστε να δέχεται περίπου 200-250 τετρ. μέτρα /ώρα (σε χρόνο λειτουργίας οκτάωρου βάρδιας). Τα παραγόμενα βαμμένα προφίλ Αλουμινίου είναι συνολικά 2 τόνοι / ημέρα. Η βιοτεχνία χρησιμοποιεί στην επεξεργασία του μπάνιου της ενεργοποίησης υδατικό διάλυμα Φωσφορικού οξέως H₃PO₄, στη Χρωμάτωση διαλύματα διχρωμικών αλάτων K₂ Cr₂ O₇ και για την απολίπανση χρησιμοποιεί φολίδες στερεού NaOH (διάλυση 5%).

Σε κάθε περίπτωση, εξαιτίας της συνεχούς υπερχείλιση με νερά υψηλής ποιότητας του συστήματος, η αναγκαιότητα της συχνής απόρριψης των μπάνιων –λουτρών ξεπλυμάτων απομακρύνεται. Επίσης λόγω της παραμένουσας μεγάλης καθαρότητας των ίδιων νερών ξεπλυμάτων τα οποία προηγούνται των δραστικών χημικών λουτρών, ο κίνδυνος για γρήγορη

καταστροφή ελαττώνεται με αποτέλεσμα να παρατείνεται το όριο ζωής των χημικών διαλυμάτων με αποτέλεσμα σημαντική οικονομία, αλλά ελαχιστοποιούνται και οι όγκοι των αποβλήτων σημαντικά.

Η παραγωγική διαδικασία που ακολουθείται στην επιχείρηση μέχρι σήμερα είναι η Ηλεκτροστατική Βαφή κατά την οποία πραγματοποιούνται τρία στάδια:

1. Καθαρισμός και προετοιμασία της επιφάνειας των προφίλ για την βαφή
2. Ηλεκτροστατική Βαφή των προφίλ με πολυεστερική πούδρα και τέλος
3. Ο πολυμερισμός με σύντομη θερμική επεξεργασία των προφίλ που έχουν επικαλυφθεί με πολυεστερική πούδρα.

Αφού περάσουν τα προφίλ από τις παραπάνω διαδικασίες των λουτρών, οδηγούνται στον χώρο του οριζόντιου στεγνωτηρίου για το στέγνωμα από τα πλυσίματα με θερμό αέρα. Μετά το στέγνωμα είναι έτοιμα να επικαλυφθούν με την πολυεστερική πούδρα. Η ηλεκτροστατική επικάλυψη γίνεται μέσα σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο, όπου και σε μία εναέρια θέση μεταφέρονται στον στατικό φούρνο όπου και παραμένουν 20 λεπτά στους 180-200°C. Τέλος τα προφίλ αφού εξέρχονται από τον φούρνο συσκευάζονται και είναι έτοιμα προς διάθεση.

Πρακτικά κατά την συγκεκριμένη παραγωγή δεν υπάρχουν αέρια όποτε ούτε και πρόβλημα αέριας ρύπανσης (οι καυστήρες λειτουργούν με ρεύμα).

Όσον αναφορά τις εκπομπές στερεών σωματιδίων η πούδρα που προσκολλάται ηλεκτροστατικά στα προφίλ κατά την διάρκεια της βαφής ανακυκλώνεται και επαναχρησιμοποιείται. Οι μικρές ποσότητες της πούδρας που δεν είναι δυνατόν να επαναχρησιμοποιηθεί συγκεντρώνεται στα φίλτρα καθαρισμού της καμπίνας, στερεοποιείται με θέρμανση στους 200° C και φυλάσσεται σε κάδους ως στερεό υπόλοιπο εντός του εργοστασίου.

Το παραγόμενο υγρά απόβλητα όπου και αποτελούν την κυριότερη αιτία –πηγή προέρχεται από τα σημεία που ακολουθούν:

- Από τις μικρές ανανεώσεις του μπάνιου απολίπανσης, ενεργοποίησης και χρωμάτωσης.
- Από το σύστημα των μπάνιων ξεπλυμάτων μετά την απολίπανση των προφίλ.
- Από το ξέπλυμα και της αναγεννήσεις των ρητινών της μονάδας απιονισμού.

Που θα εγκατασταθούν;

Η υπάρχουσα επεξεργασία των αποβλήτων στην εγκατάσταση πραγματοποιείται σε τσιμεντένιες δεξαμενές σχηματισμού της λάσπης των υδροξειδίων των μετάλλων και εν συνεχεία οδηγούνται στον βιολογικό της ΒΙ.ΠΕ.

Με την παρούσα πρόταση η επιχείρηση θα εφαρμόσει ένα πλήρες σύστημα διαχείρισης των υγρών αποβλήτων της αποτελούμενο από:

1. μονάδα προκατεργασίας (τετραπλή δεξαμενή)
2. Δεξαμενή καθίζησης
3. Δοχείο πάχυνσης λάσπης
4. Φιλτροπρέσα συμπύκνωσης λάσπης υδροξειδίων μετάλλων
5. Συγκρότημα φίλτρασης ανακύκλωσης και απιονισμού
6. Τελική φίλτραση καθαρών επεξεργασμένων νερών.

Την εγκατάσταση και την λειτουργία του συνόλου των συσκευών και των μηχανημάτων τα οποία αποτελούν την μονάδα αντιρρύπανσης και την τεχνολογία περιβάλλοντος η επιχείρηση αφού προσμετρήσει θα συστηματοποιήσει και θα εντάξει σε έναν γενικότερο περιβαλλοντικό σχεδιασμό και ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης όπου και θα αναπτυχθεί παρακάτω.

4. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ (1-2 ΣΕΛ.)

Με την εφαρμογή του περιβαλλοντικού σχεδίου η επιχείρηση στοχεύει στην κάλυψη όλων των νομοθετικών, ρυθμιστικών απαιτήσεων που διέπουν την λειτουργία της, στον προσδιορισμό όλων των περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων με σημαντική περιβαλλοντική επίπτωση, με ποιοτική και ποσοτική εκτίμηση και με κατηγοριοποίηση τους σύμφωνα με το βαθμό σημαντικότητάς τους καθώς και στον καθορισμό στόχων βελτίωσης.

Η σκοπιμότητα της εφαρμογής του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS αφορά τον προγραμματισμό των δράσεων της εταιρίας για την προστασία των φυσικών πόρων. Επίσης σκοπός της εφαρμογής του Συστήματος είναι η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και για το λόγο αυτό θέτει σκοπούς και στόχους σε σχέση με το περιβάλλον. Η μείωση των Κινδύνων για τα ατυχήματα και η αξιολόγηση των νέων τεχνολογιών με μεγάλο βαθμό φιλικότητας προς το περιβάλλον είναι ακόμα σοβαροί λόγοι για την σκοπιμότητα εφαρμογής Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS.

Με την εγκατάσταση μονάδας φυσικοχημικής επεξεργασίας και απιονιστή, στοχεύει στην κάλυψη των αναγκών της για την πλήρη διαχείριση των υγρών αποβλήτων της σύμφωνα με τη κείμενη νομοθεσία κατά τον πλέον μοντέρνο και αποτελεσματικό τρόπο.

Η επιχείρηση **ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Π.Ε.**, μετά την απόφαση της να εισάγει στην προεπεξεργασία ηλεκτροστατικής βαφής των μπάνιων-λουτρών της, ως απαραίτητη διαδικασία την λειτουργία απιονιστού προκειμένου να εξευγενίζει και να συντηρεί σε υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά τα νερά ξεπλύματα του τελικού λουτρού Λ9 με περιεχόμενο απιονισμένου νερού, όπως και των δύο τελευταίων μπάνιων μετά το λουτρό της χρωμάτωσης, πρόκειται να εγκαταστήσει μία συστοιχία προαπαιτούμενων συσκευών, Δοχείου τροφοδοσίας, Ενεργού άνθρακα συγκράτησης οργανικού φορτίου, πριν τις στήλες ρητινών Κατιόντων και Ανιόντων της συστοιχίας του απιονιστή.

Την παραπάνω διάταξη του απιονιστή θα ενισχύσει και θα συμπληρώσει με δοχεία συλλογής και αντλίες αποστολής των αναγεννημάτων του απιονιστού προς τη μονάδα επεξεργασίας αντιρρύπανσης των υγρών αποβλήτων, με ανεξάρτητο δοχείο της τροφοδοσίας νερών της αναγέννησης και αντίστροφης πλύσης back – wash των φίλτρων και των στηλών, με δοχείο συλλογής και κατάλληλη αντλία αποστολής του απιονισμένου νερού προκειμένου να επιτευχθεί ανακύκλωση στην επιδιωκόμενη απαραίτητη υπερχειλίση των νερών στα δύο τελευταία μπάνια ξεπλύματος μετά το μπάνιο της χρωμάτωσης και πριν το στέγνωμα των προφίλ αλουμινίου.

Η εγκατάσταση του απιονιστή είναι αναγκαίο εφόσον επιβάλλετε από την απόφαση εισαγωγής από την επιχείρηση του συστήματος ποιότητας της ηλεκτροστατικής βαφής για τα προφίλ του αλουμινίου (QUOLICOAT).

Η εφαρμοζόμενη τεχνολογία ακολουθεί τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές για τον αντίστοιχο βιομηχανικό κλάδο της ηλεκτροστατικής βαφής προφίλ αλουμινίου **BEST AVAILABLE TECHNIQUE (BAT)**.

Συγκεκριμένα αναφέρεται:

- Στις παραγωγές αποβλήτων όγκου $> 30 \text{ m}^3$ ώστε η επιχείρηση να εφαρμόσει σαν εφαρμόσει τους ελάχιστους όγκους των αποβλήτων.
- Στα μάνια της προκατεργασίας Ηλεκτροστατικής Βαφής για την απολίπανση να επιτυγχάνεται η αφαίρεση των λιπών εκ της επιφάνειας των προφίλ αλουμινίου.
- Στη διαδικασία παθητικοποίησης να ακολουθείται συνεχής ανακυκλοφορία του τελευταίου μάνιου Ν^ο 7 ώστε τα ξεπλύματα νερά να οδηγούνται στην μονάδα επεξεργασίας αποβλήτων και να εφοδιάζει με σύστημα υπερχειλίσεως τα επόμενα μάνια.
- Τα εξερχόμενα νερά της καθίζησης να ακολουθούν την διαδικασία τελικής φιλτρανσης και ανακύκλωσης μέσω αντίστροφης όσμωσης.
- Η μονάδα της φυσικοχημικής επεξεργασίας έχει ελάχιστη ισχύ και λειτουργεί αυτόματα ενώ η λειτουργία των μηχανημάτων να γίνεται κατά το ελάχιστο και μόνο όταν με αισθητήρια αντιλαμβάνονται την ροή.
- Η εταιρία όπως έχει ήδη στο σχεδιασμό της θα εφαρμόζει την συνεχή ανακυκλοφορία των νερών του τελευταίου μάνιου μέσω απιονιστού, προκειμένου να μην υπάρχουν σχηματισμοί αλουμινικού Νατρίου στις ρητίνες για τα μάνια που είναι προηγούμενα του μάνιου χρωμάτωσης.
- Τέλος η χρήση τον όσο δυνατόν ελάχιστον συγκεντρώσεων στοιχείων και ενώσεων στα δραστικά μάνια η ελαχιστοποίηση των drag out (αυτά που περισσεύουν) θα εφαρμόζονται απόλυτα.
- Η χρήση των πλακούντων κέικ λάσπης υπεροξειδίου στην βιομηχανία οικοδομικών υλικών και τσιμέντων είναι παγκόσμια προοπτική την οποία και είναι για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της Ευρωπαϊκής κοινότητας.
- Να σημειωθεί ότι η παραγωγική διαδικασία δεν δίνει αέριες εκπομπές η στερεά απόβλητα η δε απόρριψη από την μονάδα αντιρρύπανσης των υγρών αποβλήτων μετά την επεξεργασία να βρίσκονται εντός των επιτρεπτών ορίων των μετρούμενων συγκεντρώσεων. Τα δε στερεά (λάσπη από φιλτοπρέσα) μετά από ξήρανση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δομικό υλικό.

Ωστόσο η εφαρμογή της τεχνολογίας της αντιρρύπανσης η οποία προτείνεται είναι εκ των προηγμένων οίκων του κλάδου της Ε.Ε. και η μετεξέλιξη της συσκευής British Environmental treatment μετά την παρέμβαση και την βελτίωση των Ελληνικών Τεχνικών Εταιριών περιβάλλοντος. Η ενίσχυση της τεχνογνωσίας από την εφαρμογή των τεχνολογιών των Γερμανικών εταιριών Gutlin Geoma η διεύρυνση και ενίσχυση του εξοπλισμού με τις τεχνολογίες OSMO, EMEC, ETATRON αλλά και των τεχνολογιών των αεροδιαφραγματικών αντλιών Wilden φέρνει στο σύνολο της συσκευής φυσικοχημικής επεξεργασίας στην πρωτοπορία της τεχνολογίας αντιρρύπανσης και ανακύκλωσης ώστε το αποτέλεσμα να μην αμφισβητείται και να αποτελεί παγκόσμιο προϊόν

Η προτεινόμενη τεχνολογία έχει καινοτομική και αποτελεσματική απόδοση ως αποτέλεσμα της συνδυαστικής όλων των επιμέρους τμημάτων οι οποίες έχουν την προέλευσή τους από τους καλύτερους και εμπειρότερους οίκους της στο εξωτερικό.

Την παραπάνω τεχνολογία η επιχείρηση θα εφαρμόσει και πιθανότατα θα βελτιώσει μετά από παρατήρηση και την παρουσία των κατασκευαστών την απόδοσή της.

5. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ (1 ΣΕΛ.)

Η εφαρμογή του Σ.Π.Δ. για την εταιρία ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε. καθώς και ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός που αφορά το περιβάλλον τόσο μέσω της μονάδας φυσικοχημικής επεξεργασίας υγρών αποβλήτων όσο και μέσω του απριόνιστη θα επιφέρει σοβαρά περιβαλλοντικά οφέλη που αφορούν κυρίως την μείωση υγρών αποβλήτων, την σωστότερη διαχείριση της λάσπης καθώς και των ποιοτικών χαρακτηριστικών των καθαρών νερών εξόδου από την μονάδα.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Η προτεινόμενη νέα τεχνολογία ανακυκλώνει απ' ευθείας σε κλειστό κύκλωμα τα νερά υπερχειλίσματα του μπάνιου (Λ8) και του τελευταίου ξεπλύματος απιονισμένου νερού Λ9, έτσι ώστε να μειώνει τον όγκο των νερών αποβλήτων υπό περιβαλλοντική διαχείριση και επεξεργασία στην μονάδα φυσικοχημικής προκατεργασίας και να επιτυγχάνει σε σύγκριση με την εφαρμογή της διαδικασίας απιονισμού:

1. Υψηλή ποιότητα στα νερά των μπάνιων και μετά το μπάνιο της χρωμάτωσης μέσω των συνεχών και άμεσων ανακυκλώσεων με απιονιστή
2. Απομακρύνει το κίνδυνο σχηματισμού Αλουμινιακού Νατρίου και του μπλοκαρίσματος των ρητινών
3. Μειώνεται ο κίνδυνος περιβαλλοντικού ατυχήματος λόγω σπανιότερης απαίτησης ρητινών και μικρότερου όγκου αποβλήτων με σημαντική οικονομία κατανάλωσης χημικών και ενέργειας κατά την αντιρρυπαντική διαδικασία και την διαχείριση των αποβλήτων
4. Εξ αιτίας της υπερχειλίσεως των μπάνιων ξεπλυμάτων οι όγκοι των νερών αποβλήτων μειώνονται σημαντικά
5. Το όριο των δραστικών πυκνών χημικών παρατείνεται λόγω του ότι δεν μολύνονται από τα ξεπλύματα
6. Η τιμεντένια δεξαμενή της εξουδετέρωσης 40 m³ μετατρέπεται σε δεξαμενή συλλογής καθαρών νερών πριν την τελική φίλτρανση και στη συνέχεια των φιλτραρισμένων νερών σε δεύτερη δεξαμενή των 20 m³ για την αποστολή των καθαρών νερών πλέω στο κεντρικό βιολογικό της ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου
7. Η σχηματισμένη λάσπη των υδροξειδίων των μετάλλων αφυγραίνεται και πλέον αντί να οδηγηθεί σε κλίνη για αποξήρανση (με απόφαση του Νομαρχιακού συμβουλίου αρθ. Πρωτ. 171/2,8,96) αποτελεί ενιαία μάζα που με το χρόνο ξηραίνεται με σχετικά μικρότερο όγκο της σχηματιζόμενης λάσπης εντός ειδικών δοχείων (drums) για προστασία από καιρικές συνθήκες ώσπου οι αρχές να αποφασίσουν την χρήση του δομικού πλέων υλικού το οποίο προκύπτει ως παραπροϊόν της αντιρρυπαντικής διαδικασίας.
8. Τέλος η προκύπτουσα υπό μορφή πλακούντων (κέικ) λάσπη των υδροξειδίων μετάλλων με την νέα μεθοδολογία της αφυδάτωσης είναι δυνατόν να αποτελεί προϊόν οδοποιίας ακόμα και ως κεραμικού υλικού εφ' όσον δεχθούν υψηλές θερμοκρασίας.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΡΥΠΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΣΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Ο παρακάτω πίνακας προσδιορίζει τους παρόντες ρυπαντές και τα χαρακτηριστικά τους καθώς και τα χαρακτηριστικά που έχουν τα νερά μετά την έξοδο τους από την περιγραφείσα διαδικασία διαχείρισης αντιρρύπανσης τα οποία αφού μετρήθηκαν βρίσκονται στις συγκεντρώσεις εκείνες σύμφωνα με τις απαιτήσεις για την διάθεσή τους.

ΡΥΠΑΝΤΕΣ		ΕΞΟΔΟΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΝΕΡΩΝ	
PH	4-4,5	PH	6-7
COD	150 mg/l	COD	< 90 mg/l
ΑΙΩΡΟΥΜΕΝΑ ΣΤΕΡΕΑ	1500 mg/l	ΑΙΩΡΟΥΜΕΝΑ ΣΤΕΡΕΑ	< 50 mg/l
ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ	1500 mg/l	ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ	< 0,2 mg/l
ΧΡΩΜΙΟ (Cr+6) Ως CrO ₃	-	ΧΡΩΜΙΟ (Cr+3)	< 1 mg/l
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (AL)	40 mg/l	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (AL)	< 1 mg/l
ΛΑΔΙΑ	3 mg/l	ΛΑΔΙΑ	< 1 mg/l
ΘΕΪΚΑ	18 mg/l	ΘΕΪΚΑ	< 100 mg/l
ΦΘΟΡΙΟ (F)	60 mg/l	ΦΘΟΡΙΟ (F)	< 2 mg/l
ΑΜΜΩΝΙΑΚΑ	120 mg/l	ΑΜΜΩΝΙΑΚΑ	< 10 mg/l

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε από τις αντιστοιχίες του παραπάνω πίνακα παρατηρούμε την σαφή μείωση που παρατηρείται προς τα χαρακτηριστικά των ρύπων.

Ποσοστιαία μείωση των Ρύπων

1) Η αντίστοιχη ποσοστιαία μείωση των ρύπων είναι:

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΡΥΠΩΝ	
COD	60 %
ΑΙΩΡΟΥΜΕΝΑ ΣΤΕΡΕΑ	96 %
ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ	80 %
ΧΡΩΜΙΟ (Cr+6)	96 %
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (AL)	98 %
ΛΑΔΙΑ	70 %
ΦΘΟΡΙΟ (F)	97 %
ΑΜΜΩΝΙΑΚΑ	93 %

2) Επιπλέον θεωρούμε ότι για τον υπό εγκατάσταση εξοπλισμό αξίας 100.000,00 € το συγκρατούμενο ρυπαντικό φορτίο αντιστοιχεί μόνο στα μέταλλα και άρα δια τον όγκο των αποβλήτων $2 \text{ m}^3/\text{d} * 300 \text{ ημέρες} = 600 \text{ m}^3/\text{d}$ τον χρόνο απόβλητα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ – ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Η εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης θα έχει σαν αποτέλεσμα την βελτίωση της θέσης της ΑΛΟΥΜΙΝΕΧ Α.Β.Ε.Τ.Ε τοποθετώντας την μεταξύ των πρωτοπόρων οργανισμών, με ένα πιστοποιημένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το EMAS.

Η εταιρία θα είναι σε θέση να απαιτήσει ουσιαστική οικονομική βοήθεια για την εφαρμογή των οικολογικών προσανατολισμού της. Η ίδια αντιμετώπιση θα υπάρξει και από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τόσο σε σχέση με τα ερευνητικά προγράμματα, όσο και με τις επενδυτικές πρακτικές.

Συμπερασματικά, τα ανταγωνιστικά αποτελέσματα από την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχειρίσεις (ΣΠΔ) είναι:

1. Αύξηση Ανταγωνιστικότητας

Αυτή θα πραγματοποιηθεί με την βελτίωση της εικόνας της εταιρίας καθώς και με απόκτηση νέων ομάδων καταναλωτών οι οποίοι θα διέπονται από περιβαλλοντική συνείδηση. Επίσης η εταιρία μπορεί να έχει ενεργό συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα. Ουσιαστικά δηλαδή η ενδυνάμωση της εικόνας της επιχείρησης για το περιβάλλον.

2. Μείωση Κόστους

Με την εφαρμογή του ΣΠΔ προκύπτει μείωση του κόστους λόγω της πραγματοποιούμενης ανακύκλωσης σε κατανάλωση χημικών, ενέργειας παρουσίας προσωπικού, κατανάλωσης νερού και κόστους διάθεσης αποβλήτων στα δυνάμενα σημεία. Η επιχείρηση διατρέχει πολύ λιγότερο κίνδυνο για επιβολή προστίμων από το κράτος αφού πληρούνται όλες οι κείμενες διατάξεις καθώς και θα απομακρύνεται ο περιβαλλοντικός κίνδυνος ατυχήματος.

3. Αποδοτικότητα Οργάνωσης

Σημαντικό όφελος θα προκύψει από τον συντονισμό όλων των διαχειριστικών προγραμμάτων και την συμμετοχή όλων των επιπέδων της οργάνωσης σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες υποδομές ποιότητας του ISO 9001 : 2000

4. Ελαχιστοποίηση Κινδύνων

Τέλος είναι πολύ σημαντική η μείωση των κινδύνων εφ' όσον μειώνεται ο όγκος των αποβλήτων όπου δίνεται μεγάλο αντίκτυπο στις Πωλήσεις και τα Έσοδα.

6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ (5 ΣΕΛ.)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ Διάρκεια 1 ΜΗΝΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ
Σκοπός της επισκόπησης είναι η εξέταση όλων των περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων της εταιρίας προκειμένου να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό του ΣΠΔ. Κατά τη φάση αυτή θα αναλυθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων. Θα καταστρωθεί λεπτομερές πρόγραμμα περιβαλλοντικών μετρήσεων που	1. Ανασκόπηση νομοθετικών περιβαλλοντικών απαιτήσεων και έκθεση αυτών. 2. Εκτίμηση Περιβαλλοντικών επιπτώσεων των νέων έργων - αναθεώρηση Περιβαλλοντικής ανασκόπησης 3. Αξιολόγηση περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων. Η μεθοδολογία για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα

αφορούν τα στερεά απόβλητα, τους αέριους ρυπαντές, τις οσμές, τον θόρυβο κ.α. Στόχος είναι να πραγματοποιηθούν όλες οι απαιτήσεις από νομοθετική πλευρά καθώς και να δοθούν στην Διοίκηση της εταιρίας κατάλογος σχετικά με τις νομοθεσίες και τους κανονισμούς που αφορούν το περιβάλλον σχετικά με της επιχειρήσεις από την Ε.Ε.

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ Διάρκεια 1 ΜΗΝΑΣ

Η διαδικασία περιλαμβάνει τις μεθοδολογίες για :

- Επιλογή απαιτούμενων βελτιώσεων (σκοπών και στόχων) σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις
- Ανάλυση σκοπιμότητας των επιλέξιμων μέσο- μακροπρόθεσμων στόχων
- Ανάπτυξη περιβαλλοντικών προγραμμάτων υλοποίησης στόχων, οικονομική- περιβαλλοντική αποτίμηση

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΠΔ EMAS Διάρκεια 6 ΜΗΝΕΣ

Στην φάση αυτή θα αναπτυχθεί το ΣΠΔ για τον χώρο Δραστηριοτήτων της εταιρίας. Υποδομή θα είναι τα αποτελέσματα των 2 προηγούμενων φάσεων.

ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ Διάρκεια 2 ΜΗΝΕΣ

πρέπει να είναι βασισμένη σε δομημένη μέθοδο ανάλυσης επικινδυνότητα.

4. *Ανάλυση των αποκλίσεων. (κατά πόσο απέχει η εταιρία από την συμμόρφωση EMAS (Gap Analysis))*
5. *Λεπτομερής προγραμματισμός και χρονοδιαγράμματα των ενεργειών σχετικά με την εξέλιξη του έργου.*

1. *Σχεδιασμός εγκαταστάσεων*
2. *προγραμματισμός προμήθειας εξοπλισμού*
3. *Προδιαγραφές αντιρρυπαντικών τεχνικών*
4. *Σχεδιασμός χρονοδιαγραμμάτων, αποτύπωση ορίων, οργάνωση*
5. *Ανάπτυξη ΣΠΔ (EMAS)*

1. *Εγχειρίδιο Συστήματος (περιέχει μια επαρκή περιγραφή του Συστήματος)*
2. *Εγχειρίδιο Διαδικασιών (αυτές βασίζονται στις απαιτήσεις του προτύπου και περιγράφουν τις ενέργειες του Ανώτατου Εγχειριδίου του Συστήματος*
3. *Οδηγίες Εργασίας*
4. *Έντυπα, αρχεία περιβάλλοντος*
5. *προγραμματισμός - Έντυπα περιεχομένων - Κατάλογος εκπαίδευσης Ανάλυση των απαιτήσεων και των διαδικασιών ΣΠΔ.*
6. *Έλεγχος εγχειριδίων για συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του EMAS στην πράξη και τα πρότυπα.*
7. *Εκπαίδευση των στελεχών της εταιρίας στα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή (έντυπα εκπαίδευσης, πιστοποιητικά πτυχία εκπαιδευόμενων)*

<p style="text-align: center;">ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Διάρκεια 1 ΜΗΝΑΣ</p> <p>Η Περιβαλλοντική Δήλωση θα εστιαστεί στα αποτελέσματα που πέτυχε η εταιρία έναντι των περιβαλλοντικών στόχων της και τις ενέργειες για συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών στόχων της, λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων μερών.</p> <p style="text-align: center;">ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ Διάρκεια 1 ΜΗΝΑΣ</p> <p style="text-align: center;">Καταγραφή τεχνικών Στοιχείων</p>	<p>8. Πραγματοποίηση Ελέγχου 9. Πορίσματα ελέγχου 10. Υποστήριξη της εταιρίας για την κατάρτιση και εφαρμογή του κατάλληλου σχεδίου διορθωτικών δράσεων.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ανακοίνωση Περιβαλλοντικής Δήλωσης</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Απόδειξη Αριθμός Μητρώου</i></p>
---	--

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΩΝ – ΔΑΠΑΝΕΣ

Η εκτιμήσεις των απαιτούμενων ανθρωποωρών συμβούλων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	Χρονική Διάρκεια (Μήνες)	Εργατο-Ώρες
Περιβαλλοντική Επισκόπηση	1	60 ώρες
Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός	1	90 ώρες
Ανάπτυξη Και Εφαρμογή ΣΠΔ	6	450 ώρες
Διενέργεια Περιβαλλοντικού Ελέγχου	2	120 ώρες
Σύνταξη Περιβαλλοντικής Δήλωσης	1	60 ώρες
Καταχώρηση Της Εταιρίας Στο Μητρώο EMAS	1	30 ώρες
Σύνολο	12	810 ώρες

(ΕΝΤΥΠΟ Ε2)

Δ. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ - ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ (ΜΗΝΑΣ/ΕΤΟΣ)		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ		ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΑΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
			ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	EMAS	ECO LABEL	
1	Παραγγελία εξοπλισμού	Παραγγελία όλου του Ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού για την εγκατάσταση	01/08/03	31/10/03	X		Δελτία παραγγελιών
2	Εγκατάσταση Απιονιστή και φίλτρων στον Απιονιστή	Προμήθεια και εγκατάσταση Απιονιστή Φίλτρο άμμου και φίλτρων στερεών 20 μ. και 5 μ. πριν την είσοδο στον απιονιστή	01/11/03	31/01/04	X		Εξοπλισμός μονάδος Απιονισμού Φίλτρου άμμου και Φίλτρων στερεών 20 μ. & 5 μ. με υδραυλικά εξαρτήματα και υδραυλική εγκατάσταση & λειτουργία
3	Εγκαταστάσεις Φιλτροπρέσσας	Προμήθεια και εγκατάσταση Φιλτροπρέσσας για την πλήρη αφυδάτωση της λάσπης	01/11/03	31/01/04	X		Εξοπλισμός μονάδος Φιλτροπρέσσας με υδραυλικά εξαρτήματα και υδραυλική εγκατάσταση & λειτουργία
4	Εγκατάσταση υπερχειλιστών στα μπάνια και νέας μονάδος δεξαμενής φυσικοχημικής επεξεργασίας	Προσθήκη υπερχειλιστών στα μπάνια και νέας μονάδας στην φυσικοχημική επεξεργασία μετά των απαραίτητων	01/11/03	31/01/04	X		Εγκατάσταση και λειτουργία υπερχειλιστών στα μπάνια, εγκατάσταση και λειτουργία τετραπλής δεξαμενής φυσικοχημικής επεξεργασίας και τοποθέτηση άξονα αναδευτήρα αισθητηρίων οργάνων Redox & PH, δοχείων χημικών και δοσομετρικής αντλίας για τα χημικά με υδραυλικά

		αναδευτήρων, δοχείων, δοσομετρικών κλπ για την πιο αποτελεσματική επεξεργασία των υγρών αποβλήτων					και ηλεκτρολογικά εξαρτήματα καθώς και υδραυλική και ηλεκτρολογική εγκατάσταση & λειτουργία
5	Όργανα αναλύσεων χημείου	Προμήθεια οργάνων για τις αναλύσεις των χημικών παραμέτρων	01/11/03	31/01/04	X		Εξοπλισμός οργάνων χημείου
6		Ηλεκτρικός πίνακας & Ηλεκτρική εγκατάσταση μετά των ηλεκτρικών εξαρτημάτων	01/11/03	31/01/04	X		Εγκατάσταση και λειτουργία ηλεκτρικού πίνακα
7		Υδραυλική εγκατάσταση μετά των υδραυλικών εξαρτημάτων	01/11/03	31/01/04	X		Υδραυλική εγκατάσταση ολόκληρης της μονάδας
8	Ανάπτυξη Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	Σχεδιασμός – Ανάπτυξη τεκμηρίωσης ΣΠΔ	01/08/03	30/04/04	X		Σχεδιασμός – Ανάπτυξη τεκμηρίωσης ΣΠΔ
9	Εφαρμογή Συστήματος	Εφαρμογή του συστήματος	01/05/04	30/06/04	X		Εφαρμογή του Συστήματος
10	Πιστοποίηση Συστήματος	Πιστοποίηση Συστήματος κατά EMAS	01/07/04	01/08/04	X		Καταχώρηση στο EMAS

(ΕΝΤΥΠΟ Ε3)

Ε. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ (ποσά σε ευρώ, ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ)

Α/Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΒΑΣΕΙ ΠΙΝΑΚΑ 4 ΟΔΗΓΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ)	Σχετικοί Α/Α ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (από το Έντυπο Ε2)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	Π/Υ (ευρώ)
1	Γ1 ΦΑΣΗ 1	1	Παραγγελία εξοπλισμού	
2	Γ1 ΦΑΣΗ 2	2	Παραλαβή και εγκατάσταση μονάδος Απιονισμού Φίλτρου άμμου και Φίλτρων ενεργού άνθρακα & φίλτρων στερεών 20 μ. & 5 μ. κτλ για τοποθέτηση πριν τον απιονιστή	24.561
3	Γ1 ΦΑΣΗ 2	3	Παραλαβή και εγκατάσταση Φιλτροπρέσσας για την πλήρη αφυδάτωση της λάσπης	11.500
4	Γ1 ΦΑΣΗ 2	4	Παραλαβή και εγκατάσταση νέας μονάδας - δεξαμενή από ανοξείδωτο χάλυβα, τοποθέτηση ανοξείδωτου άξονα αναδευτήρα και αισθητηρίων για ΡΗ, τοποθέτηση δοχείων χημικών με αναδευτήρες και δοσομετρικών αντλιών	32.909
5	Γ1 ΦΑΣΗ 2	5	Παραλαβή εργαστηριακών οργάνων	2.840
6	Γ1 ΦΑΣΗ 2	6	Ηλεκτρικός πίνακας και πλήρης Ηλεκτρική εγκατάσταση με τα απαραίτητα ηλεκτρικά εξαρτήματα για όλες τις αναφερόμενες 1,2,3,4 πιο πάνω ενέργειες	18.390
7	Γ1 ΦΑΣΗ 2	7	Πλήρης υδραυλική εγκατάσταση με τα απαραίτητα υδραυλικά εξαρτήματα για όλες τις αναφερόμενες 2,3,4 πιο πάνω ενέργειες	9.800
8	Α1 ΦΑΣΗ 3 & 4	8	Δαπάνες παροχής υπηρεσιών για τον Σχεδιασμό, την Ανάπτυξη και την τεκμηρίωση του Σ.Π.Δ κατά EMAS	15.000
9	Α1 ΦΑΣΗ 5 & 6 & 7	9	Δαπάνες παροχής υπηρεσιών για την εφαρμογή του Σ.Π.Δ κατά EMAS	5.000
10	Β1 ΦΑΣΗ 8	10	Πιστοποίηση του Συστήματος	3.000
ΣΥΝΟΛΟ :				123.000

(ΕΝΤΥΠΟ Ε4)

ΣΤ. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ Η/Μ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

A/A	Α/Α Πίνακα Εντύπου Ε2 όπου αναφέρεται ως παραδοτέο	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ (Είδος, Τύπος, Βασικά τεχνικά χαρ/κά, Ισχύς, Κατασκευαστής, Χώρα κατασκευής, Υποψήφιος Προμηθευτής)*	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τεμάχια)	ΑΞΙΑ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ (ευρώ)	ΜΕΡΙΚΗ ΑΞΙΑ ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ (ευρώ)	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΓΙΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΞΙΑ ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ (ευρώ)
			I	II	III = I x II	
1.	2	Μονάδα απιονισμού παροχής 3,3 m ³ /h Ελληνικής κατασκευής Προμηθευτής "OSMO" Φίλτρο άμμου Τύπος SF 80 παροχή 4 m ³ /h, φίλτρο ενεργού άνθρακα τύπος ACF 80 παροχή 3 m ³ /h και φίλτρο στερεών 20 μ. και φίλτρο στερεών 5μ. Ελληνικής κατασκευής Προμηθευτής "OSMO"	1	24.561	24.561	24.561
2.	3	Φιλτροπρέσα της εταιρίας Wilkeman τύπος MIP 45 20/20P, Ιταλικής κατασκευής Προμηθευτής MARINCO	1	11.500	11.500	11.500
3.	4	Υπερχειλιστές για τα μπάνια Ελληνικής κατασκευής Διαμέρισμα Ελληνικής κατασκευής από ανοξείδωτο χάλυβα με κατακόρυφο ανοξείδωτο άξονα αναδευτήρα και μοτέρ 0,5 HP, με αισθητήρια οργάνων REDOX και PH με δοχείο χημικών, εφοδιασμένο με ανοξείδωτο αναδευτήρα μοτέρ 0,37HP και δοσομετρική αντλία χημικών ETATRON παροχής 10 l/s Προμηθευτής ΣΥΡΜΕΤ	1	32.909	32.909	32.909
4.	5	Όργανα χημείου Φασματοφωτόμετρο τύπος Smart του οίκου La Motte USA Αντιδραστήρια του οίκου La Motte USA, Μαγνητικός	1	2.840	2.840	2.840

* Ο προτεινόμενος εξοπλισμός είναι νέος, σύγχρονος και θα τεκμηριώνεται με αντίστοιχες προσφορές – προτιμολόγια προμηθευτών, όπου θα περιγράφονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά και η αξία του.

		αναδευτήρας τύπος SHT, Εργαστηριακός Ζυγός οίκου KERN μοντέλο TBM200-1				
5.	6	Ηλεκτρικός πίνακας τύπος Electrical box IP Ελληνικής κατασκευής και ηλεκτρολογική εγκατάσταση μετά των υλικών Κατασκευαστής ALTECO, χώρα Ελλάδα, Προμηθευτής " ALTECO "	1	18.390	18.390	18.390
6.	7	Υδραυλική εγκατάσταση και σωληνώσεις Τύπος PVC PIPING & FITTINGS 10 Atm Κατασκευή : Πετσετάκης Χώρα Ελλάδα, Προμηθευτής : Ν. Λαμπρόπουλος.	1	9.800	9.800	9.800
					ΣΥΝΟΛΟ	100.000

Ζ. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Η εταιρία αφού συμπληρώσει και περιγράψει την πρότασή του θα πρέπει να καταγράφει σε πίνακα όλα τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν το Έντυπο Υποβολής Πρότασης.

Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται σύμφωνα με τη σειρά και τις υποδείξεις (ενότητα 6 του Οδηγού Προγράμματος), επισυνάπτει δύο αντίγραφα της πρότασης ένα πρωτότυπο και ένα αντίγραφο. Παράδειγμα για την περιγραφή των δικαιολογητικών που θα επισυνάπτει η επιχείρηση είναι ο παρακάτω πίνακας.

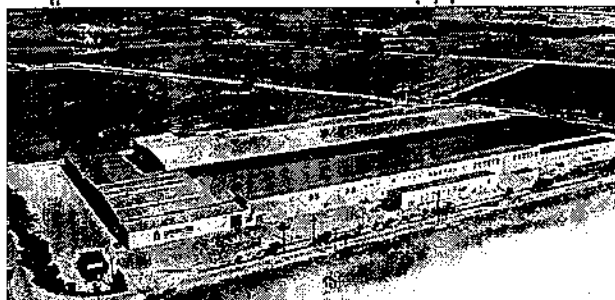
A/A	Περιγραφή Δικαιολογητικού	Σχετική Παράγραφος Οδηγού Προγράμματος

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ

Κάνοντας μια μικρή εισαγωγή για την εταιρία ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. όπου ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1989 στη ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς με σκοπό την παραγωγή και την εμπορία βαμβακερών νημάτων πενιέ. Από τον Δεκέμβριο του 1999 ανήκει πλήρως στον όμιλο Μπινουμάκη.

Οι εγκαταστάσεις της εταιρίας βρίσκονται στη Βιομηχανική Περιοχή Κιλκίς, σε ένα ιδιόκτητο οικοπέδο συνολικής έκτασης 40 στρεμμάτων.

Το συνολικό βιομηχανοστάσιο καταλαμβάνει περίπου 25.000 τ.μ. και οι βοηθητικοί και αποθηκευτικοί χώροι 10.000 τ.μ. Το εργοστάσιο λειτουργεί με σύγχρονα αυτοματοποιημένα συστήματα, με μηχανήματα νέας τεχνολογίας που ανταποκρίνονται πλήρως στις παραγωγικές απαιτήσεις του κλωστηρίου τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά

Η πολιτική ποιότητας της ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. εστιάζεται στα ακόλουθα:

- Ικανοποίηση των απαιτήσεων των πελατών της.
- Συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της με επίτευξη σημαντικών στόχων σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας, κατανάλωσης νερού, αποβλήτων (στερεών, υγρών, αερίων) ανακύκλωσης.
- Συνεχή βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων με έμπρακτο σεβασμό και ενδιαφέρον στον ανθρώπινο παράγοντα.
- Παραγωγή προϊόντων σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές, που ισχύουν για την παραγωγή βαμβακερών νημάτων πενιέ.

Περιβαλλοντική & Οικολογική πολιτική

Η διοίκηση της εταιρείας δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην προληπτική προστασία του περιβάλλοντος. Κύριος στόχος της επιχείρησης είναι η παραγωγή και προσφορά ποιοτικών προϊόντων που είναι συνυφασμένα με όσο το δυνατόν λιγότερες άμεσες και έμμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η διοίκηση θεωρεί καθήκον της, την τήρηση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτό αποδεικνύεται εμπράκτως και με την απόκτηση του οικολογικού σήματος (EcoLabel).

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα της εταιρίας είναι ένα τεκμηριωμένο σχέδιο πρόληψης προστασίας του περιβάλλοντος και καλύπτει όλο το φάσμα δραστηριοτήτων της.

ΕΛΟΤ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΕΛΟΤ ΕΝ ISO 9001:2000
ISO 9001:2000 - Αρ. 02.04.01/Κ24

Δεξιά και αριστερά βλέπουμε ποια είναι η μορφή του οικολογικού σήματος με τον αρμό μητρώου καθώς παραπάνω αναφέρονται οι λόγοι απονομής της.

Επιπλέον το 1998 η εταιρία πιστοποιήθηκε κατά το πρότυπο ISO9002.

Το 2003 πιστοποιήθηκε εκ νέου με βάση το σύγχρονο πρότυπο 9001:2000.

Η ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε. είναι η πρώτη Νηματοουργία στην Ελλάδα η οποία κατόρθωσε να αποκτήσει το οικολογικό ευρωπαϊκό σήμα **EcoLabel**.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ: EL/016/03

Απονέμονται σε εμπόρευμα ή υπηρεσίες που πληρούν τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις του συστήματος οικολογικής σήμανσης της ΕΕ.

Η ΚΛΩΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε., με στόχο την περαιτέρω βελτίωση των περιβαλλοντικών της επιδόσεων, πρόκειται να εφαρμόσει εντός του Α' εξαμήνου 2004 το πρότυπο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (EMAS).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Υιοθετώντας ένα τρόπο ζωής αρμονικό με το περιβάλλον, μέσα από καθημερινές, συνειδητοποιημένες πράξεις βοηθάμε το περιβάλλον αλλά και τους εαυτούς μας που μέσα σε αυτό ζούμε.

Ο τομέας των επιχειρήσεων είναι δεύτερος σε σημαντικότητα συντελεστή ρυπαντών μετά των μέσων μαζικής μεταφοράς. Οι πολιτείες της Ευρωπαϊκής ένωσης είναι σοβαρά ευαισθητοποιημένες στο θέμα. Παράδειγμα αυτού είναι τα μέτρα και οι κανονισμοί που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσαν. Ο κανονισμός για την εκούσια συμμετοχή των οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου **EMAS** όπως και για την εφαρμογή του Κοινοτικού Συστήματος απονομής Οικολογικού Σήματος αποτελούν την απτή απόδειξη αυτών.

Η Χώρα μας, στην πρόσκληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση είτε για την καταχώρηση στο EMAS, είτε για την ανάπτυξη μιας πολιτικής παραγωγής και κατανάλωσης οικοπροϊόντων μέσα από ένα σύστημα απονομής Οικολογικού Σήματος, ανταποκρίθηκε θετικά με μια σειρά από δράσεις.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης αναπτύσσει τέτοιου είδους δραστηριότητες για να μπορέσει να δώσει τα κίνητρα στις Ελληνικές εταιρίες να εφαρμόσουν τα μέτρα εκείνα όπου θα βοηθήσουν στην σωστή οργάνωση τους, βάζοντας θεμελιώδεις στόχους γι' αυτές, με απολαβή σίγουρων κερδών και μείωση κόστους και κινδύνου.

Η διαδικασία του ΣΠΔ βοηθά της επιχειρήσεις να δίνουν μία νέα αφορμή για αναδόμηση των στοιχείων τους, μία δυναμική προώθηση για ανταγωνιστικότητα προς την αγορά αλλά και καλύτερης – αποδοτικότερης πορείας. Γενικά μια σειρά από θετικά αποτελέσματα αποφέρει η υιοθέτηση του Περιβαλλοντικού Συστήματος Διαχείρισης. Κάποια από αυτά είναι:

- Η αποταμίευση πόρων και χαμηλότερο κόστος σύμφωνα με τις ανάγκες της οργάνωσης
- Μείωση των οικονομικών βαρών λόγω των αντιδραστικών διοικητικών στρατηγικών όπως η επανόρθωση, οι καθαρισμοί και η πληρωμή των ποινικών ρητρών για την παραβίαση της νομοθεσίας
- Οικονομικά οφέλη μέσω του καλύτερου ελέγχου των διαδικασιών
- Κίνητρο για να καινοτομήσει στις διαδικασίες παραγωγής ενώ οι περιβαλλοντικές επιδράσεις αυξάνονται παγκοσμίως
- Νέες επιχειρησιακές ευκαιρίες στις αγορές
- Προστιθέμενη αξιοπιστία και εμπιστοσύνη με τις δημόσιες αρχές, άλλες επιχειρήσεις και πελάτες / πολίτες
- Βελτιωμένες σχέσεις με την τοπική κοινότητα
- Βελτιωμένη ποιότητα των εργασιακών χώρων, βελτίωση του ηθικού των υπαλλήλων
- Πλεονέκτημα αγοράς και βελτιωμένη η εικόνα της επιχείρησης

Βασική όμως είναι και η πρωτοπόρος συμβολή, πέραν των Ιδιωτικών επιχειρήσεων, η εφαρμογή σχεδίου δράσεως σε Δημόσιους φορείς. Αυτό σηματοδοτεί το εφελτήριο

βήμα για την πιστοποίηση ποιότητας Δημόσιων Οργανισμών, κάτι το οποίο προσπαθούμε να αναπτύξουμε σε αυτή τη χώρα.

Πριν ολοκληρώσω αυτή τη μελέτη, κρίνω απαραίτητο να τονιστεί το πόσο σημαντικό είναι ότι το ενδιαφέρον για κάθε επιχείρηση που επιδιώκει να υλοποιήσει ένα κάλο και περιεκτικό σύστημα, θα πρέπει να στρέφεται προς τον έλεγχο του συστήματος εκείνου που πρόκειται να διαχειρίζεται τα σημαντικά ζητήματα της εταιρίας και όχι να ενδιαφέρεται απλά για ένα σύνολο γραφειοκρατικών εγγράφων.

Με ελπιδοφόρο μήνυμα για καλύτερα ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες, με επιχειρήσεις σωστά οργανωμένες και ώριμες στην ανάπτυξη στρατηγικών στόχων, το επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα ήλθε να δώσει στις επιχειρήσεις ένα εργαλείο για ανταγωνιστικό προβάδισμα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ EMAS

α) "**Περιβαλλοντική Πολιτική**": οι γενικοί στόχοι και οι αρχές της δράσης του οργανισμού σε θέματα περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης προς όλες τις κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον και της ανάληψης δέσμευσης για συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων· η περιβαλλοντική πολιτική προσφέρει το πλαίσιο για τη θέσπιση και την αναθεώρηση των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων,

β) "**Συνεχής Βελτίωση των Περιβαλλοντικών Επιδόσεων**": η διεργασία ετήσιας βελτίωσης των μετρήσιμων αποτελεσμάτων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, όσον αφορά τη διαχείριση εκ μέρους ενός οργανισμού των σημαντικών περιβαλλοντικών του πτυχών, με βάση την περιβαλλοντική του πολιτική και τους περιβαλλοντικούς του σκοπούς και στόχους· η βελτίωση των αποτελεσμάτων δεν χρειάζεται να γίνεται ταυτόχρονα σε όλους τους τομείς δράσης,

γ) "**περιβαλλοντική επίδοση**": τα αποτελέσματα της διαχείρισης εκ μέρους ενός οργανισμού των περιβαλλοντικών του πτυχών,

δ) "**Πρόληψη της Ρύπανσης**": η χρήση διεργασιών, μεθόδων, υλικών ή προϊόντων που αποφεύγουν, μειώνουν ή θέτουν υπό έλεγχο τη ρύπανση, όπως η ανακύκλωση, η επεξεργασία, οι αλλαγές διεργασιών, οι μηχανισμοί ελέγχου, η αποτελεσματική χρήση των πόρων και η υποκατάσταση των υλικών,

ε) "**Περιβαλλοντική Επισκόπηση**": η αρχική εμπεριστατωμένη ανάλυση των περιβαλλοντικών θεμάτων, συνεπειών και επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες ενός οργανισμού. Μεγαλύτερη ανάλυση γίνεται παρακάτω.

στ) "**Περιβαλλοντική Πτυχή**": ένα στοιχείο των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών ενός οργανισμού, το οποίο μπορεί να αλληλεπιδράσει με το περιβάλλον. Σημαντική περιβαλλοντική πτυχή είναι μια περιβαλλοντική πτυχή η οποία έχει ή μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές συνέπειες,

ζ) "**Περιβαλλοντική Συνέπεια**": οποιαδήποτε αλλαγή στο περιβάλλον είτε αρνητική είτε θετική, η οποία οφείλεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στις δραστηριότητες, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες ενός οργανισμού,

η) "**Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα**": η περιγραφή των μέτρων (αρμοδιότητες και μέσα) τα οποία έχουν ληφθεί ή μελετώνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων, και ο καθορισμός προθεσμιών για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων,

θ) "**Περιβαλλοντικός Σκοπός**": ο γενικός περιβαλλοντικός σκοπός, τον οποίο επιδιώκει ο οργανισμός και ο οποίος απορρέει από την περιβαλλοντική πολιτική και, όπου είναι εφικτό, ποσοτικοποιείται,

ι) "**Περιβαλλοντικός Στόχος**": μια λεπτομερής απαίτηση επίδοσης,

ποσοτικοποιημένη όπου είναι εφικτό, η οποία εφαρμόζεται στον οργανισμό ή τμήματα αυτού, προκύπτει από τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και πρέπει να καθοριστεί και να τηρηθεί προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί αυτοί,

ια) **"Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης"**: το τμήμα του συνολικού συστήματος διαχείρισης, το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική διάρθρωση, το σχεδιασμό, τις ευθύνες, τις πρακτικές, τις διαδικασίες, τις διεργασίες και τους πόρους για τη χάραξη, την εφαρμογή, την επιτυχία, την αναθεώρηση και τη διατήρηση και την αναθεώρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής,

ιβ) **"Περιβαλλοντικός Έλεγχος"**: ένα μέσο διαχείρισης που περιλαμβάνει συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδική και αντικειμενική αξιολόγηση των επιδόσεων του οργανισμού, του συστήματος διαχείρισης και των διεργασιών για την προστασία του περιβάλλοντος, και το οποίο αποσκοπεί:

i) στη διευκόλυνση του διαχειριστικού ελέγχου των πρακτικών οι οποίες ενδέχεται να έχουν συνέπειες στο περιβάλλον, ii) στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική πολιτική συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων του οργανισμού,

ιγ) **"Κύκλος Ελέγχου"**: η χρονική περίοδος κατά την οποία ελέγχονται όλες οι δραστηριότητες ενός οργανισμού,

ιδ) **"Ελεγκτής"**: άτομο ή ομάδα που ανήκει ή όχι στο προσωπικό ενός οργανισμού και ενεργεί για λογαριασμό των ανώτατων διοικητικών στελεχών του οργανισμού, και το οποίο διαθέτει, ατομικά ή συλλογικά και είναι αρκούντως ανεξάρτητος από τις δραστηριότητες που ελέγχει ώστε να μπορεί να κρίνει με αντικειμενικότητα,

ιε) **"Περιβαλλοντική Δήλωση"**: Η περιβαλλοντική δήλωση αποσκοπεί στην παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών στο κοινό και σε άλλους ενδιαφερόμενους σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επιδόσεις του οργανισμού.

ιστ) **"Ενδιαφερόμενος"**: άτομο ή ομάδα, συμπεριλαμβανομένων των αρχών, το οποίο αφορά ή θίγει η περιβαλλοντική επίδοση του οργανισμού,

ιζ) **"Επαληθευτής Περιβάλλοντος"**: πρόσωπο ή οργανισμός ανεξάρτητο του υπό επαλήθευση οργανισμού, το οποίο έχει διαπιστευτεί σύμφωνα με τους όρους και τις διαδικασίες που επιβάλλονται.

ιβ) **"Σύστημα Διαπίστευσης"**: σύστημα για τη διαπίστευση και την εποπτεία των επαληθευτών περιβάλλοντος, το οποίο τελεί υπό τη διαχείριση αμερόληπτου ιδρύματος ή οργανισμού που έχει ορισθεί ή συσταθεί από το κράτος μέλος (φορέας διαπίστευσης), διαθέτει επαρκείς πόρους και αρμοδιότητες και εφαρμόζει κατάλληλες διαδικασίες για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζει ο παρών κανονισμός για το εν λόγω σύστημα,

κ) **"Οργανισμός"**: εταιρεία, ένωση, εκμετάλλευση, επιχείρηση, αρχή ή ίδρυμα, ή τμήματα ή συνδυασμοί αυτών, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με ίδια λειτουργία και διοίκηση. Η οργανωτική ενότητα καταχωρίζεται στο EMAS κατόπιν εγκρίσεως του επαληθευτή περιβάλλοντος και, όταν απαιτείται, των αρμοδίων φορέων, λαμβανομένων υπόψη των κατευθυντήριων

γραμμών της Επιτροπής, ενώ δεν πρέπει να υπερβαίνει τα σύνορα ενός κράτους μέλους. Η μικρότερη οργανωτική ενότητα που εξετάζεται είναι ο χώρος δραστηριοτήτων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που καθορίζει η Επιτροπή, η οργανωτική ενότητα προς καταχώρηση στο EMAS μπορεί να είναι και μικρότερη από έναν χώρο δραστηριοτήτων, όπως μία υποδιαίρεση με τις δικές τις λειτουργίες.

κα) "**Χώρος Δραστηριοτήτων**": ολόκληρη η έκταση, σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική θέση, υπό τον διαχειριστικό έλεγχο ενός οργανισμού, ο οποίος καλύπτει δραστηριότητες, προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των υποδομών, του εξοπλισμού και των υλικών,

κβ) "**Αρμόδιοι Φορείς**": οι εθνικοί, περιφερειακοί ή τοπικοί φορείς που ορίζονται από τα κράτη μέλη προς άσκηση των καθηκόντων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό.

2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

- 2.1 B:** INB/BIN (Institut Belge De Normalisation / Belgisch Instituut Voor Normalisatie)
DK : DS (Dansk Standard)
D : DIN (Deutsch Institut Für Normung E.V.)
EL: ELOT (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης)
E: AENOR (Asociación Espanola De Normalization)
F: AFNOR (Association Francaise De Normalization)
IRL : NSAI (National Standards Authority Of Ireland)
I: UNI (Ente Nasionale Italiano Di Unifazione)
L: SEE (Service De l' Energie De l'Etat) (Luxembourg)
NL : NEN (Nederlands Normalisatie- Instituut)
A : ON (Österreichisches Normungsinstitut)
P: IPQ (Instituto Portoges Da Qualidade)
FIN: SFS (Suomen Stadarisoimisliitto r.y.)
S: SIS (Standardiseringen I Sverige)
UK: BSI (British Standards Institution)

2.2 Άλλοι οργανισμοί τυποποίησης από τον ΕΛΟΤ

- 1. BVQI**
- 2. TUV ELLAS**
- 3. NQA**
- 4. ABS GROUP**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΥΘΥΜΟΓΛΟΥ Ε.Γ. (1990), « Επιχειρησιακή Στρατηγική», Τεύχος Α, Θεσσαλονίκη : Φωτ/θεσια, μοντάζ, Σοφία Σπυρίδου, εκτύπωση Tyrooffset.
2. ΚΙΟΧΟΣ Π. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ.(2001) , « Προγραμματισμός Δράσεως Επιχειρήσεων», Αθήνα : Εκδ. Α. Σταμούλης.
3. ΣΑΡΣΕΝΤΗΣ Β.Ν. (1966), « Επιχειρησιακή Στρατηγική και Πολιτική», Αθήνα : Εκδ. Ευγ. Μπένου.
4. ROTHERY B. GOWER (1995), « ISO 14000 and ISO 9000», μετφ. και επιμέλεια Αυγερινός Ι., Αθήνα : Έλλην.
5. ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ Γ.Ι. (1986), « Μάνατζμεντ Π Planning, από το Επείγον στο Σημαντικό», Αθήνα : Ελληνική Εκδοτική.
6. PHILIP K. (1993), «Μάρκετινγκ-Μάνατζμεντ, Ανάλυση, Σχεδιασμός, Υλοποίηση κ' Έλεγχος», 7^η Έκδοση, Αθήνα: EMI, Interbooks).
7. ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ Γ.Ι. (1992), « Αποτελεσματική Οργάνωση και Διοίκηση Πωλήσεων», Τεύχος πρώτο, Αθήνα : Εκδ. Α. Σταμούλης.
8. FREEMANTLE D. (1991), « The Successful Manager's Guide to Business Planning», London: Prentice Hall LTD.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.europa.eu.int/comm/environment/emas>
2. <http://www.europa.eu.int/comm/environment/ecolabel>
3. <http://www.environmentalmarket.com>
4. <http://www.defra.gov.uk/environment>
5. <http://www.mgnep.com/int/serv/>
6. <http://www.iso.ch>
7. <http://www.iso14000-iso14001-environmental-management.com/>
8. http://www.chinacp.com/eng/cptools/cpt_iso14000.html
9. <http://www.chinacp.com/eng/cplinks/iso14links.html>
10. <http://euronet.uwe.ac.uk/emas/main.htm>
11. <http://www.acsmi.gr/xrisimi/emas.htm>
12. <http://www.eu2003.gr/en/cat/87/>
13. www.ypan.gr
14. www.antagonistikotita.gr
15. <http://www.eu2003.gr/en/cat/87/>

